

DARS

Letno
poročilo
2015

Ljubljana, april 2016

I.

Poslovno poročilo

II.

Računovodsko poročilo

DARS

I. Poslovno poročilo

Vsebina

I.	Poslovno poročilo	5
I.1.	Pismo uprave	8
I.2.	Poročilo o delu nadzornega sveta za leto 2015	10
I.3.	Poslanstvo, vizija, vrednote in strateške usmeritve, politika integriranega sistema vodenja	12
I.4.	Podatki o družbi in ključni poslovni podatki	16
I.5.	Analiza poslovanja	22
I.6.	Pomembni poslovni dogodki v poslovnem letu 2015	24
I.7.	Predstavitev poslovnih aktivnosti družbe	26
I.7.1.	Uspešnost poslovanja in doseganja načrtov	26
I.7.2.	Cestninjenje	26
I.7.3.	Vzdrževanje avtocest	27
I.7.4.	Upravljanje in zagotavljanje prometne varnosti	28
I.7.5.	Investicije	30
I.7.6.	Odplačilo dolga	33
I.8.	Avtoceste in hitre ceste v RS ter prometne obremenitve	34
I.9.	Vlaganja v razvoj in obnavljanje avtocest	39
I.9.1.	Investicije v imenu RS in za njen račun	39
I.9.2.	Investicije v imenu DARS d. d. in za njegov račun	39
I.10.	Upravljanje tveganj	40
I.10.1.	Poslovna tveganja	40
I.10.2.	Finančna tveganja	43
I.11.	Mednarodno sodelovanje in pridobivanje evropskih nepovratnih sredstev	46
I.12.	Samoocena po modelu odličnosti EFQM	47
I.13.	Integrirani sistem vodenja	48
I.14.	Notranja revizija	49
I.15.	Trajnostni razvoj	50
I.15.1.	Promet in skrb za varnost	50
I.15.2.	Ravnanje z okoljem	52
I.15.3.	Upravljanje človeških virov	54
I.15.4.	Zadovoljstvo uporabnikov in komuniciranje	57
I.15.5.	Aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja	59
I.16.	Izjava o upravljanju DARS d. d.	60
II.	Računovodsko poročilo	67

Kratice in okrajšave

ABC	Avtomatsko brezgotovinsko cestninjenje
AC	Avtocesta
CP	Cestninska postaja
DARS d. d.	Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji d. d.
DLN	Državni lokacijski načrt
EBITDA	Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization
ECS	Elektronski cestninski sistem
IdP	Idejni projekt
ITS	Inteligentni transportni sistemi
Koncesijska pogodba	Koncesijska pogodba za upravljanje in vzdrževanje avtocest v Republiki Sloveniji
MMP	Mednarodni mejni prehod
MZI	Ministrstvo za infrastrukturo
NPIA	Nacionalni program izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji
NC	Nadzorni center
PGD	Projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja
PIC	Prometno-informacijski center za državne ceste
PLDP	Povprečni letni dnevni promet
PPT	Prosti prometni tok
PZI	Projekt za izvedbo
R3	Motorna vozila z dvema ali tremi osmi, katerih največja dovoljena masa presega 3.500 kilogramov, in skupine vozil z dvema ali tremi osmi, pri katerih največja dovoljena masa vlečnega vozila presega 3.500 kilogramov
R4	Motorna vozila z več kot tremi osmi, katerih največja dovoljena masa presega 3.500 kilogramov, in skupine vozil z več kot tremi osmi, pri katerih največja dovoljena masa vlečnega vozila presega 3.500 kilogramov
RS	Republika Slovenija
RNC	Regionalni nadzorni center
SDH	Slovenski državni holding, d. d.
SNVP	Sistem za nadzor in vodenje prometa
SRS	Slovenski računovodski standardi 2006
ZDARS	Zakon o družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji (ZDARS-UPB1) (Uradni list RS, št. 20/2004)
ZDARS-1	Zakon o družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 97/2010-ZDARS-1)
ZGD-1	Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/2009 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US in 82/13)
ZJN	Zakon o javnem naročanju
ZUJF	Zakon o uravnoteženju javnih financ (Uradni list RS, št. 40/2012)

I.1. Pismo uprave

Spoštovani,

Edina stalnica v življenju so spremembe. V družbi DARS d. d. se tega zavedamo, jih upoštevamo ter uspešno upravljamo z njimi.

Družba DARS d. d. je stabilen upravljavec avtocestnega omrežja, ki s prihodki od cestnin in drugimi prihodki zagotavlja trajnosten razvoj družbe, njeno dolgoročno, stabilno odgovorno poslovanje ter varno in pretočno uporabo avtocestnega omrežja. Smo zanesljiv poslovni partner, ki prisega na odličnost ter eden najpomembnejših stebrov slovenske in evropske transportne mreže.

Cilj je vzpostaviti boljši sistem korporativnega upravljanja kapitalskih naložb države in odlično poslovanje družbe, skladno s Kodeksom upravljanja javnih delniških družb in s Kodeksom korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države. Priporočili in pričakovanji Slovenskega državnega holdinga d. d. kot upravljavca kapitalskih naložb Republike Slovenije ter skladno s sprejetim etičnim kodeksom ravnanja DARS d. d., ki predstavlja skupek visokih moralnih, etičnih in delovnih vrednot, ki odražajo vizijo in poslanstvo družbe na vseh področjih delovanja.

Da bi zagotovili uspešno rast, razvoj in doseganje ciljev družbe tudi v prihodnje, smo v letu 2015 uvajali spremembe na različnih področjih. Na tem mestu izpostavljamo aktivnosti za zagotavljanje varnosti, pretočnosti, kontinuirano osveščanje in izobraževanje uporabnikov glede vožnje

na avtocesti ter zagotavljanje potovalnega udobja, vse z namenom biti aktiven upravljavec avtocestnega sistema v državi, konkurenčen in primerljiv s sorodnimi podjetji v sosednjih državah.

V mesecu aprilu 2015 je bil sprejet Zakon o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti DARS d. d., iz naslova kreditov in dolžniških vrednostnih papirjev, najetih oziroma izdanih za refinanciranje obstoječega dolga DARS d. d. Sprejeti zakon omogoča družbi aktivno upravljanje obstoječega dolga, prestrukturiranje kreditnega portfelja ter pravočasno zagotovitev vseh potrebnih virov sredstev za pokrivanje zapadlih obveznosti iz obstoječega dolga. Z ustreznim finančnim prestrukturiranjem družbe in tekočim upravljanjem z dolgom zagotavljamo finančno vzdržnost.

V družbi DARS d. d. se zavedamo resnosti posledic različnih vrst tveganj, ki nastajajo v okolju v katerem delujemo, še posebej zato, ker družba izvaja svoje aktivnosti na različnih področjih, ki bi nastale z uresničitvijo različnih vrst tveganj. V vse bolj negotovem poslovnem okolju je obvladovanje tveganj pomemben dejavnik poslovnega uspeha družbe, zato veliko pozornosti namenjamo pravočasnemu zaznavanju tveganj in njihovemu upravljanju. Proces upravljanja tveganj je postal del našega strateškega poslovanja, zato smo ponosni na uspešno obvladovanje tveganj v letu 2015.

Doseženi rezultati poslovanja so plod uspešno izvedenih poslovnih aktivnosti

družbe na različnih področjih. Povečujemo prihodke od cestnin ter druge prihodke, racionalizirali smo notranje poslovanje, uspešno obvladujemo stroške ter aktivno upravljamo z dolžniškim portfeljem.

V družbi DARS d. d. investiramo velika finančna sredstva v izboljšave infrastrukture, cestno opremo in naprave in s tem tudi v izboljšanje prometne varnosti. Na področju obvladovanja prometne varnosti smo zelo aktivni in sodelujemo z vsemi glavnimi udeleženci na tem področju. Zavedamo se, da vlaganja pomenijo manj nesreč, posledično manj zastojev ter gospodarske škode. Izvajamo veliko projektov, katerih cilj je boljša prometna varnost. V večini primerov prometnih nesreč je še vedno vzrok v nepravilnostih na strani voznika, zato posebno skrb namenjamo ozaveščanju voznikov o pravilni vožnji po avtocesti ter informiranju o razmerah v prometu. Še posebej se osredotočamo na starejše in mlajše voznike.

S strokovnim delom v nadzornih centrih in v Prometno-informacijskem centru (nadgradnja sistema KAŽIPOT) smo uporabnikom zagotovili več kakovostnejših prometnih informacij, zagotovili minimalne zastoje in pospešili reševanje nesreč. Izvedli smo ukrepe za povečanje prometne varnosti s prilagoditvijo prometne signalizacije na avtocestah in hitrih cestah, pregledom nevarnih odsekov, izboljšanjem prometnih informacij s potovalnimi časi, ureditvijo tehničnih zahtev za vzpostavitev RDS-TMC servisa za navigacijske naprave za Slovenijo ter nadgradnjo aplikacije za mobilne

naprave DarsPromet, ki omogoča glasovno obveščanje na poti, kar prispeva k varni uporabi mobilnih naprav v avtu. S prireditvami ter medijskimi objavami in dogodki smo prispevali k prepoznavnosti Prometno-informacijskega centra ob njegovi deseti obletnici.

S ciljem posodobitve sistema cestninjenje za tovorna vozila so skladno z določili zakonodaje s področja javnega naročanja v teku aktivnosti za vzpostavitev in delovanje elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku (ECS v PPT).

Skladno z letnim načrtom se ves čas izvajajo vzdrževalna in obnovitvena dela avtocestnega sistema. Pri tem posvečamo posebno pozornost naporom, da je pri tem čim manj motenj in zastojev, ki bi ovirali uporabnike.

DARS d. d. je v letu 2015 v okviru razpoložljivih finančnih sredstev in na podlagi poslovnega načrta izvajal aktivnosti gradnje in obnove avtocestnih odsekov. V mesecu juniju je bil predan prometu novozgrajeni 5,2 kilometra dolg odsek hitre ceste Koper – Izola s predorom Markovec. Nadaljevalo se je izvajanje projekta na AC Draženci – MMP Gruškovje ter gradnja protihrupnih ograj na petih avtocestnih odsekih. Izvedli smo tudi rekonstrukcije vozišč na nekaterih avtocestnih odsekih v luči naših prizadevanj za izboljšanje prometne varnosti. Za navedeno smo uspešno pridobili tudi nepovratna evropska sredstva.

Družba DARS d. d. je vpeta tudi v vrsto mednarodnih aktivnosti, kjer s sorodnimi družbami izmenjujemo dobre prakse ter iščemo priložnosti za sodelovanje na vseh področjih.

Naša prihodnost je odvisna tudi od naših sodelavcev, ki požrtvovalno, dan in noč, tudi med dela prostimi dnevi odgovorno in vestno opravljajo svoje delo. Veseli nas, da so ponosni na svoj položaj v pisani strukturi dejavnosti družbe, ki jim nudi tudi stabilno in socialno varno delovno okolje. Ne nazadnje to potrjuje prestižna nagrada, prvo mesto – Ugledni delodajalec v kategoriji logistike in prometa.

Srečno pot in varno vožnjo.

Mag. Gašper Marc
član uprave

Dr. Tomaž Vidic
predsednik uprave

Marjan Sisinger
delavski direktor/član uprave

I.2. Poročilo o delu nadzornega sveta za leto 2015

Skladno z določili 2. odstavka 282. člena ZGD-1, Kodeksa upravljanja javnih delniških družb in Kodeksa korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države je nadzorni svet DARS d. d. pripravil pisno poročilo, ki natančno in verodostojno prikazuje aktivnosti nadzornega sveta med letom.

1. Sestava nadzornega sveta DARS d. d.

Nadzorni svet po statutu sestavlja šest članov, od katerih sta dva člana nadzornega sveta predstavnika zaposlenih.

V avgustu so podali odstopne izjave naslednji člani: Gregor Lukan, Gregor Osojnik in Andraž Lipolt. V septembru 2015 je bil na skupščini odpoklican mag. Robert Ličen, imenovani pa naslednji novi člani: g. Marjan Mačkošek, dr. Miha Juhart, mag. Tatjana Colnar in mag. Igor Pirnat. Funkcijo predsednika je prevzel g. Marjan Mačkošek. S strani zaposlenih pa sta ostala člana g. Vito Meško in g. Rožle Podboršek.

2. Delovanje nadzornega sveta

Delo nadzornega sveta poteka v skladu z zakonodajo, priporočili Združenja nadzornikov Slovenije in preostalimi priporočili dobre prakse. Nadzorni svet upošteva tudi Kodeks upravljanja javnih delniških družb, Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države ter Kodeks profesionalne etike Združenja nadzornikov Slovenije in spoštuje njihova načela.

Člani so na sejah aktivni in sodelujejo v razpravah s ciljem, da se vsa morebitna različna stališča pojasnijo in uskladijo do stopnje, ko so strokovno, zakonsko in strateško usklajena. Usklajenost delovanja nadzornega sveta kaže podatek, da je bila v letu 2015 večina sklepov sprejeta soglasno. Razprave so dokaz, da se člani sveta temeljito pripravijo na seje, saj sicer ne bi mogli aktivno in strokovno sodelovati pri obravnavi posameznih točk dnevnega reda. Člani so se sej redno udeleževali. V letu 2015 so se razen člana, ki je bil enkrat upravičeno odsoten, in člana, ki ni oddal glasu na dopisni seji, vsi člani udeležili vseh sej. Predsednik nadzornega sveta in predsednik uprave sodelujeta tudi izven formalno sklicanih sej.

Nadzorni svet DARS d. d. se je v letu 2015 sestel na desetih rednih sejah, sedmih dopisnih sejah in eni izredni seji, na katerih je obravnaval redna poročila o poslovanju družbe ter druge tekoče zadeve in pomembna vprašanja.

Nadzorni svet DARS d. d. je tako med drugim:

- imenoval člana uprave,
- obravnaval in potrdil Letno poročilo 2014, sprejel poročilo o

- svojem delu za preteklo leto,
- obravnaval je gradiva in potrdil predloge za sprejemanje sklepov na skupščini,
- podal soglasje k Poslovnemu načrtu za leto 2015,
- izdajal soglasja za posle nad 1,5 milijona evrov, skladno z določili statuta,
- izdajal soglasja k objavi javnih naročil, skladno s Poslovnikom o delu nadzornega sveta,
- se tekoče seznanjal s stanjem na projektu ECS v PPT,
- redno spremljal delovanje hčerinske družbe DELKOM d. o. o.,
- se seznanil z letnim planom službe za notranjo revizijo za leto 2015 in poročilom o delu službe za notranjo revizijo za leto 2014,
- se seznanil z nerevidiranim polletnim poročilom,
- sprejel nova Pravila za določanje vsebine pogodbe o zaposlitvi za predsednika in člana uprave družbe glede prejemkov in odpravnin,
- se tekoče seznanjal s poročili komisij nadzornega sveta,
- se seznanil z ukinitvijo hčerinske družbe DELKOM d. o. o.

Člani nadzornega sveta so pri odločanju o posameznih zadevah na sejah nadzornega sveta upoštevali splošna pravila korporacijskega upravljanja glede vprašanja konflikta interesov. Dva člana sta na sejah seznanila nadzorni svet z obstojem interesov konfliktov v konkretnem primeru ter se izločila iz razprave in odločanja o tej zadevi.

Samoocenjevanja nadzorni svet družbe v letu 2015 ni opravil zaradi menjave sestave članov. Nadzorni svet bo v skladu s priporočili dobre prakse in na osnovi predlagane metodologije Združenja nadzornikov Slovenije v letu 2016 opravil samooceno.

2.1. Komisije nadzornega sveta DARS d. d.

Strokovno podporo nadzornemu svetu sta nudili dve komisiji. Komisiji poročata in svetujeta nadzornemu svetu, odločanje pa ostaja v pristojnosti nadzornega sveta. Komisiji v letu 2015 nista izvedli samoocene.

Revizijska komisija

Nadzorni svet je v oktobru 2015 imenoval nove člane revizijske komisije. Delo komisije koordinira predsednica mag. Tatjana Colnar, njen namestnik je mag. Igor Pirnat in član dr. Miha Juhart. Komisija ima tudi zunanjo neodvisno strokovnjakinjo ga. Mojco Lahajner.

V letu 2015 se je revizijska komisija sestala na petih rednih sejah in eni dopisni seji, na katerih je, poleg obravnave letnega poročila za leto 2014 in poročila o delu notranje revizije za leto 2014 ter plana dela za leto 2015, obravnavala predvsem problematiko nabave,

gospodarjenja in manipulacije posipnih materialov, obnovo pisarniških prostorov v Celju ter delovanje družbe DELKOM d. o. o.

Komisija nadzornega sveta za kadrovske zadeve in vrednotenja uprave

Nadzorni svet je v oktobru 2015 imenoval nove člane v kadrovsko komisijo. Predsednik komisije je dr. Miha Juhart, namestnik predsednika je g. Vito Meško in članica je mag. Tatjana Colnar.

V letu 2015 se je komisija sestala na desetih rednih sejah, in sicer predvsem zaradi imenovanja novega člana uprave. Obravnavala je tudi poročila službe za upravljanje s kadri ter varnosti in zdravja pri delu. Pripravila je tudi nova Pravila za določanje vsebine pogodbe o zaposlitvi za predsednika in člana uprave družbe glede prejemkov in odpravnin.

2.2. Organizacija dela

Nadzorni svet DARS d. d. ima v skladu s poslovníkom sekretarko nadzornega sveta, ki je iz vrst zaposlenih in je za delo, ki ga opravlja za nadzorni svet, odgovorna izključno predsedniku nadzornega sveta. Sekretarka koordinira delo nadzornega sveta in njegovih komisij, skrbi za to, da strokovne službe DARS d. d. pravočasno pripravijo gradivo za seje nadzornega sveta in njegove komisije, ter opravlja druge naloge, določene v Poslovníku nadzornega sveta.

Nadzorni svet se največkrat sestaja na izpostavi DARS d. d. v Ljubljani, občasno tudi na sedežu družbe v Celju.

Tak način dela zagotavlja optimalno učinkovitost delovanja nadzornega sveta.

3. Potrditev Letnega poročila in predlog uporabe bilančnega dobička za leto 2015

Uprava družbe je dne 13. 4. 2016 nadzornemu svetu predložila Letno poročilo za leto 2015. Nadzorni svet DARS d. d. je Letno poročilo DARS d. d. za leto 2015 obravnaval v okviru zakonskega roka.

Seznanil se je z revizijskim poročilom in mnenjem pooblaščenega revizorja o pregledanih računovodskih izkazih za poslovno leto 2015 ter ugotovil, da pooblaščen revizor ni odkril nobenih napačnih navedb oz. nepravilnosti, ki bi lahko vplivale na računovodske izkaze družbe. V revizijskem poročilu tudi ni nobenih pripomb in zadržkov glede uprave družbe in nadzornega sveta.

Nadzorni svet DARS d. d. je na podlagi določil 64. in 230. člena ZGD-1, v kontekstu celovite obravnave letnega poročila ter predloga uprave in na temelju revidiranih računovodskih izkazov družbe ugotovil, da čisti dobiček družbe za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2015 znaša 60.456.694 evrov. Preneseni dobiček znaša 13.831.556 evrov. Ugotovljeni čisti dobiček se razporedi po naslednjem ključu:

- 3.022.835 evrov v zakonske rezerve;
- 14.358.465 evrov v statutarne rezerve;
- 21.537.697 evrov v druge rezerve iz dobička po sklepu uprave in nadzornega sveta DARS d. d.

Ugotovljeni bilančni dobiček na dan 31. decembra 2015 znaša 35.369.254 evrov.

O bilančnem dobičku bo odločala skupščina družbe.

Nadzorni svet ni imel pripomb k poročilu revizijske družbe Deloitte revizija d. o. o. Po skrbni preveritvi revidiranega letnega poročila za poslovno leto 2015 nadzorni svet k poročilu ni imel pripomb in ga je na seji dne 20. 4. 2016 soglasno potrdil. To po 282. členu ZGD-1 pomeni, da nadzorni svet DARS d. d. soglašja z revidiranim poročilom in s tem tudi sprejema Letno poročilo DARS d. d. za leto 2015.

Nadzorni svet DARS d. d. predlaga skupščini, da upravi družbe in nadzornemu svetu skladno z 293. členom ZGD-1 podeli razrešnico.

Marjan Mačkošek
predsednik nadzornega sveta

I.3. Poslanstvo, vizija, vrednote in strateške usmeritve, politika integriranega sistema vodenja

Poslanstvo

Skrbimo za družbeno odgovorno in učinkovito upravljanje, vzdrževanje in gradnjo avtocestnih in drugih infrastrukturnih omrežij v RS ter zagotavljamo pogoje za njihovo varno uporabo. S sistematičnim razvojem novih poslovnih idej spodbujamo neprestano rast in razvoj družbe DARS d. d. in njenih zaposlenih.

Vizija

DARS d. d. je vsako leto uspešnejša in bolj tržno naravnana, učeča se gospodarska družba za razvoj in upravljanje sodobnih infrastrukturnih omrežij, ki deluje v korist vseh deležnikov.

Temeljne vrednote

Odgovornost

Odgovorno do sebe in do naše družbe izpolnjujemo prevzete delovne obveznosti in si, z mislijo na naše uporabnike, prizadevamo za kakovostno uresničevanje zadanih nalog.

Gospodarnost

V naši družbi ravnamo skrbno kot dobri gospodarji – naše delovne cilje uresničujemo kakovostno, pravočasno in stroškovno učinkovito.

Inovativnost

Spodbujamo in nenehno razvijamo inovativne pristope k našemu delu; razmišljamo ustvarjalno, saj se zavedamo, da lahko le tako oblikujemo inovativne rešitve z veliko dodano vrednostjo za uporabnike, zaposlene, družbo, lastnika.

Transparentnost

Naše delovanje in poslovanje je pregledno in pravično za vse deležnike družbe; je skladno s splošno veljavnimi predpisi in našim etičnim kodeksom.

Promet in skrb za varnost

Nenehno skrbimo za prometno varnost naših uporabnikov in varnost zaposlenih, ki izvajajo terenska dela neposredno na avtocesti. S pomočjo investicij v sisteme za nadzor in vodenje prometa, preventivnih projektov za osveščanje uporabnikov o varni vožnji, sodelovanja z vsemi intervencijskimi skupinami ter rednega usposabljanja delavcev na terenu in v nadzornih centrih, dosegamo visok standard na področju prometne varnosti. Dosledno in hitro obveščamo vso slovensko javnost o stanju prometa na vseh državnih cestah in redno izvajamo ukrepe vodenja prometa na državnem in mednarodnem nivoju.

Strateške usmeritve družbe DARS d. d.

Strateška partnerstva z deležniki

V družbi skušamo sistematično razvijati strateška partnerstva z vsemi deležniki, ki nam zagotavljajo ustrezne pogoje za optimalno poslovanje in dolgoročno rast in razvoj družbe.

Učinkovito upravljanje z dolgom

V družbi zagotavljamo stabilno oz. vzdržno servisiranje naših obveznosti iz naslova nastalega dolga.

Zagotavljanje pretočnosti in varnosti avtocestnih omrežij

S strokovnim pristopom in na podlagi objektivnih analiz zagotavljamo pretočnost in varnost na avtocestah in drugi cestni infrastrukturi ter na stalno merljiv in finančno vzdržen način izboljšujemo našo organiziranost in operativno odličnost.

Sistematičen razvoj in implementacija novih idej

Prizadevamo si razvijati nove tržno naravnane programe z visoko dodano vrednostjo na sistematičen in trajnosten način.

Učinkovito upravljanje z viri podjetja

Trudimo se čim bolj učinkovito upravljati vse vire našega poslovnega sistema: kadrovske, materialne, finančne in informacijske.

Politika integriranega sistema vodenja

Vodstvo in vsi zaposleni v družbi se s strokovnim in odgovornim opravljanjem svojega dela trudimo izpolniti zahteve in pričakovanja naših strank, lastnika, zaposlenih, okolja in družbe. Naš poslovni uspeh ni prepuščen naključju, pač pa je skrbno načrtovan, voden in nadzorovan. Zaveujemo se k neprestanemu izboljševanju vseh poslovnih procesov, s poudarkom na preventivnem delovanju.

Naš cilj je kakovostna, ekološka in za zaposlene varna ter celovita storitev.

Ta cilj dosegamo:

- z odgovornim odločanjem na podlagi dejstev,
- z vzpostavljanjem dobrih pogojev in odnosov znotraj in zunaj družbe,
- s spodbujanjem inovativnosti pri zaposlenih,
- z doslednim spoštovanjem zakonodaje, drugih obvezujočih zahtev in razvojnih usmeritev,
- s skrbnim izbiranjem usposobljenih partnerjev in drugih zunanjih izvajalcev,

- s podpiranjem razvoja stroke in pridobivanjem novega znanja,
- z aktivnim komuniciranjem z javnostjo,
- z zavezanostjo preprečevanju poslabšanja zdravja zaposlenih in poškodb ter
- z zavezanostjo varovanju okolja in prijaznosti do soljudi.

Uprava se zavezuje, da se bo po svojih najboljših močeh in s svojim osebnim zgledom trudila doseči navedene cilje.

I.4. Podatki o družbi in ključni poslovni podatki

NAZIV	Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji d. d. DARS d. d.
SEDEŽ	Ulica XIV. divizije 4, 3000 Celje Tel.: (03) 426 40 71 Faks: (03) 544 20 01
IZPOSTAVA	Dunajska 7, 1000 Ljubljana Tel.: (01) 300 99 00 Faks: (01) 300 99 01
SPLETNI STRANI	www.dars.si www.promet.si
LETO USTANOVITVE	1993
REGISTRSKI VLOŽEK	1/06158/00, Okrožno sodišče v Celju
USTANOVITELJ	Republika Slovenija
DELNIČAR	Republika Slovenija
MATIČNA ŠTEVILKA	5814251000
IDENTIFIKACIJSKA ŠTEVILKA ZA DDV	SI92473717
OSNOVNI KAPITAL	2.319.866.345,16 EUR
ŠTEVILO IZDANIH DELNIC	55.592.292 imenskih kosovnih delnic

Družba DARS d. d. je bila ustanovljena na podlagi ZDARS leta 1993, poslovati pa je začela 1. 1. 1994. Do 31. 12. 2003 je imela status javnega podjetja v obliki delniške družbe, od 1. 1. 2004 pa ima položaj delniške družbe kot gospodarske družbe. Edina ustanoviteljica in delničarka družbe DARS d. d. je Republika Slovenija, ki jo skladno z novim Zakonom o Slovenskem državnem holdingu (ZSDH-1/Ur. l. RS, št. 25/2014) zastopa Slovenski državni holding, d. d., (v nadaljevanju SDH). DARS d. d. pri svojem poslovanju upošteva pri SDH sprejet Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države kakor tudi Priporočila in pričakovanja SDH kot upravljavca kapitalskih naložb RS, ki so bila sprejeta decembra 2014 in katerih cilj je vzpostaviti boljši sistem korporativnega upravljanja kapitalskih naložb države, urejenost družb in posledično boljše poslovanje družb.

Konec leta 2010 je začel veljati ZDARS-1, v skladu s katerim DARS d. d.:

- v imenu RS in za njen račun opravlja posamezne naloge v zvezi s prostorskim načrtovanjem in umeščanjem avtocest v prostor ter naloge v zvezi s pridobivanjem nepremičnin za potrebe gradnje avtocest;
- izvaja gradnjo avtocest v svojem imenu in za svoj račun;
- upravlja in vzdržuje avtocestne odseke, za katere pridobi koncesijo za gradnjo.

Država prek razvojnih dokumentov ohranja strateški nadzor nad razvojem avtocest z določanjem novih odsekov in rokov, v katerem morajo biti ti novozgrajeni odseki predani v promet.

ZDARS-1 določa status, naloge in obveznosti družbe DARS d. d. ter ureja stvarnopravna razmerja v zvezi z avtocestami. DARS d. d. se je s tem zakonom preoblikoval v koncesionarja, ki mu je bila za obdobje trajanja koncesijskega razmerja podeljena stavbna pravica na zemljiščih, na katerih bo gradil, in prevzema vse finančne obveznosti, povezane z gradnjo avtocestnih odsekov. ZDARS-1 prav tako določa, da DARS d. d. v imenu RS in za njen račun opravlja posamezne naloge, povezane s prostorskim načrtovanjem in umeščanjem avtocest v prostor, ter naloge v zvezi s pridobivanjem nepremičnin za potrebe gradnje avtocest. Zakon nadalje določa, da DARS d. d. nadaljuje gradnjo avtocest in hitrih cest, ki so se začele graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1, ter da še naprej upravlja in vzdržuje obstoječe avtoceste in hitre ceste v RS.

Skladno z ZUJF, ki je začel veljati leta 2012, je stavbna pravica, ustanovljena v korist DARS d. d., odplačna.

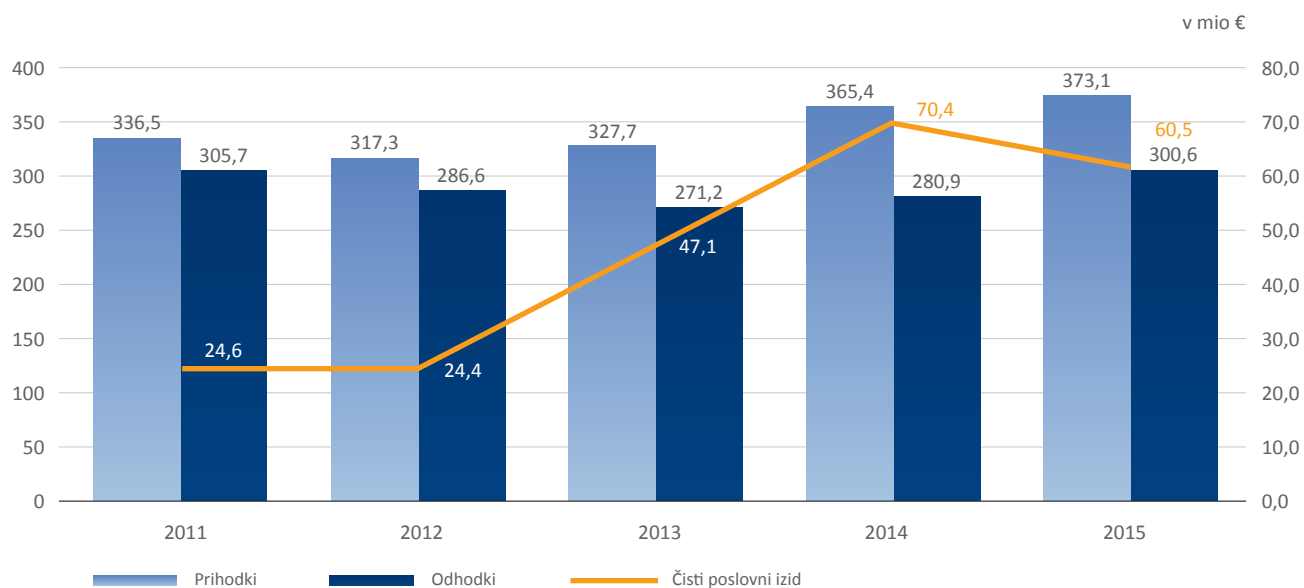
Tabela 1: Ključni poslovni podatki po letih

Ključni poslovni podatki po letih	Leto 2011	Leto 2012	Leto 2013	Leto 2014	Leto 2015	Indeks 2015/2014
Prihodki	336.538.471	317.316.358	327.666.309	365.358.022	373.067.610	102
Odhodki	305.730.681	286.629.433	271.187.458	280.937.651	300.621.245	107
Čisti prihodki od prodaje	310.772.380	305.817.390	315.640.478	354.455.753	360.880.094	102
Poslovni prihodki	331.169.720	312.333.910	323.741.607	361.316.158	370.468.252	103
Poslovni stroški	228.906.759	216.782.091	220.741.765	222.867.533	250.917.003	113
Poslovni izid iz poslovanja	102.262.961	95.551.818	102.999.842	138.448.626	119.551.249	86
EBITDA	261.146.284	240.989.883	251.088.123	285.679.869	269.429.961	94
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	24.609.552	24.406.263	47.143.874	70.354.171	60.456.694	86
Osnovni kapital	2.319.866.345	2.319.866.345	2.319.866.345	2.319.866.345	2.319.866.345	100
Kapital na dan 31. 12.	2.411.382.960	2.425.789.223	2.472.933.097	2.531.278.379	2.566.206.940	101
Skupna vrednost aktive na dan 31. 12.	5.529.053.959	5.626.879.758	5.644.936.606	5.556.644.000	5.479.326.877	99
Stanje dolga na dan 31. 12.	2.931.830.772	2.828.280.071	2.795.662.158	2.633.687.915	2.502.668.888	95
Odplačilo dolga – glavnica	66.675.925	103.550.701	142.617.913	161.974.243	228.478.238	141
Plačilo obresti *	79.275.822	74.434.649	51.491.774	54.768.729	46.677.778	85
Št. zaposlenih	1.249	1.226	1.237	1.251	1.242	99
Marža iz poslovanja	32,9 %	31,2 %	32,6 %	39,1 %	33,1 %	85
EBITDA marža	84,0 %	78,8 %	79,5 %	80,6 %	74,7 %	93
Neto marža	7,9 %	8,0 %	14,9 %	19,8 %	16,8 %	84
Donosnost na kapital (ROE)	1,0 %	1,0 %	1,9 %	2,8 %	2,4 %	85

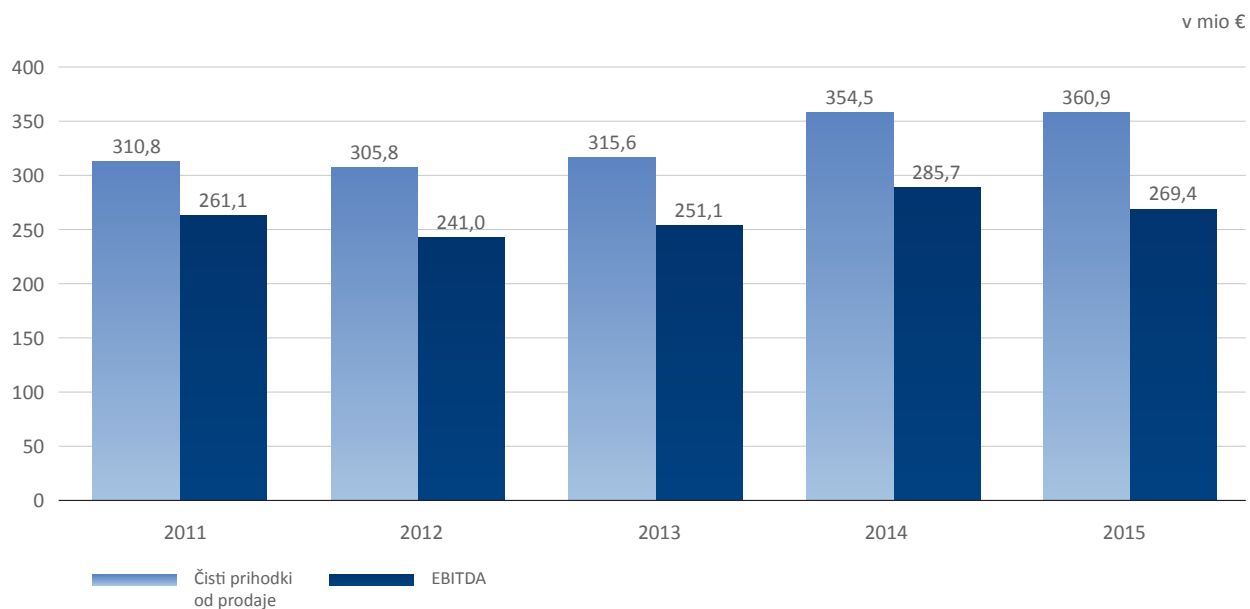
* Podatek se nanaša na dejanske odlive za obresti od prejetih kreditov in obveznic v posameznem letu.

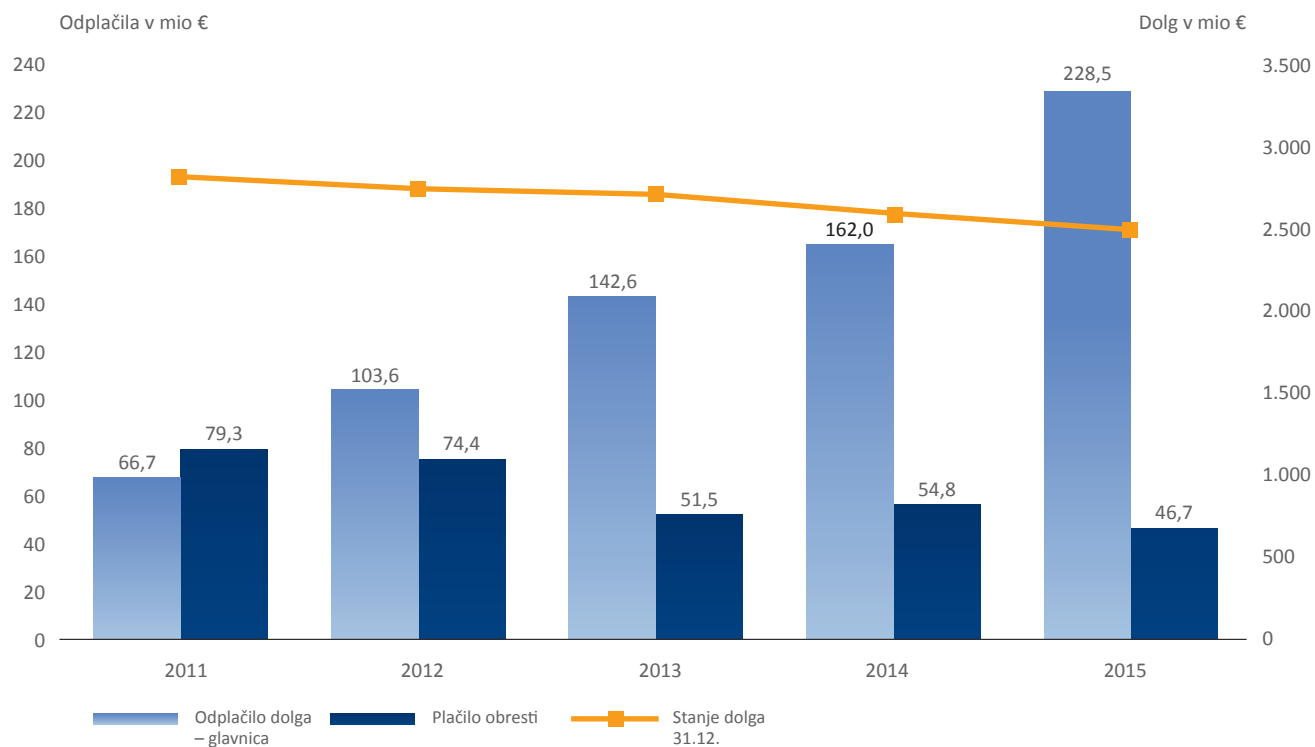
Slika 1: Gibanje skupnih prihodkov, odhodkov ter čistega poslovnega izida DARS d. d. v obdobju 2011–2015

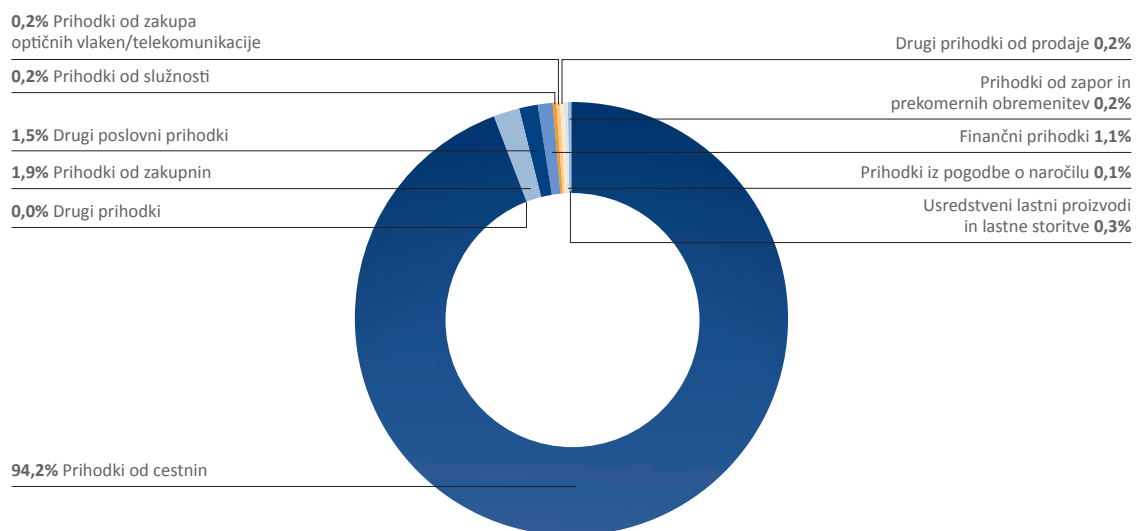
Slika 2: Gibanje čistega prihodka od prodaje ter denarnega toka iz poslovanja (EBITDA) v obdobju 2011–2015

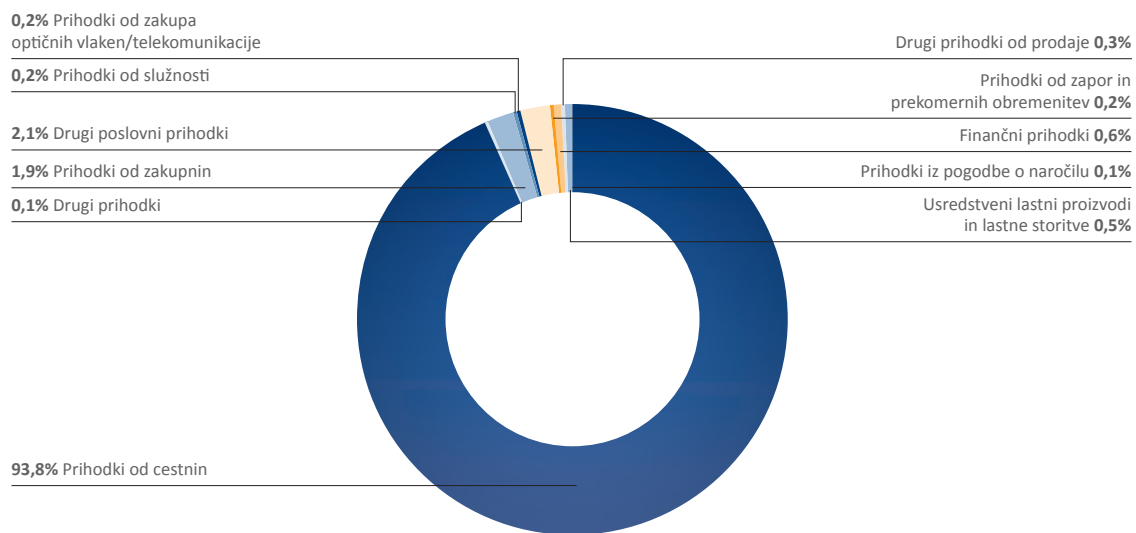
Slika 3: Stanje dolga na dan 31. decembra, odplačilo glavnin in plačilo obresti v obdobju 2011–2015

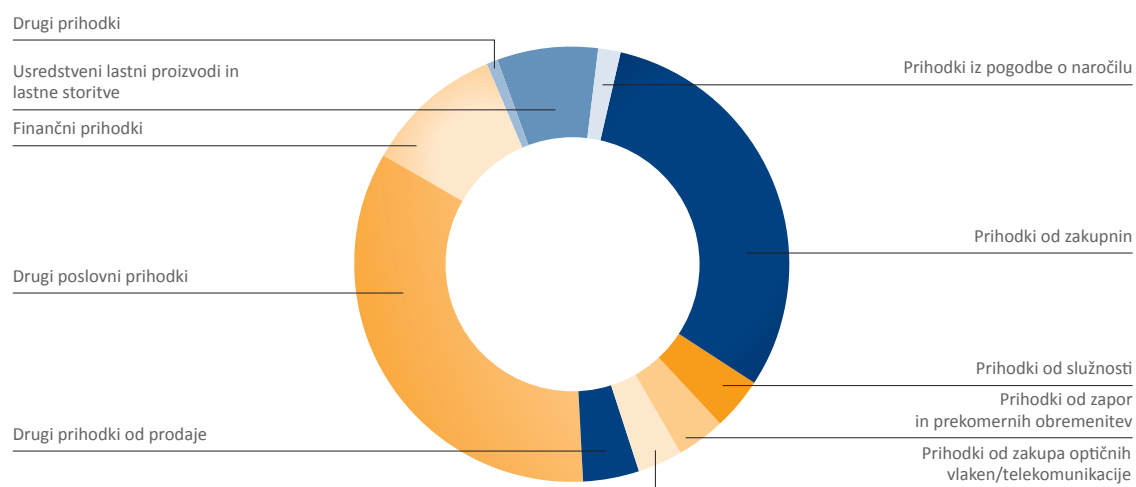
Slika 4: Struktura prihodkov DARS d. d. v letu 2014

Slika 5: Struktura prihodkov DARS d. d. v letu 2015

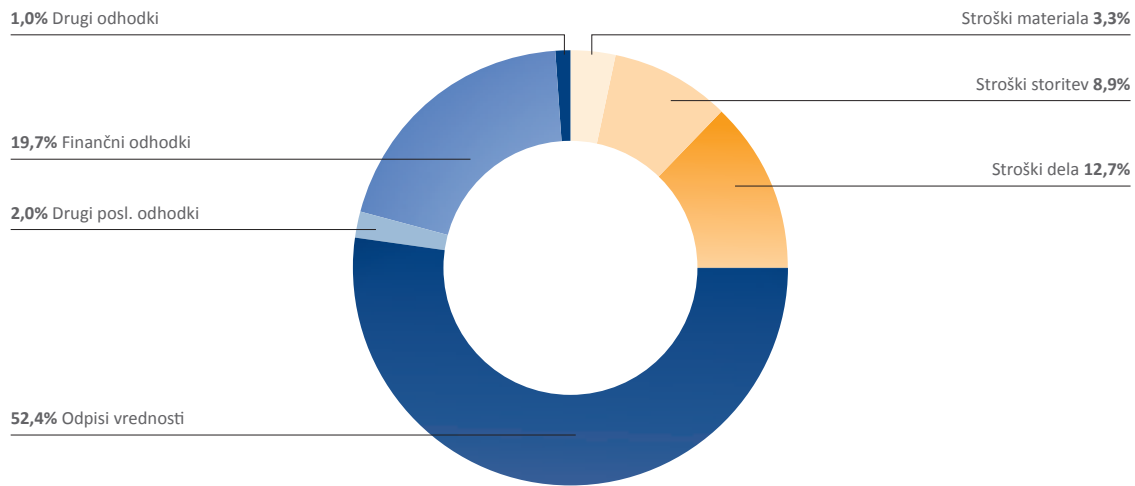

Slika 6: Struktura prihodkov DARS d. d. brez cestnine v letu 2015

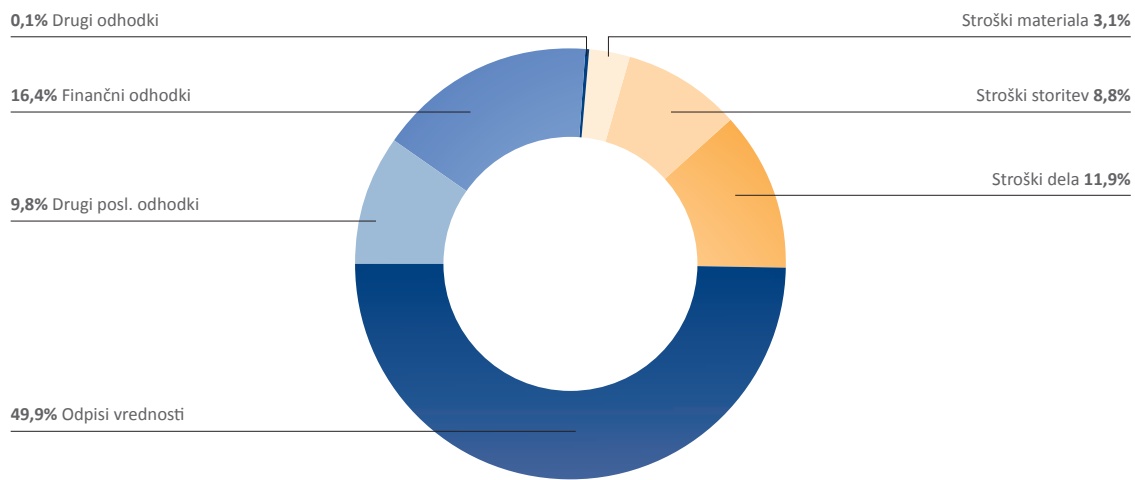

Slika 7: Struktura odhodkov DARS d. d. v letu 2014

Slika 8: Struktura odhodkov DARS d. d. v letu 2015

I.5. Analiza poslovanja

Prihodki DARS d. d.

Tabela 2: Pregled prihodkov DARS d. d.

Vrsta prihodkov	2013 (v EUR)	2014 (v EUR)	2015 (v EUR)	Indeks 2015/2014	Strukturni deleži za leto 2015
Prihodki iz pogodbe o naročilu	412.267	418.721	407.016	97	0,1 %
Prihodki od cestnin	305.296.550	344.163.641	349.925.047	102	93,8 %
– vinjete	138.983.036	155.560.318	161.834.841	104	43,4 %
– tovarni promet	166.313.513	188.603.323	188.090.206	100	50,4 %
Prihodki od zakupnin	7.270.137	6.914.136	7.071.880	102	1,9 %
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev	741.471	897.712	908.124	101	0,2 %
Prihodki od služnosti	291.588	578.738	856.090	148	0,2 %
Prihodki od zakupa optičnih vlaken/telekomunikacije	955.645	743.165	771.393	104	0,2 %
Drugi prihodki od prodaje	672.821	739.639	950.544	127	0,3 %
Drugi poslovni prihodki	7.695.741	5.610.915	7.892.818	141	2,1 %
Finančni prihodki	3.854.688	3.940.611	2.387.815	61	0,6 %
Drugi prihodki	70.014	101.252	211.543	209	0,1 %
Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	405.388	1.249.490	1.695.339	136	0,5 %
Skupaj prihodki	327.666.309	365.358.022	373.067.610	102	100,0 %

Prihodki družbe DARS d. d. so v poslovnem letu 2015 znašali 373,1 milijona evrov, kar je dve odstotni točki več kot v letu 2014. Cestninski prihodki, ki predstavljajo kar 94 odstotkov vseh prihodkov, so bili v letu 2015 za dva odstotka večji od realizacije v letu 2014. Prihodki od cestnin so se povečali zaradi boljše prodaje vinjet (dobrih šest odstotkov) in rasti tovarnega prometa (slabih pet odstotkov), ki je deloma zavrla negativen učinek sprememb v strukturi tovarnega prometa glede na emisijske razrede EURO.

Odhodki DARS d. d.

Tabela 3: Pregled odhodkov DARS d. d.

Vrsta odhodkov	2013 (v EUR)	2014 (v EUR)	2015 (v EUR)	Indeks 2015/2014	Strukturni deleži za leto 2015
Stroški materiala	11.896.765	9.363.390	9.283.845	99	3,1 %
Stroški storitev	25.078.481	25.085.583	26.588.563	106	8,8 %
Stroški dela	34.310.284	35.658.179	35.832.067	100	11,9 %
Odpisi vrednosti	148.088.281	147.231.244	149.878.711	102	49,9 %
Drugi poslovni odhodki	1.367.954	5.529.137	29.333.817	531	9,8 %
Finančni odhodki	50.308.752	55.236.102	49.393.456	89	16,4 %
Drugi odhodki	136.941	2.834.017	310.786	11	0,1 %
Skupaj odhodki	271.187.458	280.937.651	300.621.245	107	100,0 %

Odhodki družbe DARS d. d. so za leto 2015 znašali 300,6 milijona evrov in so bili glede na leto 2014 večji za sedem odstotkov. Na njihovo rast je vplivalo predvsem povečanje drugih poslovnih odhodkov, ki predstavljajo 10 odstotkov vseh odhodkov. Največji delež v odhodkih predstavljajo odpisi vrednosti s 50-odstotnim deležem.

Poslovni izid DARS d. d.

Čisti poslovni izid družbe DARS d. d. za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2015 znaša 60,5 milijona evrov in je bil v primerjavi s čistim poslovnim izidom za leto 2014 za 14 odstotkov nižji.

Tabela 4: Kazalniki poslovanja

		31. 12. 2013	31. 12. 2014	31. 12. 2015
Kazalniki stanja financiranja				
Stopnja lastniškosti financiranja v odstotkih	$\frac{\text{kapital}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$	43,81	45,55	46,83
Stopnja dolgoročnosti financiranja v odstotkih	$\frac{\text{kapital} + \text{rezervacije} + \text{dolgoročni dolgovi}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$	92,38	93,54	91,27
Stopnja kratkoročnosti financiranja v odstotkih	$\frac{\text{kratkoročni dolgovi (skupaj s kratkoročnimi PČR)}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$	7,62	6,46	8,73
Kazalniki stanja investiranja				
Stopnja osnovnosti investiranja v odstotkih	$\frac{\text{osnovna sredstva (po neodpisani vrednosti)}}{\text{sredstva}}$	95,78	96,11	96,19
Stopnja dolgoročnosti investiranja v odstotkih	$\frac{\text{osnovna sredstva} + \text{dolg. finančne naložbe} + \text{dolg. poslovne terjatve}}{\text{sredstva}}$	95,78	96,11	96,19
Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja				
Pospešena pokritost s kratkoročnimi obveznostmi v odstotkih	$\frac{\text{likvidnostna sredstva} + \text{kratkoročne terjatve}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$	8,76	11,68	10,89
Kratkoročna pokritost kratkoročnih obveznosti v odstotkih	$\frac{\text{kratkoročna sredstva} + \text{kratkoročne aktivne časovne razmejitve}}{\text{kratkoročne obveznosti} + \text{kratkoročne pasivne časovne razmejitve}}$	54,33	58,63	42,55
Kazalniki gospodarnosti				
Gospodarnost poslovanja v odstotkih	$\frac{\text{poslovni prihodki}}{\text{poslovni odhodki}}$	146,66	162,12	147,65
Stopnja dobičkonosnosti poslovnih prihodkov v odstotkih	$\frac{\text{poslovni dobiček}}{\text{poslovni prihodki}}$	31,82	38,32	32,27
Stopnja čiste dobičkonosnosti prihodkov v odstotkih	$\frac{\text{čisti dobiček}}{\text{prihodki}}$	14,39	19,26	16,21
Kazalnik dobičkonosnosti				
Čista dobičkonosnost kapitala	$\frac{\text{čisti dobiček v poslovnem obdobju}}{\text{povprečna vrednost kapitala (brez čistega dobička poslovnega obdobja)}}$	0,02	0,03	0,02

I.6. Pomembni poslovni dogodki v poslovnem letu 2015

Januar

Z namenom financiranja izgradnje avtocestnih odsekov iz Nacionalnega programa izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji je DARS d. d. sklenil kreditno pogodbo s pokojninsko družbo na osnovi zadolžnice »Schuldschein«, in sicer v višini 37,78 milijona evrov ter za obdobje 15 let. Obveznosti so zavarovane s 100-odstotnim poroštvom Republike Slovenije.

Marec

Nadzorni svet Dars d. d. je na redni seji za člana uprave imenoval Gašperja Marca.

April

Nadzorni svet DARS d. d. je na redni seji potrdil revidirano Letno poročilo DARS d. d. za leto 2014.

DARS d. d. je na podlagi določil Pravil Ljubljanske borze, d. d., Ljubljana in veljavne zakonodaje objavil revidirano Letno poročilo DARS d. d. za leto 2014, katerega sestavni del je tudi izjava o upravljanju družbe, ter letni dokument.

Na Vladi RS je bil sprejet Zakon o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti DARS d. d., iz naslova kreditov in dolžniških vrednostnih papirjev, najetih oziroma izdanih za refinanciranje obstoječega dolga DARS d. d. (ZPKROD), ki bo družbi DARS d. d. omogočil aktivno upravljanje z dolgom, refinanciranje kreditnega portfelja in pravočasno zagotovitev vseh potrebnih virov sredstev za pokrivanje obveznosti iz obstoječega dolga.

Junij

Prometu je bil predan 5,2 km dolg odsek hitre ceste Koper – Izola s predorom Markovec.

Julij

DARS d. d. je objavil javno naročilo za vzpostavitev in delovanje večsteznega elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku na avtocestah in hitrih cestah.

Avgust

31. 8. 2015 je potekala 7. seja Skupščine DARS d. d., na kateri se je lastnik seznanil z:

- revidiranim Letnim poročilom DARS d. d. za leto 2014 in revizorjevim poročilom ter Poročilom nadzornega sveta o preveritvi Letnega poročila DARS d. d. za leto 2014 z revizorjevim poročilom vključno s prejemki članov organov vodenja in nadzora v letu 2014.

Odločal je o:

- imenovanju pooblaščenega revizorja za leto 2015, tj. Deloitte revizija d. o. o.;
- sprejemu čistopisa Statuta DARS d. d. s spremembami in dopolnitvami;
- sprejemu sklepa, da se bilančni dobiček za leto 2014 v višini 31.000.000 evrov uporabi za izplačilo dividend, preostali del v višini 9.457.013 evrov pa ostane nerazporejen;
- podelitvi razrešnice upravi in nadzornemu svetu za poslovno leto 2014.

DARS d. d. je na podlagi 112. in 113. člena Zakona o trgu finančnih instrumentov objavil nerevidirano polletno poročilo družbe za prvo polletje 2015.

September

V septembru je potekala 8. seja Skupščine DARS d. d., na kateri se je lastnik seznanil z:

- odstopom članov nadzornega sveta (Gregor Lukan, Andraž Lipolt in Gregor Osojnik).

Odločal je o:

- odpoklicu člana nadzornega sveta in imenovanju novih članov (odpoklican je bil Robert Ličen; za nove člane so bili imenovani dr. Miha Juhart, mag. Tatjana Colnar, Marjan Mačkošek in mag. Igor Pirnat);
- sprejemu Statuta DARS d. d. s spremembami in dopolnitvami.

Nadzorni svet DARS d. d. je na ustanovitveni seji za predsednika nadzornega sveta izvolil Marjana Mačkoška, za namestnika predsednika pa dr. Miha Juharta.

November

Na 9. seji Skupščine DARS d. d. je bilo doseženo soglasje k pripojitvi družbe DELKOM d. o. o. k družbi DARS d. d.

December

Pripojitev hčerinske družbe DELKOM d. o. o. k družbi DARS d. d.

Odprtje prispelih ponudb za vzpostavitev in delovanje večsteznega elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku na avtocestah in hitrih cestah.

Z namenom refinanciranja dela obstoječega dolga DARS je DARS d. d. z banko Abanka d. d. sklenil kreditno pogodbo za najem kredita v višini 50 milijonov evrov, z banko SKB d. d. kreditno pogodbo za najem kredita v višini 50 milijonov evrov, z Unicredit banko Slovenija in Banko Koper pa kreditno pogodbo za najem kredita v višini 99 milijonov evrov (banki sta v kreditu udeleženi vsaka s polovičnim deležem). Krediti so zavarovani s 100-odstotnim poroštvom Republike Slovenije.

I.7. Predstavitev poslovnih aktivnosti družbe

I.7.1. Uspešnost poslovanja in doseganja načrtov

Dolgoročni cilj družbe DARS d. d. je postati stabilen upravljavec, ki bo s prihodki od cestnin in drugimi prihodki zagotavljal trajnostni razvoj družbe, njeno dolgoročno, stabilno in družbeno odgovorno poslovanje ter varno uporabo avtocestnega omrežja.

Da bi zagotovili uspešno rast, razvoj in doseganje ciljev družbe DARS d. d., smo nadaljevali z uvajanjem sprememb na različnih področjih, vse z namenom postati aktiven upravljavec avtocestnega sistema v državi, konkurenčen in primerljiv s podobnimi podjetji v sosednjih državah.

Z namenom, da bi sledili viziji, strategiji in ciljem zadanim v poslovnem načrtu družbe tekoče spremljamo kazalnike delovanja družbe po posameznih področjih (KPI-je), ki so usmerjeni k notranji racionalizaciji poslovanja, stalnemu izboljševanju učinkovitosti poslovanja in obvladovanja stroškov ter aktivnemu upravljanju dolžniškega portfelja. Spremljanje doseženih ciljev je podlaga za preventivno in korektivno ukrepanje s ciljem stalnega prilagajanja spremembam v poslovnem okolju in doseganja zadanih ciljev.

Na podlagi sprejete politike sistema vodenja in iz nje izhajajočih strateških ciljev in kazalnikov uspešnosti poslovanja (KPI), ki so opredeljeni v poslovnem načrtu družbe, določamo merljive operativne cilje. Sistem razvijamo tako, da sta neprestano izboljševanje in inovativnost stalnica vseh zaposlenih na vseh organizacijskih ravneh. Ker so doseženi rezultati poslovanja posledica uspešno izvedenih poslovnih aktivnosti družbe na različnih področjih, jih v nadaljevanju podrobneje predstavljamo.

I.7.2. Cestninjenje

Cestninski prihodki, ki predstavljajo 94 odstotkov vseh prihodkov družbe, so v letu 2015 znašali 349,9 milijona evrov, kar je za 1,7 odstotka več kot v letu 2014. Rast cestninskih prihodkov v letu 2015 je povezana z boljšo prodajo vinjet (dobrih šest odstotkov) in rastjo tovarnega prometa (slabih pet odstotkov), ki je deloma zavrla negativen učinek sprememb v strukturi tovarnega prometa glede na emisijske razrede EURO.

Vozila, katerih masa presega 3.500 kilogramov (tovorna vozila), plačujejo cestnino na 28 cestninskih postajah. V letu 2015 smo s cestninjenjem tovornih vozil ustvarili za 188,1 milijona evrov prihodkov, kar pomeni, da so prihodki ostali na enaki ravni glede na leto 2014. Spreminjanje strukture voznega parka v prid čistejših vozil in s tem rast števila prevoženih kilometrov v višjih emisijskih razredih EURO imata ob nespremenjenem ceniku cestnine konstantno negativen vpliv na prihodke družbe. Po večletnem stagniranju prevoženih kilometrov smo v letu 2015 zaznali skoraj 5-odstotno rast glede na leto 2014. V primerjavi z letom 2014 se je v letu 2015 število prevoženih kilometrov v razredih (EURO 0–II), kjer je cestnina najvišja, zmanjšalo za 17 odstotkov, v razredu vozil EURO V je število km naraslo za 14 odstotkov, v razredu najčistejših vozil EURO VI pa kar za 267 odstotkov. 58 odstotkov prevoženih kilometrov so v letu 2015 opravila vozila iz emisijskega razreda EURO V in VI.

Prihodki od prodanih vinjet so v letu 2015 znašali 161,8 milijona evrov in so se glede na preteklo leto povečali za štiri odstotke. V letu 2015 smo v primerjavi z letom 2014 prodali dobrih šest odstotkov več vinjet. V decembru 2013 se je začela prodajati vinjeta za novi cestninski razred 2B (kombinirana vozila), v katerem smo v letu 2015 v primerjavi z letom 2014 zaznali največji porast prodaje vinjet, in sicer kratkoročnih. Vinjete prodajamo na 1.561 prodajnih mestih v Sloveniji in 1.096 mestih v tujini.

V letu 2015 so cestninski nadzorniki izdali rekordno število plačilnih nalogov, in sicer 53.788 (od tega kar 53.095 plačilnih nalogov iz naslova nadzora nad plačevanjem cestnine), kar je dobrih osem odstotkov več kot v letu 2014. Tudi v letu 2015 smo izvajali aktivnosti, da bi globe postale prihodek DARS d. d. Ko se je izkazalo, da za to ni možnosti, smo državi predlagali, da se družbi povrnejo vsaj stroški izvajanja cestninskega nadzora, vendar smo bili neuspešni.

Elektronski cestninski sistem

Na podlagi sklepa Vlade RS z dne 21.5.2015 smo pripravili razpisno dokumentacijo in 13. 7. 2015 objavili javno naročilo za vzpostavitev in delovanje elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku (ECS v PPT). Končni rok za oddajo ponudb je bil 15.10.2015. Prejeli smo štiri ponudbe, vendar jih zaradi vloženega revizijskega zahtevka nismo odprli. Odpiranje ponudb smo tako izvedli 17. 12. 2015, in sicer po pravno močni zavrnitvi navedenega revizijskega zahtevka. Do objave javnega naročila smo pridobili tudi 2. novelo investicijskega programa. Za izvajanje inženirskih storitev v postopkih uvajanja ECS v PPT pa smo v drugi polovici leta 2015 izvedli tudi tovrstno javno naročilo s pridržkom, da pogodbe za izvajanje inženirskih storitev po posameznih sklopih ne bodo sklenjene pred sklenitvijo pogodbe za vzpostavitev in delovanje ECS v PPT. Sočasno z objavo navedenih javnih naročil smo začeli tudi vzpostavljati projektno organizacijo za operativno izvedbo projekta vzpostavitve ECS v PPT.

I.7.3. Vzdrževanje avtocest

Vzdrževanje avtocest

Na področju rednega vzdrževanja vsako leto namenjamo veliko pozornosti zmanjševanju zastojev zaradi vzdrževalnih del, tako da izvršimo prekinitev določenih del, če se pojavijo zastoji. Gre predvsem za obnovo talnih označb, menjavo poškodovanih odbojnih ograj in košnjo trave. Promet na avtocesti A1 se nenehno povečuje, tako da redna vzdrževalna dela takoj povzročijo manjše zastoje. Ko ugotovimo, da se zastoj poveča več kot dva do tri kilometre, takoj prekinemo dela in jih po odpravi zastoja nadaljujemo. Pri tem upoštevamo tudi jutranje in popoldanske prometne konice, tako da vzdrževalna dela izvajamo v nasprotnih smereh zgoščenega prometa. Obenem nenehno izboljšujemo mehanizacijo, da se posamezna dela lahko izvajajo hitreje. Pričakujejo se spremembe Pravilnika o zaporah, ki bo omogočal tudi nočno delo in bo lahko posledično zmanjšal zastoje. V letu 2015 je bilo izvršeno naročilo dodatnega priključka za odstranjevanje talnih označb in za hravljenje površin, kar bo pripomoglo k temu, da bodo dela lahko potekala hitreje in da bodo površine dobile boljše torne sposobnosti. Z namenom povečanja varnosti naših delavcev smo v letu 2015 nabavili devet novih naletnih mehov na tovornih vozilih, ki bodo varovala naše delavce in udeležence v prometu v primeru naleta vozil.

Količinski obseg realizacije vzdrževalnih del v letu 2015 je bil glede na vrsto del za voziščne konstrukcije naslednji:

- krpanje in sanacija vozišč: 35.700 kvadratnih metrov,
- zalivanje reg in razpok: 154.700 metrov.

Na področju elektro-strojnega vzdrževanja so se v letu 2015 izvajala naslednja dela:

- vodenje sanacij poškodb elektro-strojne opreme v tunelih in AC omrežju (Dekani, Rebrnice in trasa),
- popravilo poškodovane elektro-opreme zaradi nesreč,
- menjava razsvetljave po AC bazah – LED-luči zaradi prihrankov porabe električne energije,
- vzdrževanje Ex con (eksplozijska območja) na celotnem področju (izobraževanje in usposabljanje elektro-vzdrževalcev),
- vzdrževanje števecv prometa,
- sodelovanje pri projektih obnove opreme v tunelih in na AC območju.

Obnova signalizacije v tunelih

V predorih daljših od 500 metrov so bili skladno z Direktivo 2004/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta zamenjani LED-smerniki. Opravljena je bila tudi sanacija LED-smernikov v pokritem vkopu Čatež. V predoru Šentvid je bila nadgrajena programska oprema za nadzor požarnih senzorjev, v predoru Pletovarje pa vgrajen stabilni dizelski elektro agregat (DEA) kot rezervni vir električnega napajanja. Za nemoteno delovanje elektro-strojne opreme in sistemov so bili v predorih Golo rebro, Ločica, Trojane/Podmilj, Šentvid, Medvedjek, Debeli hrib/Mali vrh, Tabor Sežana in Kastelec/Dekani zamenjani sistemi (ali posamezni sklopi) brezprekinitvenega napajanja (UPS). Za video-nadzor prometa v predorih Kastelec/Dekani je bila v RNC Kozina zamenjana tudi dotrajana video-stena.

I.7.4. Upravljanje in zagotavljanje prometne varnosti

Področje upravljanja, ki je bilo vzpostavljeno z novo organizacijo v letu 2013, združuje upravljanje vseh vrst premoženja družbe DARS d. d. (cestna infrastruktura, naprave ter nepremičnine) s ciljem učinkovitejšega upravljanja premoženja družbe ter vodenja prometa in prometne varnosti.

Cestna infrastruktura

Znotraj gospodarjenja s cestno infrastrukturo smo na podlagi pridobljenih poročil o stanju infrastrukture, predloga plana obnov vozišč od leta 2016 do leta 2018, izdelanega z aplikacijo »PMS-DARS« (Pavement Management System), in na podlagi analiz pripravili predlog Načrta ukrepov kot osnovo za določanje potrebnih obnov infrastrukture v naslednjem tri letnem obdobju.

Na podlagi razpisa smo v letu 2015 sklenili pogodbo z izvajalci za osemletni geotehnični monitoring na celotnem avtocestnem križu (razen območja Rebrnic, kjer se že izvaja). Jeseni 2015 smo tudi začeli izvajati sferično snemanje celotnega omrežja avtocest v upravljanju DARS d. d. z namenom pridobitve potrebnih podatkov za dopolnitev Banke cestnih podatkov (BCP) s podatki o celotni prometni signalizaciji.

Ukrepi za zmanjševanje porabe električne energije

Na AC bazah so bila novembra zunanja svetila zamenjana z varčnimi LED-svetili, s čimer so bile poleg usmeritve družbe po zmanjšanju porabe električne energije izpolnjene tudi zahteve iz Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja. Izpolnjevanje zahtev uredbe se je nadaljevalo tako, da je bilo decembra 2015 opravljeno odpiranje ponudb javnega naročila zamenjave svetil z varčnimi LED-svetili na priključkih dolenske in primorske avtoceste ter na ljubljanski obvoznici. Decembra je bil izbran tudi projektant za izdelavo IZN menjave svetil po priključkih štajerske in gorenjske avtoceste. Če bodo postopki za izvedbo javnega naročila trajali po pričakovanjih, bodo svetila na omenjenih odsekih zamenjana v jesenskih mesecih leta 2016.

Z namenom zmanjšanja stroškov porabe električne energije je bila izvedena menjava tarifnega sistema. Iz prejšnjega enotarifnega odčitavanja je bilo tako na 55 merilnih mestih porabe električne energije za razsvetljavo vzpostavljeno dvotarifno odčitavanje.

Počivališča

Pomembnejše aktivnosti na področju upravljanja počivališč/površin za spremljajoče dejavnosti v letu 2015 so bile:

- izdelana je bila Strategija upravljanja počivališč,
- dograjeno je bilo počivališče Maribor Rogoza sever (bencinski servis je začel obratovati 23. 12. 2015),
- izveden je bil razpis za oddajo površin za izgradnjo spremljajočih objektov na počivališču Grm (na dolenski AC); glede na dejstvo, da nismo prejeli nobene ponudbe, ugotavljamo, da ni interesa na trgu zaradi že zadostne gostote počivališč na AC križu,
- v sodelovanju s SODO in najemnikoma površin na počivališčih, tj. družbama Petrol d. d. in OMV Slovenija d. o. o., so bile vzpostavljene hitre elektro-polnilnice na 25 lokacijah AC počivališč, s čimer je Slovenija kot prva država v evropskem projektu CEGC (Central European Green Corridors) dosegla celotno pokritost AC omrežja s hitrimi elektro-polnilnicami.

Gospodarjenje z nepremičninami

V letu 2015 smo nadaljevali dela na področju postopkov obravnave prispelih vlog oziroma povpraševanj za odprodajo presežnih nepremičnin v upravljanju oziroma lasti DARS d. d., na področju obveščanja zainteresiranih strank, ugotavljanja presežnih zemljišč in drugih nepremičnin ter definiranja možnih načinov razpolaganja z nepremičninami, ki ležijo zunaj trase.

V letu 2015 sta bila objavljena dva razpisa javnega zbiranja ponudb za prodajo nepremičnin v lasti DARS d. d. Skupna izhodiščna vrednost v prodajo ponujenih nepremičnin je znašala okoli 397.000 evrov. Sklenjene so bile kupoprodajne pogodbe za prodajo nepremičnin v skupni vrednosti približno 95.000 evrov (brez davščin). Na podlagi zadnjega razpisa so bile prejete ponudbe za prodajo nepremičnin v skupni vrednosti približno 197.000 evrov; končna realizacija pravnega posla na podlagi prejetih ponudb je predvidena v letu 2016.

V sodelovanju s področjem Vzdrževanja se je nadaljevalo vodenje aktivnosti za sklenitev sporazumov z zainteresiranimi strankami, in sicer o uporabi in vzdrževanju zemljišč zunaj trase AC, katerih status še ne omogoča uvrstitve v postopek prodaje. Sodelovalo se je tudi v postopkih obravnave inšpekcijskih odločb glede vzdrževanja zemljišč zunaj trase AC.

Služnosti

V letu 2015 je bilo rešenih 70 vlog za sklenitev služnostne pogodbe (49 v letu 2014). Povečanje vlog se pojavlja zaradi urejanja polnilnih postaj za hitro polnjenje električnih vozil na 14 počivališčih vzdolž slovenskega avtocestnega omrežja (t. i. projekt Central European Green Corridors, 26 polnilnih postaj) ter povečanja vlog zasebnih investitorjev/fizičnih oseb (11 vlog, tri v letu 2014).

11 vlog se je nanašalo na dodelitev brezplačne služnosti za posege v državna zemljišča po 474. členu Energetskega zakona, sprejetega leta 2014 (z ocenjenim izpadom služnostnega nadomestila v višini 45.481 evrov), in deset na dodelitev brezplačne služnosti za posege v državna zemljišča po 23. členu Zakona o ukrepih za uravnoteženje javnih financ občin, sprejetega v začetku leta 2015 (z ocenjenim izpadom služnostnega nadomestila v višini 41.626 evrov). Posebna ureditev v Zakonu o Družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji, po kateri so dodeljene služnosti za posege v območje avtocest plačljive, je z navedenima zakonoma skorajda že izničena.

Odvisne družbe: DELKOM, d. o. o.

Hčerinska družba DELKOM d. o. o. je bila konec leta 2015 pripojena nazaj k matični družbi DARS d. d., tako, da je bil izvršen prevzem oziroma prenos tako zaposlenih, ki so bili do takrat redno zaposleni, kakor tudi dejavnosti vzdrževanja in trženja telekomunikacij, ki se od takrat dalje izvajajo znotraj področja Upravljanja.

Prometna varnost

Za povečanje pretočnosti smo izdelali študijo upravljanja z zaporami na AC/HC ter opredelili način, da se zapore na AC A1 kar najbolj izvajajo v kot zapore 2 + 2 ali 2 + 1 + 1 (v obeh smereh po dveh pasovih).

S strokovnim delom v nadzornih centrih in Prometno-informacijskem centru (nadgradnja sistema KAŽIPOT) smo uporabnikom zagotovili več kakovostnejših prometnih informacij ter minimalne zastoje, obenem pa smo pospešili reševanje nesreč. Izvedli smo ukrepe za povečanje prometne varnosti s prilagoditvijo prometne signalizacije na avtocestah in hitrih cestah ter pregledom nevarnih odsekov, začeli pa smo izvajati tudi aktivnosti sekcijskega merjenja hitrosti, ki bo pripomoglo k nadzoru hitrosti, še posebej v predorih, in zagotovilo večjo prometno varnost.

V letu 2015 smo uspešno realizirali naloge po planu prometne varnosti, kar se tudi odraža pri sami varnosti. Prometna varnost je glede na prejšnje leto dobra (glede na več dogodkov in rahlo rast prometa na določenih odsekih). V letu smo zaznali ogromen porast problematike s tovornimi vozili iz vzhodno evropskih držav, prav tako pa tudi pomanjkanje ekip policije na AC/HC.

V letu 2016 bomo okrepili preventivo na voznikih tovornih vozil in nadaljevali preventivne akcije, kot so: »REŠI ŽIVLJENJE«, »NISTE VARNI«, »VOZIMO PAMETNO« in akcija ozaveščanja uporabnikov, še posebej starejših, t. i. »SIMBIOZA«.

I.7.5. Investicije

DARS d. d. je v letu 2015 skladno s poslovnim načrtom organiziral in vodil projekte gradnje in obnove avtocestnih odsekov.

Na področju prostorskega načrtovanja in umeščanja avtocest ter hitrih cest v prostor so se v letu 2015 izvajale aktivnosti prostorskega umeščanja na 11 odsekih. Največ aktivnosti je bilo na odsekih: dograditev avtocestnega predora Karavanke, državna cesta Šentrupert – Velenje, avtocesta Postojna/Divača – Jelšane in hitra cesta Koper – Dragonja. Poleg tega so se izvajale tudi številne druge naloge, vezane na prostorsko načrtovanje in umeščanje v prostor (npr. priprava smernic in mnenj v primerih, ko ima Ministrstvo za infrastrukturo položaj nosilca urejanja prostora, sodelovanje pri pripravi in sprejemanju predpisov s področja prostorskega načrtovanja in umeščanja v prostor ter z njimi povezanih predpisov, itd.).

V postopkih umeščanja avtocest in hitrih cest v prostor smo znotraj svojih pristojnosti sodelovali z javnostjo in uporabniki ter tako prispevali k uveljavitvi rešitev, ki so družbeno sprejemljive.

Na področju projektne dokumentacije so v letu 2015 po posameznih investicijah potekale naslednje glavne aktivnosti:

- Za odsek Jagodje–Lucija so se izdelovali projekti PGD/PZI znotraj predpisanih toleranc iz DLN na tistih delih, kjer z novelacijo idejnega projekta ni bilo bistvenih sprememb. Za projektiranje dodatnih objektov v območju sprejete uredbe o državnem lokacijskem načrtu se je izvedel postopek oddaje javnega naročila, pogodba pa je bila podpisana v juliju 2015. Izvajale so se recenzije projektov PGD. Izdelano je bilo poročilo o vplivih na okolje, v postopku pridobivanja je okoljevarstveno soglasje. Izdelana je bila novelacija investicijskega programa, ki je bila posredovana v pregled komisiji ministrstva za infrastrukturo.

- Za odsek Koseze–Kozarje (razširitev v 6-pasovnico) je bil izveden postopek oddaje javnega naročila za izvajanje strokovno svetovalnih storitev za fazo projektiranja PGD/PZI. Pogodba je bila podpisana oktobra 2015. Začela se je priprava razpisne dokumentacije za izdelavo projektov PGD/PZI. Izdelana je bila novelacija prometnih podatkov in rezultatov ekonomskega vrednotenja.
- Za priključek Dragomer (prej imenovan priključek Brezovica) je bil izveden postopek oddaje javnega naročila za izvajanje strokovno svetovalnih storitev za fazo projektiranja PGD/PZI. Pogodba je bila podpisana oktobra 2015. Izveden je bil tudi postopek oddaje javnega naročila za izdelavo projektov PGD/PZI. Pogodba je bila podpisana avgusta 2015, ko je bil izvajalec uveden v delo. Izdelana je bila novelacija prometnih podatkov in rezultatov ekonomskega vrednotenja.
- Za dodatno protivetrno zaščito so bili izdelani in recenzirani projekti PGD/PZI za celoten del trase od Razdrtega do Ajdovščine. Izdelan je bil dokument identifikacije investicijskega projekta.
- Za dograditev predora Karavanke je bil v delo uveden izvajalec strokovno svetovalnih storitev za fazo projektiranja. Po prvem postopku, ko ni bila pridobljena nobena ponudba, je bil izpeljan nov postopek oddaje javnega naročila za izvedbo geološko geotehničnih in hidrogeoloških preiskav. Izveden je bil tudi postopek oddaje javnega naročila za izdelavo projektov PGD/PZI za izgradnjo nove in sanacijo stare cevi predora. Oba postopka sta bila zaključena, pogodbi pa sta bili konec leta posredovani v podpis izbranim izvajalcema.
- Za izpostavo AC baze Kozina v Bertokih je bil izveden postopek oddaje javnega naročila za izdelavo projektov PGD/PZI. Pogodba je bila podpisana maja 2015. Izdelana in recenzirana je bila projektna dokumentacija PGD, izdelovati se je začela tudi projektna dokumentacija PZI.
- V skladu z izhodišči vzpostavitve ECS v RS v prostem prometnem toku je bil dokončan postopek oddaje javnega naročila za izdelavo projektov PGD/PZI za rušitev in preureditev cestninskih postaj vključno s platoji. Pogodba je bila podpisana septembra 2015, ko se je začelo projektiranje.

Junija je bil predan prometu novozgrajeni 5,2 kilometra dolg odsek hitre ceste Koper–Izola s predorom Markovec. Je del odseka hitre ceste H6, ki predstavlja navezavo somestja Koper–Izola–Piran na avtocestno omrežje Slovenije, predvsem pa obvozno cesto za tranzitno turistični promet ter dnevne migracije.

Konec leta je bila ob avtocestnem odseku Ptujška–Zrkovska v smeri vožnje proti Pesnici predana v uporabo novogradnja Oskrbnega centra Vzhod kot avtocestno počivališče z bencinskim servisom, pri čemer je imel DARS d. d. pri izvedbi investicije vlogo sofinancerja.

Na odseku AC Draženci–MMP Gruškovje so se nadaljevale aktivnosti iz preteklega leta. Nadaljevali so se postopki javnega razpisa za pridobitev izvajalca gradnje za 1. etapo (sklop 1) in predhodna gradbena dela na 2. etapi (sklop 2). Pogodbe z izvajalci gradnje AC so bile podpisane julija (sklop 1) avgusta (sklop 2). Dne 22. 7. 2015 je bil izvajalec za sklop 1 (1. etapa) uveden v delo, 19. 8. 2015 pa je bil uveden v delo za sklop 2 (2. b etapa). Izvajati so se začela gradbena dela na obeh sklopih, skladno s terminskimi plani izvajalcev. Izvajale so se aktivnosti po podpisanih pogodbah za izvajanje zaščitene arheoloških izkopavanj. Dela so potekala po planu in bila skoraj dokončana do konca leta 2015. Začet je bil javni razpis za pridobitev izvajalca gradnje za 2. a-etapo, vendar odločitev o izboru do konca letu 2015 še ni bila pravnomočna.

V letu 2015 smo uspešno prijavi projekt Rekonstrukcija posameznih AC odsekov za povečanje prometne varnosti in pridobili sofinanciranje evropskega kohezijskega sklada v višini 85 odstotkov upravičenih stroškov. Znotraj tega projekta je bilo rekonstruiranih 40 kilometrov vozišč odsekov in 4,6 kilometra priključkov ter vgrajenih 54,6 kilometra novih varnostnih ograj. Skupaj se je delno obnovilo 27 manjših premostitvenih objektov ter en nadvoz, ki je bil celovito obnovljen. Izvedli so se pasovi za prepletanje in odstavne niše na ljubljanskem AC obroču, kar pomembno vpliva na pretočnost in prometno varnost nekaterih najbolj obremenjenih odsekov na AC omrežju.

V sklopu projekta Gradnja protihrupnih ograj na petih avtocestnih odsekih v RS so bila v letu 2015 zaključena dela še na odsekih Brezovica–Vrhnika, Dramlje–Celje in Celje–Arja vas. V tem letu je bilo zgrajenih 14,4 kilometra oziroma 60.610 kvadratnih metrov novih protihrupnih ograj. Skupno je bilo na petih avtocestnih odsekih znotraj tega projekta zgrajenih 31,4 kilometra oziroma skoraj 141.000 kvadratnih metrov novih protihrupnih ograj. Na obravnavanih odsekih se je v večini izvedla tudi že pasivna zaščita stanovanjskih objektov.

Elektro-strojna dela in ITS

Za posodobitev opreme obstoječega avtocestnega omrežja, povečanje prometne varnosti in opremljanje avtocest v skladu z novimi predpisi (direktivami) in zakonodajo so v letu 2015 znotraj sprejetega Poslovnega načrta DARS d. d. potekala naslednja obnovitvena in naložbena dela.

V predoru Karavanke je bilo zaključeno sofinanciranje sanacije prezračevalnega sistema. Izvedena je bila tudi sanacija vrat niš in opravljena zamenjava foto-luminiscenčnih tabel za označevanje ubežnih poti. Na platoju pa je bila obnovljena in dograjena cestna razsvetljava ter nameščen termovizijski sistem za varnostni pregled tovornih vozil. Sistem je bil tudi integriran v obstoječi nadzorno-krmilni sistem predora. Zaključeni sta bili obnova in preureditev elektro strojne opreme v predorih Kastelec in Dekani. V predoru Golovec je bil izveden sistem za video nadzor prometa, obnovljena prometna oprema, izvedeni interventni prehodi ter zgrajen vodohran in tudi hidrantno omrežje za zagotavljanje požarne vode. Prav tako je bilo zgrajeno hidrantno omrežje s pripadajočim vodohranom v predoru Ločica. V predoru Pletovarje pa je bil hidrantni sistem nadgrajen s sistemom za preprečevanje zamrzovanja požarne vode. Navedena dela v predorih so bila izvedena v skladu z zahtevami Direktive 2004/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta o minimalnih varnostnih zahtevah za predore v vseevropskem cestnem omrežju daljše od 500 metrov.

Lokacije AC v razcepu Kozarje in na priključku Celje center ter prodajna mesta vinjet na PM Šentilj in CP Tepanje so bila opremljena z digitalnim video-nadzorom in vključena v sistem digitalnega video nadzora prometa (IPK1) na odprti trasi. Na lokacijah števnih naprav QLTC-8 je bila opravljena nadgradnja z zaznavanjem vožnje v nepravilno smer. Za prikaz alarmnih dogodkov vožnje v nepravilno smer pa je bil nadgrajen tudi »Kažipot«.

V letu 2015 je bila začeta izgradnja kabelske kanalizacije ter telekomunikacijskega (TK) omrežja na AC od ACB Postojna do CP Nanos in njena sanacija na AC od ACB Slovenske Konjice preko ACB Maribor do PC Cenkova. Na AC od RNC Dragomelj do CP Blagovica je bil nameščen nov optični kabel, sistem Klica v sili (KVS) pa je bil obnovljen na trasi AC od Unca do Senožec; izvedeno je bilo tudi napajanje sistema KVS na priključku Dobruška vas.

V sklopu elektro-strojnih del in ITS je bila izvedena integracija znakov spremenljive vsebine v Sistem nadzora in vodenja prometa (SNVP) južne ljubljanske obvoznice, obnova prometne signalizacije v razcepu Gabrk in ureditev UPS električnega napajanja portalov SNVP na območju razcepa Kozarje. Na primorski AC so bili na nekaterih izpostavljenih mestih pri portalih dobavljeni in postavljeni pocinkani podesti z lestvijo za lažji dostop vzdrževalcev. Za izvedbo del na terenu v letu 2016 so bili v letu 2015 izdelani projekti za izvedbo PZI za SNVP Koper–Izola in projekti PZI za ureditev prometne signalizacije z znaki spremenljive vsebine na AC Postojna–Senožec in njeno implementacijo v SNVP.

Zaključenih je bilo tudi več manjših obnov in naložb v elektro strojno opremo in ITS.

V procesu oziroma zaključevanju so bile izdelava in/ali recenzija projektno-tehnične dokumentacije za nadaljnja načrtovana obnovitvena dela ter izdelava študij, analiz, strokovnih podlag in algoritmov za nadgradnjo avtomatskega krmiljenja prezračevanja predorov, strokovnih mnenj in dopolnitev navodil. Med ta dela sta spadala tudi pridobivanje preostale dokumentacije ter zagotavljanje ukrepov varstva pri delu.

I.7.6. Odplačilo dolga

Družba DARS d. d. je na začetku obdobja obsežnejšega odplačevanja glavnih kreditov, ki bo trajalo do leta 2021. V tem obdobju bodo letne obveznosti iz naslova odplačila dolga porabljale bistveni del denarnega toka iz poslovanja. Upravljanje dolga je opredeljeno kot ena glavnih aktivnosti družbe za doseganje cilja družbe DARS d. d., da samostojno odplačuje oziroma poravnava vse svoje finančne obveznosti, ki so 100-odstotno zavarovane s poroštvom RS. V letu 2015 je družba odplačala glavnico v višini 228,0 milijonov evrov in obresti v višini 46,7 milijona evrov. Skupni dolg družbe je 31. decembra 2015 znašal 2.502,7 milijona evrov. V letih 2016–2020 zapade v plačilo še za 1,32 milijarde evrov glavnih kreditov.

Aprila 2015 je bil sprejet Krovni zakon za prestrukturiranje dolga (Zakon o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti DARS d. d. iz naslova kreditov in dolžniških vrednostnih papirjev, najetih oziroma izdanih za refinanciranje obstoječega dolga DARS, d. d. (Uradni list RS, št. 30/15)). Sprejeti zakon omogoča družbi DARS d. d. aktivno upravljanje obstoječega dolga, prestrukturiranje kreditnega portfelja ter pravočasno zagotovitev vseh potrebnih virov sredstev za pokrivanje zapadlih obveznosti iz obstoječega dolga. Predvsem gre za upravljanje ročnosti in cene virov.

V letu 2015 je DARS d. d. na podlagi sprejetega zakona izvedel refinanciranje v obliki kombinacije celotne zamenjave kreditov in odplačila letnih anuitet glavnih kreditov. Decembra so bile podpisane kreditne in poroštvne pogodbe s kreditodajalci v skupni višini 199 milijonov evrov.

Poleg tega je bil v letu 2015 sklenjen aneks k obstoječi kreditni pogodbi z banko NLB za reprogram kredita v višini 50 milijonov evrov.

Z opravljenim refinanciranjem dela obstoječega dolga in reprogramom obstoječega kredita se zadolženost družbe DARS d. d. ne povečuje, spreminjajo pa se cenovni pogoji in podaljšuje ročnost zadolžitve. Posledično se je znižala povprečna ponderirana obrestna mera portfelja dolga DARS d. d. Zamenjava dražjih kreditov s cenejšimi novimi krediti z daljšo ročnostjo in moratorijem na odplačilo glavnice bo pomembno prispevala k sposobnosti odplačila dolga zlasti v najbolj kritičnem obdobju do leta 2021.

I.8. Avtoceste in hitre ceste v RS ter prometne obremenitve

Republika Slovenija je leta 1994 s posebno pogodbo na DARS d. d. prenesla upravljanje in vzdrževanje vseh zgrajenih avtocest in infrastrukturnih objektov ter naprav na njih. RS je tako prenesla na DARS d. d. 198,8 kilometra do takrat zgrajenih dvopasovnih in štiripasovnih avtocest in hitrih cest ter 67,5 kilometra priključkov.

Z izvajanjem NPIA se je omrežje v upravljanju in vzdrževanju DARS d. d. postopno povečevalo. Ob koncu leta 2015 je družba upravljala 610,4 kilometra avtocest, 140,7 kilometra priključkov nanje, 22,3 kilometra razcepov ter 34,1 kilometra drugih cest.

Tabela 5: Dolžina omrežja v upravljanju in vzdrževanju DARS d. d. na dan 31. decembra 2015

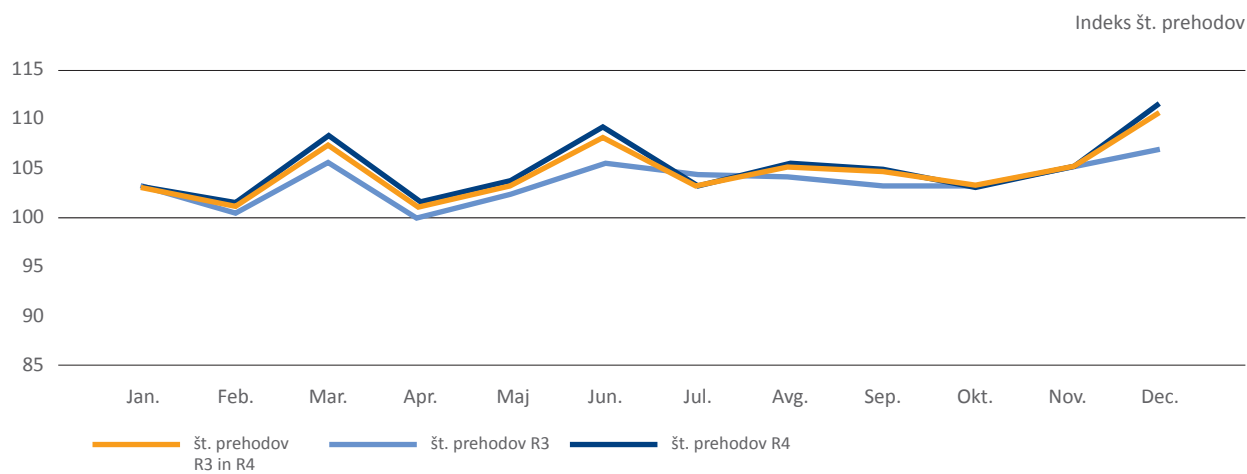
Stanje 31. 12. 2015 (v km)	Dolžina AC in HC (A)	Dolžina razcepov	Dolžina priključkov	Dolžina drugih cest	Zaprti sistem za vozila nad 3.500 kg	Odprti sistem za vozila nad 3.500 kg	Cestninske ceste za vozila nad 3.500 kg	Necestninske ceste za vozila nad 3.500 kg
A1 Šentilj–Dragučova–Maribor–Slivnica–Celje–Trojane–Ljubljana (Zadobrova–Malence–Kozarje)–Postojna–Razdrto–Divača–Črni Kal–Srmin	245,266	11,782	58,265	12,560	98,442	146,824	245,266	0,000
A2 Predor Karavanke–Lesce–Podtabor–Kranj–Ljubljana (Kozarje)–po A1–Malence–Ivančna Gorica–Bič–Pluska–Trebnje–Hrastje–Novo mesto–Kronovo–Drnovo–Obrežje	175,472	4,929	40,782	9,622	9,514	140,241	149,755	25,717
A3 Divača (Gabrk)–Sežana vzhod–Fernetiči	12,246	0,000	3,779	4,076	12,246	0,000	12,246	0,000
A4 Slivnica–Draženci–[Gruškovje*]–R Hrvaška	21,671	4,450	4,630	2,496	0,000	20,750	20,750	0,921
A5 Maribor (Dragučova)–Lenart–Senarska–Vučja vas–Murska Sobota–Dolga vas–Lendava–Pince	79,574	1,099	13,005	2,856	0,000	79,574	79,574	0,000
H2 Pesnica–Maribor (Tezno)	7,200	0,000	3,590	0,000	0,000	0,000	0,000	7,200
H3 Ljubljana (Zadobrova–Tomačevo–Koseze)	10,222	0,000	6,849	0,000	0,000	6,330	6,330	3,892
H4 Razdrto (Nanos)–Vipava–Ajdovščina–Selo–Šempeter–Vrtojba	42,127	0,000	3,871	2,511	19,213	22,914	42,117	0,000
H5 Škofije–Koper (Škocjan)–[Dragonja*]	7,833	0,000	2,756	0,000	0,000	0,000	0,000	7,833
H6 Koper (Škocjan)–Izola–[Lucija*]	5,236	0,000	2,257	0,000	0,000	0,000	0,000	5,236
H7 AC A5 – Dolga vas	3,526	0,000	0,955	0,000	0,000	3,526	3,526	0,000
Skupaj AC in HC	610,373	22,260	140,739	34,121	139,415	420,159	559,574	50,799

V Sloveniji velja vinjetni cestninski sistem za lahka osebna vozila ter odprti in zaprti cestninski sistem za težka vozila.

Težka tovorna vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3.500 kilogramov, se ne cestninijo na delu ljubljanske obvoznice, mariborski obvoznici, obalnih cestah ter severnem delu gorenjskega kraka, ki se ne cestnini zaradi opustitve gradnje cestninske postaje.

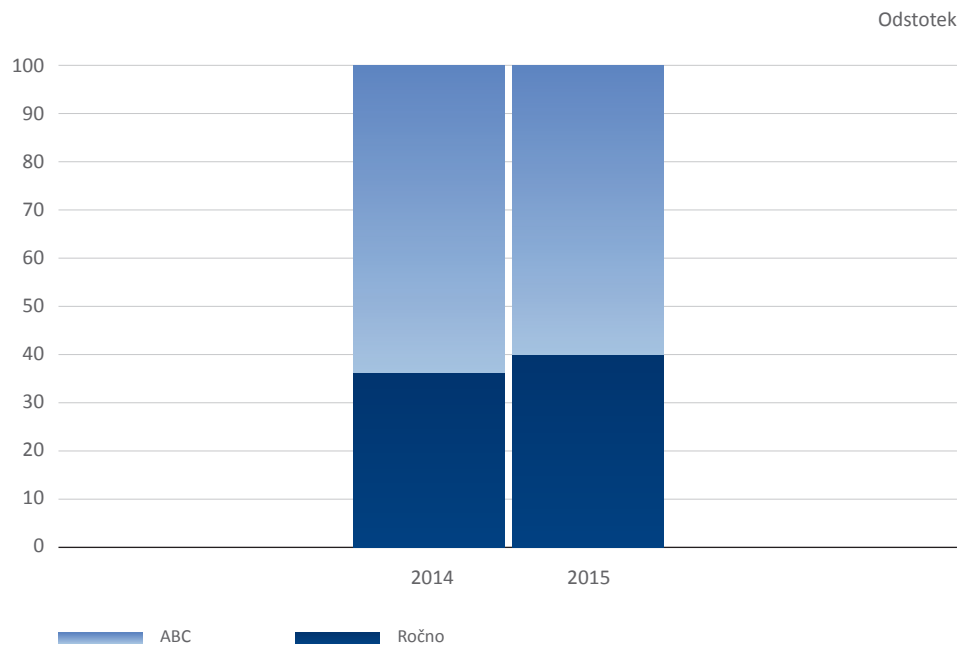
Skupno število prehodov vozil iz razredov R3 in R4 se je v letu 2015 povečalo za 4,98 odstotka. Od tega največ na gorenjskem (za 9,44 odstotkov) in dolenskem kraku (za 8,96 odstotka). Na primorskem kraku se je povečalo za 5,86 odstotka in na štajerskem za 3,55 odstotka.

Slika 9: Indeks števila prehodov vozil razredov R3 in R4 na vseh cestninskih postajah v obdobju 2014/2015

Ugotavljamo, da se je v letu 2015 zmanjšala uporaba elektronskih medijev za plačilo cestnine v primerjavi z ročnim plačilom cestnine. Delež tistih, ki so koristili ABC-sistem plačevanja, je v letu 2015 znašal 60 odstotkov, medtem, ko je v letu 2014 znašal 63,9 odstotka.

Slika 10: Delež prehodov, plačanih z ročnim plačilom cestnine in ABC, med letoma 2014 in 2015

Slika 11: Avtocestni sistem v Republiki Sloveniji, december 2015

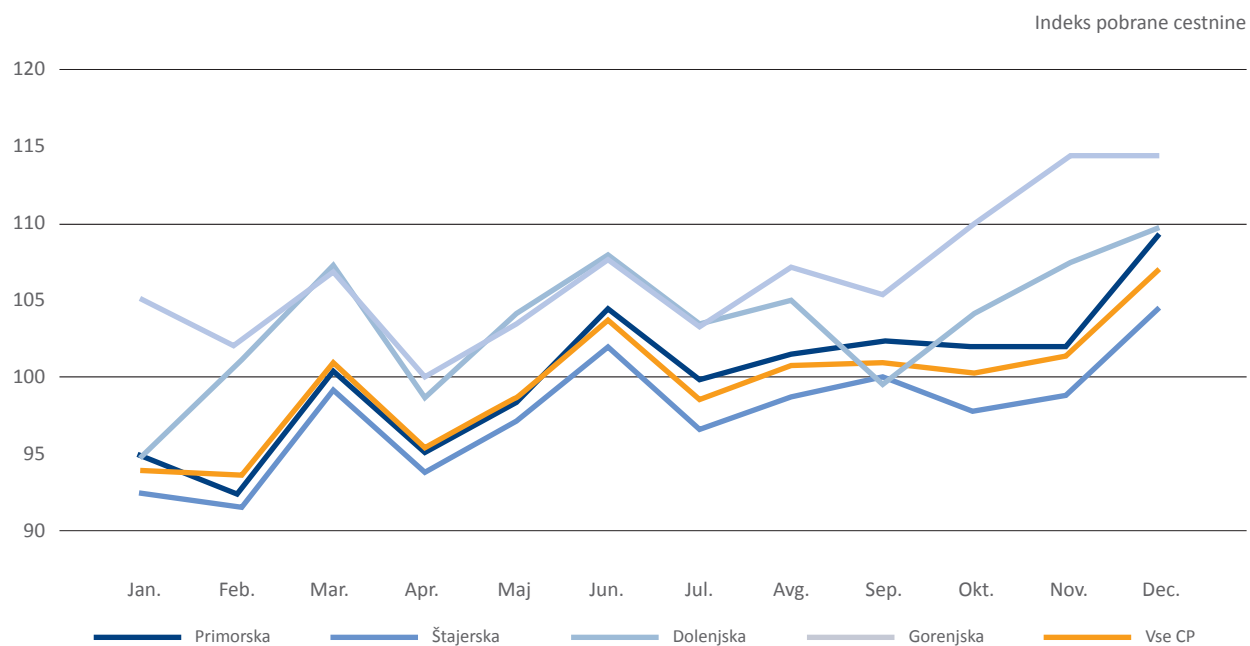

Legenda

- zgrajene avtoceste, hitre ceste in druge javne ceste
- odseki, ki bodo v letu 2015 predani prometu
- odseki na katerih se bo v letu 2015 gradnja začela ali nadaljevala
- odseki v gradnji po letu 2015

Slika 12: Indeks pobrane cestnine (za R3 in R4) po avtocestnih krakih v obdobju 2014/2015

I.9. Vlaganja v razvoj in obnavljanje avtocest

I.9.1. Investicije v imenu RS in za njen račun

Prostorsko dokumentacijo in pridobivanje nepremičnin za potrebe gradnje avtocest je DARS d. d., skladno s 4. členom ZDARS-1, izvajal v imenu RS in za njen račun. Navedene naloge so bile realizirane v višini 10,0 milijonov evrov.

Tabela 6: Realizirana vrednost izvedenih nalog v imenu RS in za njen račun (v EUR)

Prostorska dokumentacija in pridobivanje nepremičnin	Realizacija*
Prostorsko načrtovanje	1.267.994
Pridobivanje nepremičnin	8.780.791
Skupaj prostorska dokumentacija in pridobivanje nepremičnin	10.048.785

*Navedene naloge opravlja DARS d. d. v imenu in za račun RS, zato so vrednosti prikazane v bruto zneskih.

I.9.2. Investicije v imenu DARS d. d. in za njegov račun

Investicijska dejavnost se je v letu 2015 izvajala skladno z možnostmi zagotavljanja finančnih virov. Vrednost realizacije gradnje in obnov avtocestnih odsekov je v letu 2015 znašala 79,6 milijona evrov.

Tabela 7: Realizirana vrednost investicij v imenu DARS d. d. in za njegov račun

Razvoj avtocest	Realizacija
Nov elektronski cestninski sistem	106.899
Projektna dokumentacija	1116.632
Pričetek gradnje	10.296.598
Gradnja odsekov, za katere se je v letu 2015 pripravljala projektna dokumentacija	7.270
Nadaljevanje gradnje	6.983.207
Zaključna dela na AC, predanih prometu do vključno leta 2014	2.784.007
Ostale postavke	13.793.900
Gradbena dela pri obnavljanju avtocest	29.307.711
Elektrostrojna dela in ITS	7.539.228
Izboljšanje prometne varnosti	1.468.785
Necestninske navezovalne ceste	34.962
Investicije na področju upravljanja in vzdrževanja	6.209.914
Skupaj razvoj in obnavljanje avtocest in navezovalnih cest	79.649.113

I.10. Upravljanje tveganj

I.10.1. Poslovna tveganja

V družbi DARS d. d. se zavedamo resnosti posledic, ki bi nastale z uresničitvijo različnih vrst tveganj. V vse bolj negotovem poslovnem okolju je obvladovanje tveganj pomemben dejavnik poslovnega uspeha družbe, zato veliko pozornosti namenjamo pravočasnemu zaznavanju tveganj in njihovemu upravljanju. Proces upravljanja tveganj je postal del našega strateškega poslovanja, zato smo ponosni na uspešno obvladovanje tveganj v letu 2015. Preoblikovanje družbe v aktivnega upravljavca avtocestnega sistema v državi je posledično povzročilo spremembo zaznanih poslovnih tveganj, ki jim je družba izpostavljena. Sistem stalno preverjamo in dopolnjujemo, da bi bila ključna tveganja, ki jim je DARS d. d. izpostavljen, pravočasno prepoznana, ovrednotena in obvladovana. Metodologijo za upravljanje s tveganji smo dogradili.

Pred prenovno smo tveganja ocenjevali polkakovostno: verjetnost nastanka z ocenami 1–3, posledice nastanka z ocenami 1–3 in ustreznost obstoječih kontrol z ocenami 1–3. Tveganja smo prepoznavali s pomočjo ciljev, ki so začrtani v poslovnem načrtu. Metodologija je bila leta 2015 spremenjena tako, da:

- so verjetnosti nastanka ocenjene s petstopenjsko lestvico (zelo neverjetno (10–20 let), precej neverjetno (5–10 let), srednje verjetno (1–5 let), precej verjetno (1 mesec–1 leto), zelo verjetno (1 dan–1 mesec)),
- so posledice tveganja izražene bodisi vrednostno s petstopenjsko lestvico vrednosti (manj od 100.000 evrov, 100.000 evrov do 1 milijon, 1 milijon do 10 milijonov, 10 milijonov do 50 milijonov in 50 milijonov do 100 milijonov) bodisi polkakovostno z ocenami 1–5 (nizke, zmerne, srednje visoke, visoke in zelo visoke),
- smo dodali novo kategorijo merjenja, in sicer število pojavov v obdobju verjetnosti nastanka, kar smo ocenjevali s štiri stopenjsko lestvico (1–5, 5–10, 10–50, 50–100).

Po predstavljenih spremembah smo ponovno prepoznali vsa tveganja znotraj organizacijskih enot in jih ovrednotili skladno z dopolnitvami metodologije. Na podlagi vseh prepoznanih in ovrednotenih tveganj so člani Sveta za upravljanje s tveganji pripravili nabor 20 tveganj, ki jim je treba posvetiti več pozornosti. Pri teh 20 tveganjih smo določili sprejemljivo stopnjo tveganja, ki smo jo kot organizacija še pripravljene sprejeti. Zgornja meja tveganosti mora biti skladna z našo poslovno strategijo in nagnjenostjo k tveganjem. V primerih, ko je stopnja sprejemljivega tveganja manjša od stopnje izračunanega tveganja, nastopi razkorak med dejanskim in še sprejemljivim tveganjem, ki ga moramo premostiti v koraku ravnanja s prepoznanimi tveganji. Za ugotovljena tveganja je vodstvo organizacijske enote, ki je nosilec tveganja, izoblikovalo kontrolne mehanizme – aktivnosti, s katerimi zmanjšuje in obvladuje tveganja – in te sprejete kontrolne mehanizme tekoče spremljamo.

V družbi namenjamo posebno pozornost predvsem obvladovanju naslednjih vrst tveganj, ki so:

- uvedba ECS (zanesljivost tehnologije, skladnost z direktivo, realizacija, skladna z akcijskim načrtom),
- zastarelost cestninskega sistema,
- vpliv zunanjih dejavnikov (makroekonomski položaj, odnosi z javnostjo, ugled družbe),
- tveganje na področju zakonodaje in regulative,
- tveganje izbire izvajalca ter odvisnost od zunanjih izvajalcev,
- izpad dobave strateških resursov (posipni materiali, električna energija...),
- tveganje informacijske podpore,
- tveganje zaposlenih (vodstvene in druge veščine),
- varovanje okolja,
- vdor v sisteme,
- izpad prihodkov (zakonodaja v nastajanju, nedodelana metodologija, cene cestnine),
- nevlaganje v obstoječo infrastrukturo in
- kompleksne sodne odločbe v času in okolju ter njihovo izvrševanje.

Zastarelost cestninskega sistema in uvedba ECS

Obstoječi cestninski sistem, s katerim cestninimo tovorni promet, bi bilo treba temeljito prenoviti, in to predvsem zaradi zastarelosti tehnologije in uskladitve z Direktivo o interoperabilnosti elektronskih cestninskih

sistemov v Evropski uniji. Na ravni družbe je bila zato oblikovana projektna skupina, sestavljena iz odgovornih direktorjev, ki s pomočjo tujih svetovalcev izvajajo korake, predvidene v akcijskem načrtu. Julija 2015 je bil objavljen mednarodni javni razpis, s katerim smo izbrali pogodbenega partnerja za izpeljavo projekta vzpostavitve in delovanja večsteznega elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku. Oktobra 2015 je potekel rok za oddajo ponudb. Prejeli smo štiri ponudbe. Na osnovi natančnega pregleda je bil pripravljen izbor izvajalca.

Vpliv zunanjih dejavnikov

V družbi tekoče spremljamo ekonomska gibanja in poslovanje dejavno prilagajamo novim gospodarskim in političnim razmeram. Zunanje dejavnike tveganja na zakonodajnem in regulativnem področju obvladujemo s spremljanjem zakonodaje, posvetovanjem in dajanjem predlogov že v fazi njihove priprave. Na podlagi lastnih podatkov in izračunov sodelujemo tudi pri pripravi cenikov in predloga metodologije določanja višine cestnine ter pri spremembah same cestnine in načinov njenega plačevanja. Morebitna izguba zaradi negativne podobe družbe v javnosti je težko merljiva in še težje popravljiva. Tveganje podobe DARS d. d., ki lahko nastane pri komuniciranju z različnimi segmenti javnosti, smo obvladovali s primerno proaktivno komunikacijsko strategijo. Poudarek je bil na komuniciranju tako z zunanjo kot z interno javnostjo. Negativno podobo družbe skušamo izboljšati s pravočasnim in popolnim informiranjem javnosti.

Tveganje na področju zakonodaje in regulative

Vloga pravne službe je skrb za pravno varnost in zakonitost poslovanja družbe. Vključuje se v delo na vseh področjih DARS d. d., in to že v fazi sprejemanja odločitev, in tako zmanjšuje tveganje nastanka sporov, če pa vseeno pride do njih, pa jih vodi in koordinira. Tekoče spremlja spremembe zakonodaje, sodeluje pri pripravi oziroma pregledu pogodb ter pripravi notranjih aktov, organizira in izvaja odkupe zemljišč.

Tveganje izbire izvajalca ter odvisnost od zunanjih izvajalcev

Tekoče spremljamo vse informacije o poslovanju poslovnih partnerjev in pripravljamo ukrepe za preprečitev vpliva neugodnih dogodkov na poslovanje družbe (spremembe določil v pogodbi, sporazumne prekinitve pogodb). Že pri izbiri izvajalca v postopku javnega naročanja temeljito preučimo predvidene roke za izvedbo,

plačilne pogoje in garancije, natančno določimo termenske plane dokončanja posamezne faze in skrbimo za kakovost pogajanj. Za nadzor nad izvajanjem pogodb imamo določene skrbnike pogodb, ki bdijo nad izvajanjem pogodbe celoten življenjski cikel od priprave razpisne dokumentacije do sklenitve pogodbe, med samo izvedbo posla in nato vse do izteka garancijske dobe, če je predvidena. Redno nadziramo stroške investicij, tako rednih kot tistih, ki so nastali zaradi naknadnih sprememb projekta.

Izpad dobave strateških resursov

Pri nabavi blaga in storitev moramo kot zavezanec po Zakonu o javnem naročanju vse postopke nabave izpeljati s postopki javnega naročanja. Pravočasno in kakovostno načrtovanje, analiziranje konkurence na trgu, skrbno oblikovanje razpisne dokumentacije in aktivna vloga skrbnikov pogodb so ključni ukrepi za obvladovanje različnih vrst tveganja pri nabavi (tveganje neustreznega načrtovanja, tveganje nabave neustreznega blaga oziroma storitve, tveganje negospodarne nabave, tveganje neizvršitve zaradi spremenjenih okoliščin, tveganje zamud pri dobavi oziroma izvedbi storitve). Tveganje izpada električne energije v predorih in na cestninskih postajah obvladujemo z generatorji, ki so skrbno vzdrževani.

Tveganje informacijske podpore

Tveganje motenj/napak obvladujemo z rednim spremljanjem stanja IT sistemov in takojšnjim odzivanjem na izredne dogodke. Vzpostavljen imamo sistem neprekinjenega delovanja informacijskega sistema (podvajanje najvitalnejših delov informacijske opreme) in uvedene varnostne ukrepe za zaščito in varovanje informacijskih sistemov pred nepooblaščenimi posegi in izgubo podatkov. Kot eno izmed metod prepoznavanja nevarnosti uporabljamo tudi neodvisne varnostne preglede informacijske tehnologije. Storitve, za katere nismo zadosti usposobljeni oziroma nimamo zadosti kadrovske vire, izvajamo s pomočjo zunanjih pogodbenih izvajalcev. Tveganje informacijske infrastrukture obvladujemo z rednim vzdrževanjem, rednim izvajanjem varnostnega kopiranja, nadgradnjami programske in strojne opreme, posodabljanjem varnostnih politik in povečevanjem informacijske varnosti, pa tudi z izvajanjem jasne vizije razvoja informacijskega sistema družbe.

Tveganje zaposlenih ter skrb za njihovo varnost in zdravje pri delu

Na uspešno obvladovanje tveganj v delovnih procesih, ki so lahko posledica človeškega faktorja, vplivamo z ustreznim zagotavljanjem potrebnih kadrovske vire ter vlaganjem v strokovno znanje že zaposlenih delavcev in v razvoj njihovih kompetenc in veščin za učinkovito opravljanje dela. Tveganje ustreznega in pravočasnega zagotavljanja kadrovske vire obvladujemo s spremljanjem potreb procesov dela in ustrezno realizacijo kadrovskega načrta, prav tako pa tudi krepimo vodstvene in druge veščine v zvezi z vodenjem, organiziranjem dela in motiviranjem zaposlenih. Na področju ohranjanja zdravja zaposlenih izvajamo aktivnosti promocije zdravja pri delu ter z drugimi preventivnimi in korektivnimi ukrepi na organizacijski ravni in na ravni zaposlenih zagotavljamo obvladljivo raven bolniške odsotnosti. Tveganje upada organizacijske klime in kulture ter zadovoljstva zaposlenih spremljamo z merjenjem zadovoljstva zaposlenih pri čemer na podlagi rezultatov sprejememo letni program aktivnosti.

DARS d. d. je kot delodajalec, ki zaposluje več kot 1.200 delavcev na zelo različnih področjih dela na avtocestah in v objektih po Sloveniji, dolžan zagotavljati varnost in zdravje vseh delavcev pri delu in s tem je izpostavljen številnim tveganjem. Strokovno podporo pri izpolnjevanju predpisanih obveznosti delodajalca zagotavljajo delavci službe za varnost in zdravje pri delu, ki skrbijo, da so delavci seznanjeni z navodili za varno delo, usposobljeni za varno opravljanje svojega dela in zdravstveno pregledani v predpisanih rokih ter da je oprema, ki jo uporabljajo pri delu, pregledana v predpisanih rokih in varna. Svetujejo pri nabavi nove delovne opreme in urejanju prostorov, opravljajo interni nadzor delovišč in opozarjajo na odpravo pomanjkljivosti. Sodelavec službe za varnost in zdravje pri delu izvaja tudi naloge svetovalca za prevoz nevarnega blaga, ki ga mora DARS d. d. zagotoviti zaradi opravljanja prevoza večjih količin nevarnih snovi (barve in topila za izdelavo talne signalizacije).

Ob koncu leta 2015 smo pripravili tudi revizijo ocene tveganj za varnost in zdravje pri delu in v njej predvideli tudi številne nove ukrepe za več varnosti pri delu. Ker je varnost delavcev, ki izvajajo vzdrževanje cest, odvisna tudi od uporabnikov ceste, smo glede na številne nalete vozil na delovišča s poškodbami opreme in delavcev

že v letu 2014 predlagali tudi spremembo predpisov o zavarovanju delovišč ter v letu 2015 tudi aktivno sodelovali pri pripravi novega Pravilnika o zaporah na cestah. Pravilnik bo stopil v veljavo v juliju, do tedaj pa bo moral DARS d. d. dopolniti tudi svojo opremo, s katero bo zagotovljena tako večja varnost delavcev na cesti kot tudi večja varnost uporabnikov naših cest.

Varovanje okolja

DARS d. d. je kot upravljavec in vzdrževalec avtocest in hitrih cest v okviru celotnega poslovanja družbe že v preteklih letih vzpostavil sistem ravnanja z okoljem, s katerim dosledno uresničujemo politiko varovanja okolja na vseh področjih svojega delovanja. V letu 2015 smo se trudili sistem ohranjati in nadgrajevati. Rdeča nit sistema ravnanja z okoljem sta ocena in analiza okoljskih vplivov in vidikov, ki sta opredeljena v registru okoljskih vidikov.

Da bi zmanjšali vpliv na okolje, smo določili okvirne in izvedbene okoljske cilje ter programe, s katerimi bomo te cilje tudi dosegli. Okoljsko tveganje, kamor uvrščamo tveganje ravnanja z odpadki s posebnim poudarkom na nevarnih odpadkih, tveganje onesnaževanja okolja in tveganje varovanja vplivnega območja, postaja čedalje pomembnejše. Nadaljevale so se že v preteklosti začete aktivnosti z namenom varovanja okolja. Sistematično obvladovanje okoljskega tveganja odraža ekološko ozaveščenost zaposlenih. Nesreče na avtocesti lahko negativno vplivajo tudi na okolje, zato se trudimo zmanjševati tveganja za njihov nastanek, če pa vseeno pride do nesreče, je treba ukrepati ustrezno hitro in učinkovito, da bi bile negativne posledice za okolje čim manjše. V tem smislu se informira in usposablja vse zaposlene na takih delovnih mestih, da bodo v dani situaciji v smislu varstva okolja hitri in učinkoviti. Verjetnost nastanka izrednih dogodkov zmanjšujemo tudi s preventivnimi ukrepi. Z izobraževanjem in vajami za hitro, pravilno in učinkovito ukrepanje zagotavljamo, da so vplivi morebitnih izrednih dogodkov na okolje minimalni. Z ustreznimi aktivnostmi v okviru vzdrževanja avtocest, kot so čiščenje in redno vzdrževanje zadrževalnih bazenov z namenom nemotenega obratovanja ter izvajanje letnega programa obratovalnega monitoringa odpadne padavinske vode (LPOM) itd., pa tudi z zbiranjem, sortiranjem in nadzorovanim oddajanjem zbranih odpadkov, izvajanjem ukrepov za zmanjševanje svetlobnega onesnaževanja ter stalnim nadzorovanjem prisotnosti ogljikovega monoksida in vidljivosti v predorih, smo veliko prispevali k zmanjševanju negativnih vplivov na okolje in uspešno obvladali tveganje za nastanek ekoloških nesreč.

I.10.2. Finančna tveganja

Finančna tveganja lahko negativno vplivajo na sposobnost ustvarjanja prihodkov, obvladovanja odhodkov, ohranjanja vrednosti sredstev ter izpolnjevanja obveznosti.

Z upravljanjem različnih vrst finančnega tveganja skušamo doseči optimalno stabilnost poslovanja in zmanjšati izpostavljenost posameznim vrstam tveganja, da bo ta sprejemljiva. Naš cilj je doseči čim stabilnejši denarni tok, ki omogoča pravočasno poravnavanje obveznosti iz naslova zadolževanja za gradnjo avtocest.

Tveganje sprememb deviznih tečajev

V družbi DARS d. d. velika večina transakcij poteka v evrih. Na cestninskih postajah je možno plačevanje tudi s tujimi valutami, ki se takoj konvertirajo v valuto evro. Kljub temu v družbi redno spremljamo dogajanje na deviznih trgih.

Tveganje sprememb obrestnih mer

V družbi DARS d. d. tekoče spremljamo izpostavljenost obrestnemu tveganju. Družba je imela konec leta 2015 najetih 31 dolgoročnih posojil, ki so delno ali v celoti vezana na referenčno obrestno mero EURIBOR (šest ali trimesečni). V letu 2015 je DARS d. d. sklenil kreditno pogodbo na osnovi zadolžnice »Schuldschein«, in sicer v višini 37,78 milijona evrov ter s fiksno obrestno mero. Z namenom refinanciranja dela obstoječega dolga je DARS d. d. sklenil tri kreditne pogodbe v skupni višini 199 milijonov evrov z variabilno obrestno mero. Poleg tega je reprogramiral eno obstoječo kreditno pogodbo v višini 50 milijonov evrov in podpisal aneks k obstoječi kreditni pogodbi.

Tabela 8: Vrste finančnega tveganja

Zap. št.	Opis tveganja	Ocena tveganja		Stopnja tveganja	Upravljanje tveganja (nadzor)
		Verjetnost nastanka tveganja	Posledice nastanka tveganja		
1	2	3	4	5 = 3 × 4	6
1	Tveganje sprememb deviznih tečajev	1	1	1	Uporaba naravne zaščite izenačevanja denarnih tokov, redno spremljanje deviznih trgov, varovanje z uporabo ustreznih finančnih instrumentov
2	Tveganje sprememb obrestnih mer	3	3	9	Spremljanje gibanja obrestnih mer, pogajanje s kreditnimi institucijami, varovanje z uporabo ustreznih finančnih instrumentov
3	Kreditno tveganje	2	3	6	Spremljanje in redno analiziranje vzdržnosti kreditnega portfelja družbe
4	Kreditno tveganje poslovnih partnerjev	2	2	4	Spremljanje izpostavljenosti do posameznega partnerja
5	Likvidnostno tveganje	2	2	4	Načrtovanje potreb po likvidnih sredstvih, vnaprej dogovorjeni okvirni krediti in limiti

Verjetnost nastanka tveganja: majhna (1), srednja (2), velika (3)

Posledice: dobre (1), srednje (2), slabe (3)

Tako povprečna vrednost EURIBOR-ja v letu 2015 kot tudi vrednost konec leta 2015 sta bili nižji kot vrednost konec leta 2014. Šestmesečni EURIBOR se je v letu 2015 gibal med -0,04 in 0,17 odstotka. Konec leta 2015 je bil EURIBOR celo v negativnem območju. Ključna obrestna mera Evropske centralne banke je na dan 31. 12. 2015 znašala 0,05 odstotka. Skupna obrestna mera, po kateri se zadolžuje DARS d. d., je bila konec decembra 2015 nižja kot konec leta 2014.

Del variabilnih obrestnih mer dolgoročnih kreditov je zaščiten z uporabo ustreznih izvedenih finančnih instrumentov, s katerimi je bila variabilna obrestna mera spremenjena v fiksno. Pri odločitvi o dodatnem zavarovanju upoštevamo napovedi gibanj obrestnih mer in se glede na tržne razmere odločimo, kdaj bomo izvedli dodatno zavarovanje. V obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2015 nismo sklepali novih poslov zavarovanja obrestnih tveganj.

Po podatkih za 31. december 2015 je imela družba 36,45 odstotka dolga najetega po fiksni obrestni meri, 62,28 odstotka po spremenljivi obrestni meri, 1,27 odstotka pa je predstavljal brezobrestni dolg. Skupaj z uporabo izvedenih finančnih instrumentov (posli IRS) je družba pred obrestnimi tveganji zaščitila 46,04 odstotka svojega kreditnega portfelja. Če upoštevamo še brezobrestni dolg, ima družba DARS d. d. pred obrestnimi tveganji zaščitenega skupaj 47,31 odstotka kreditnega portfelja, variabilni obrestni meri pa je izpostavljenega 52,69 odstotka kreditnega portfelja.

Simulacija tveganja spremembe obrestne mere na spremembo finančnih odhodkov v letu 2015 glede na stanje dolga DARS d. d. in strukturo obrestnih mer na dan 31. decembra 2015 kaže, da bi sprememba EURIBOR-a za eno odstotno točko na letni ravni pomenila povečanje oziroma zmanjšanje finančnih odhodkov za približno 13 milijonov evrov. Sprememba EURIBOR-a ima tako zelo velik vpliv na čisti poslovni izid družbe.

Kreditno tveganje DARS d. d.

Kreditno tveganje DARS d. d. predstavlja možnost, da družba ne bi bila sposobna poravnati obveznosti iz naslova zadolženosti. Temeljni vir za odplačilo teh obveznosti so v skladu z novim ZDARS-1 prihodki od cestnin, ki so trenutno dovolj veliki, da poleg drugih obveznosti pokrivajo tudi obveznosti iz naslova zadolženosti. Vendar kreditni portfelj spremljamo čedalje pozorneje, saj lahko negativne spremembe na finančnih trgih

hitro in korenito spremenijo letno višino obveznosti iz naslova zadolženosti. Zato je za DARS d. d. pomembno, da bo v prihodnje v Sloveniji veljal tak cestninski sistem, ki bo čim bolj povečal prihodke od pobrane cestnine, in da bo na drugi strani upravljavec avtocest te prihodke upravljal s čim nižjimi stroški. Kreditno tveganje obvladujemo v povezavi z upravljanjem obrestnega tveganja.

Za družbo je zelo pomembno, da je bil v letu 2015 sprejet Krovni zakon za prestrukturiranje dolga (Zakon o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti DARS d. d. iz naslova kreditov in dolžniških vrednostnih papirjev, najetih oziroma izdanih za refinanciranje obstoječega dolga DARS, d. d. (Uradni list RS, št. 30/15)). Sprejeti zakon omogoča družbi DARS d. d. aktivno upravljanje obstoječega dolga, prestrukturiranje kreditnega portfelja ter pravočasno zagotovitev vseh potrebnih virov sredstev za pokrivanje zapadlih obveznosti iz obstoječega dolga. Za namen refinanciranja dolga se družba zadoljuje s 100-odstotnim poroštvom države. Družba je tako v letu 2015 na podlagi tega zakona izvedla refinanciranje dela obstoječega dolga v višini 199 milijonov evrov.

Kreditno tveganje poslovnih partnerjev

Kreditno tveganje poslovnih partnerjev predstavlja možnost, da bodo terjatve poplačane le delno ali sploh ne. DARS d. d. ves čas nadzira odprte terjatve do posameznih poslovnih partnerjev in po potrebi ustrezno ukrepa. To tveganje obstaja pri prodaji vinjet prek prodajnih zastopnikov in pri izdajateljih plačilnih kartic, s katerimi se lahko plačuje cestnino na cestninskih postajah, ter tudi pri plačilu cestnine z elektronskimi mediji za vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3.500 kilogramov, za katera se plačilo izvede za pretekli mesec na podlagi izstavljenega zbirnega računa. Za določen segment poslovnih partnerjev so zahtevani instrumenti zavarovanja. Vzpostavljeni so določeni postopki spremljanja bonitetnih ocen poslovnih partnerjev (ob vsakokratnem podaljšanju pogodbe; redna spremljava objavljenih stečajev, likvidacij, insolvenčnih postopkov). V primeru nesprejemljivih kreditnih tveganj se uporabijo pogodbeno dogovorjeni mehanizmi (npr. ustavev zagotavljanja storitve (cestnina) in dobave blaga (vinjete), prekinitev pogodbe), v primeru zamud pri plačilu pa se aktivirajo postopki izterjave dolga.

Likvidnostno tveganje

Tveganja, povezana s plačilno sposobnostjo, smo v letu 2015 zmanjševali s kakovostnim upravljanjem likvidnosti in oblikovanjem hitro likvidnega naložbenega portfelja. Pri tem je zelo pomembna tudi zmožnost zadolževanja za refinanciranje obstoječega dolga, saj letne obveznosti iz naslova odplačila dolga do leta 2021 porabljajo bistveni del denarnega toka iz poslovanja. V letu 2015 je bil sprejet Krovni zakon za prestrukturiranje dolga (Zakon o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti DARS d. d. iz naslova kreditov in dolžniških vrednostnih papirjev, najetih oziroma izdanih za refinanciranje obstoječega dolga DARS, d. d. (Uradni list RS, št. 30/15)). Sprejeti zakon omogoča družbi DARS d. d. aktivno upravljanje obstoječega dolga, prestrukturiranje kreditnega portfelja ter pravočasno zagotovitev vseh potrebnih virov sredstev za pokrivanje zapadlih obveznosti iz obstoječega dolga. Likvidnostno tveganje družbe je zato ocenjeno kot zmerno.

Družba izkazuje primanjkljaj obratnega kapitala v višini 274.712.962 evrov. To je posledica večjih kratkoročnih finančnih obveznosti, zapadlih v letu 2016. Razlika, nastala zaradi višine kratkoročnih naložb na eni strani ter povečanja kratkoročnih finančnih obveznosti do bank na drugi strani, je obvladljiva z obvladovanjem likvidnostnega tveganja, ki ga uravnavamo na podlagi Zakona o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti DARS d. d., iz naslova kreditov in dolžniških vrednostnih papirjev, najetih oziroma izdanih za refinanciranje obstoječega dolga DARS d. d. (ZPKROD).

I.11. Mednarodno sodelovanje in pridobivanje evropskih nepovratnih sredstev

DARS d. d. je aktiven tudi na mednarodnem področju in področju pridobivanja evropskih nepovratnih sredstev.

Kot polnopravni član evropskega združenja avtocestnih upravljavcev ASECAP predstavniki DARS d. d. sodelujejo v upravnem odboru in v delovnih odborih s področja cestninjenja, koncesij, prometne varnosti in inteligentnih transportnih sistemov. Prek Nacionalnega komiteja PIARC Slovenija je DARS d. d. vključen v delovanje svetovnega cestnega združenja PIARC, spremlja pa tudi aktivnosti znotraj svetovnega združenja upravljavcev cestninskih cest IBTTA. Na podlagi sklenjenih sporazumov o sodelovanju se vedno bolj povezuje z upravljavci iz sosednjih držav.

V letu 2015 smo bili uspešni tudi pri pridobivanju nepovratnih evropskih sredstev. Iz Kohezijskega sklada EU smo prejeli 13,62 milijona evrov za financiranje protihrupnih ograj na nekaterih avtocestnih odsekih in 20,76 milijona evrov za financiranje rekonstrukcij nekaterih avtocestnih odsekov za povečanje prometne varnosti. Za projekta Pluska–Ponikve in Ponikve–Hrastje smo v letu 2015 prejeli izplačila zadržanih sredstev v skupni višini 1,40 milijona evrov. Iz proračuna TEN-T smo za financiranje izdelave PZI za avtocestni odsek Draženci–MMP Gruškovje prejeli skupaj 790 tisoč evrov (od tega 334 tisoč evrov v letu 2015), za projekt Crocodile pa 1,10 milijona evrov.

V letu 2015 sta bila odobrena dva nova projekta, ki bosta sofinancirana iz sredstev instrumenta za povezovanje Evrope (izdelava PGD/PZI za dograditev predora Karavanke in druga faza projekta Crocodile), pripravljena pa je bila tudi projektna prijava za financiranje gradnje odseka AC Draženci–MMP Gruškovje iz sredstev kohezijskega sklada za obdobje 2014–2020.

I.12. Samoocena po modelu odličnosti EFQM

V skladu s »Priporočili in pričakovanji Slovenskega državnega holdinga« je uprava družbe DARS d. d. imenovala delovno skupino za izvedbo samoocene po modelu odličnosti EFQM 2013. Skupina je v skladu z zahtevami modela izvedla samooceno in pripravila poročilo, ki vsebuje ugotovitve, akcijski načrt s 34 ukrepi ter kratkoročne in srednjeročne zelene cilje poslovanja družbe na področju kakovosti in odličnosti.

V skladu z zahtevami Slovenskega državnega holdinga je bilo poročilo posredovano v obravnavo nadzornemu svetu družbe, ki se je s predlaganimi ukrepi strinjal in bo realizacijo ukrepov spremljal vsakih šest mesecev.

Po obravnavi poročila pri nadzornem svetu družbe je bilo poročilo skupaj s stališči Nadzornega sveta posredovano Slovenskemu državnemu holdingu.

I.13. Integrirani sistem vodenja

Integrirani sistem vodenja vključuje vidik kakovosti po zahtevah standarda ISO 9001, vidik ravnanja z okoljem po zahtevah standarda ISO 14001 in vidik varnosti in zdravja pri delu po zahtevah standarda BS OHSAS 18001. Vsi vidiki skupaj sestavljajo enovit sistem vodenja, ki je opisan v Poslovniku sistema vodenja in pripadajočih dokumentih.

Temelj integriranega sistema vodenja in zahtev standardov so nenehne izboljšave na podlagi pristopa PDCA (planiraj, izvedi, preveri in ukrepaj), ki je gonilo napredka in optimizacije poslovnih procesov na vseh področjih delovanja družbe.

V letu 2015 smo začeli izvajati aktivnosti z namero vzpostavitve projekta uvedbe sistema upravljanja z energijo po standardu ISO 50001, katerega zahteve bomo integrirali v trenutni sistem vodenja kakovosti, ravnanja z okoljem ter varnosti in zdravja pri delu, ob koncu leta 2016 pa bomo potrdili uspešnost uvedenih zahtev z izvedeno presojo neodvisne akreditirane institucije.

Z namenom zagotavljanja kredibilnosti sistema vodenja kakovosti in ravnanja z okoljem ter varnosti in zdravja pri delu le te redno in uspešno certificiramo s strani zunanje akreditirane institucije.

I.14. Notranja revizija

V notranji reviziji delujemo samostojno in neodvisno, s potrebno profesionalno skrbnostjo in v skladu s strokovnimi pravili. Organizacijsko smo podrejeni poslovdstvu, funkcijsko pa revizijski komisiji oziroma nadzornemu svetu. Posle notranjega revidiranja opravljamo skladno z Mednarodnimi standardi strokovnega ravnanja pri notranjem revidiranju, Kodeksom notranjerevizijskih načel, Kodeksom etike in Kodeksom poklicne etike notranjega revizorja. Notranji revizorji nenehno izpopolnjujemo svoja znanja in dopolnjujemo metodologijo v skladu z mednarodnimi standardi strokovnega ravnanja na področju notranjega revidiranja.

Z neodvisnimi in nepristranskimi revizijskimi in svetovalnimi storitvami upravi DARS d. d. dajemo objektivna zagotovila in ji svetujemo z namenom, da se uresničijo zastavljeni cilji in izboljša učinkovitost ter uspešnost poslovanja. V notranji reviziji pomagamo družbi DARS d. d. uresničevati njene cilje tako, da spodbujamo k preišljenemu upravljanju različnih vrst tveganja, kar pomeni, da sistematičen in urejen način ocenjujemo sisteme notranjih kontrol ter dajemo priporočila za ustrezno upravljanje tveganj. V notranji reviziji delujemo s pooblastili uprave in smo upravi tudi neposredno odgovorni. Letni načrt dela notranje revizije potrdi uprava, soglasje k njemu pa poda tudi revizijska komisija nadzornega sveta. O svojih ugotovitvah in priporočilih za izboljšanje učinkovitosti notranjih kontrol za obvladovanje tveganj poročamo poslovdstvu in revizijski komisiji nadzornega sveta.

Delovanje notranje revizije temelji na Temeljni listini o delovanju službe notranje revizije in Priročniku za delo notranje revizije. Delo opravljamo skladno z Letnim načrtom, ki temelji na revizijski analizi tveganosti in vključuje vse prepoznane in ocenjene vrste tveganja ter mnenje uprave in direktorjev področij.

V letu 2015 smo izvedli 17 rednih in izrednih notranjih revizij ter aktivno sodelovali pri urejanju skrbništva pogodb ter pri pooblastilih. Sodelovali smo kot svetovalci pri realizaciji priporočil. Veliko časa smo posvetili tudi svetovalnemu delu – opravili smo 13 svetovalnih poslov. Na podlagi opravljenih revizij je bilo izdanih in sprejetih skupno 51 priporočil. Poleg rednih in izrednih revizijskih pregledov smo v notranji reviziji v letu 2015 redno spremljali uresničevanje priporočil iz preteklih revizij in s tem seznanjali upravo in revizijsko komisijo.

I.15. Trajnostni razvoj

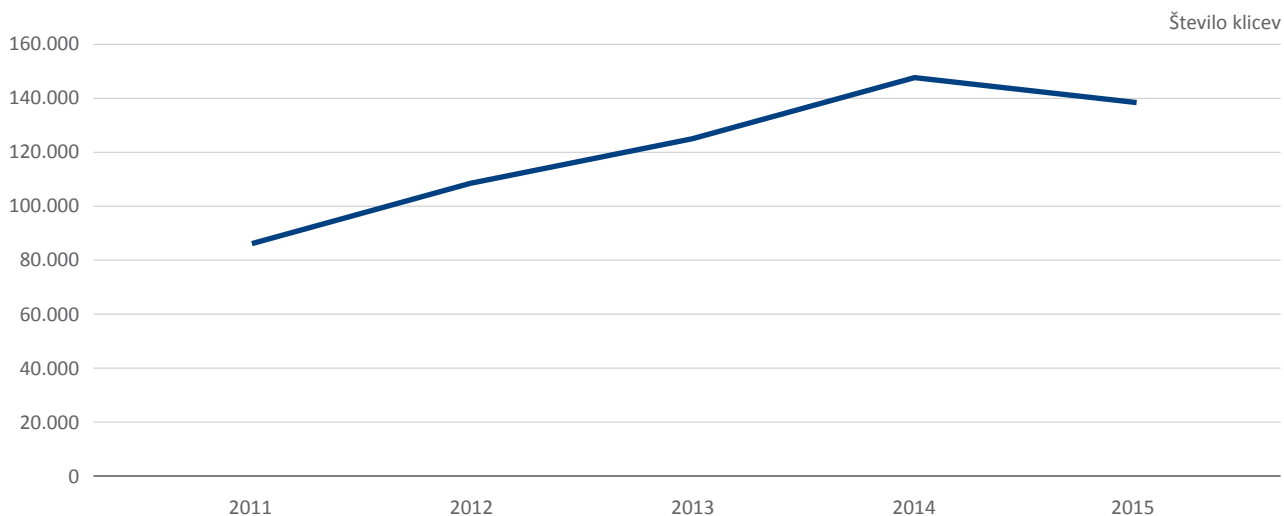
I.15.1. Promet in skrb za varnost

Skrb za prometno varnost na avtocestah/hitrih cestah se izvaja z usklajenim delovanjem vseh vpletenih (DARS, AVP, policija, URSZR, mediji idr.) skladno z letnim planom prometne varnosti. Prav tako se posebej obravnava prometna varnost zaposlenih na terenu, kjer opažamo veliko število naletov na vzdrževalce in posledično poškodb. Prometno varnost bomo še izboljšali s pomočjo tehnologije, kot so portali spremenljive vsebine (2016, projektiranje), dodatne kamere, števci, nadgradnja Kažipota (2016, izvedba) in vremenske postaje.

V letu 2015 smo pripravili strokovne podlage za vzpostavitev glavnega nadzornega centra DARS (GNC), s čimer bomo v letu 2016 zagotovili razmere za optimalno upravljanje prometa in centralizirano obvladovanje prometne varnosti.

Nenehno skrbimo za prometno varnost naših uporabnikov in varnost zaposlenih, ki izvajajo terenska dela neposredno na avtocesti. Z investicijami v sisteme za nadzor in vodenje prometa, preventivnih projektov za ozaveščanje uporabnikov o varni vožnji, sodelovanja z vsemi intervencijskimi skupinami ter rednega usposabljanja delavcev na terenu in v nadzornih centrih dosegamo visok standard na področju prometne varnosti. Vso slovensko javnost dosledno in hitro obveščamo o stanju prometa na vseh državnih cestah prek PIC (Prometno-informacijskega centra) in redno izvajamo ukrepe vodenja prometa na državni in mednarodni ravni. V letu 2015 smo začeli z avtomatskimi ukrepi obveščanja uporabnikov (aplikacija DARS) ter sistem navigacije (izvedeno v 2016).

Slika 13: Prejeti klici v Prometno-informacijski center (PIC)

Prometna varnost na avtocestah in hitrih cestah

Tabela 9: Število mrtvih na avtocestah

Leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dolžina v km	303,3	307,1	336,8	417,7	471,6	489,4	521,5	657,6	726,5	761,7	763,5	772,9	772,9	772,9	777
Mrtvi	20	22	23	24	26	30	33	11	22	18	19	18	16	16	15

Ugotavljamo, da so vzrok za vse nesreče s smrtnim izidom napake voznikov, zato bomo nadaljevali preventivne akcije in ozaveščanje uporabnikov, še posebej voznikov tovornih vozil iz vzhodno evropskih držav.

Še naprej si bomo prizadevali vzpostaviti glavni nadzorni center (GNC), zaposliti strokovnjaka za obdelavo prometnih podatkov in vzpostaviti pilotni projekt »DARS intervencija« na najbolj obremenjenih avtocestnih odsekih.

Varnost v predorih

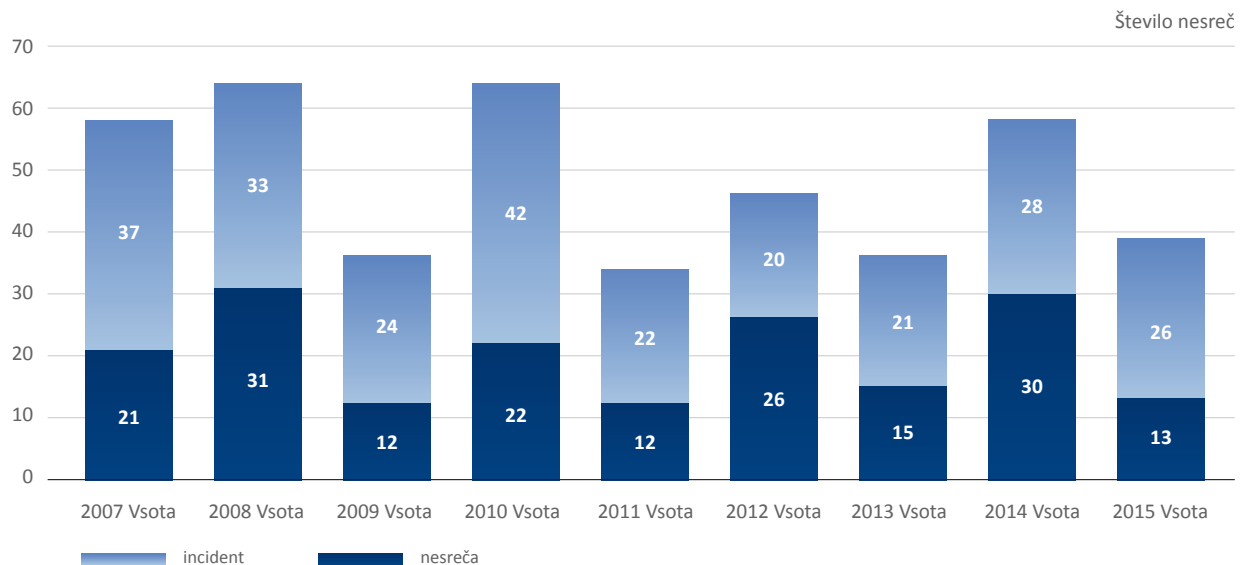
V letu 2015 je bilo v predorih, daljših od 500 metrov, 39 nesreč in incidentov, pri katerih je bilo potrebno ukrepanje reševalnih služb in začasno izločanje celotnega predora ali njegovega dela iz obratovanja. Največkrat je bil primarni vzrok dogodka prometna nesreča I. ali II. kategorije (36 odstotkov), sledijo okvare vozil (23 odstotkov) in drugi dogodki, kot so vozilo brez goriva, kolesar oziroma pešec v predoru (18 odstotkov). Ugotavljamo tudi poslabšanje vidljivosti (10 odstotkov) in štiri požarne dogodke (10 odstotkov), od tega je prišlo do samovžiga na osebnem in kombiniranem vozilu ter v dveh primerih do vžiga na elektro napeljavi. Pri teh dogodkih sta se dva udeleženca lažje poškodovala.

Ugotavljamo:

- da je število dogodkov še vedno relativno majhno in na ravni zadnjih let,
- da so bili dogodki posledica ravnanja uporabnikov, na kar DARS praktično ne more neposredno vplivati,
- da gostitve dogodkov niso bile ugotovljene, pri čemer pa je treba opozoriti na dejstvo, da je namestitve naletnih blažilcev v odstavne niše predorov po vsej verjetnosti delovala preventivno in preprečila nadaljnje namerne nalete vozil z najhujšimi posledicami, kot smo jim bili priča od leta 2010 do 2014.

Poleg navedenih konkretnih nesreč je bilo treba izvajati tudi preventivne zapore predorov zaradi tehničnih okvar vgrajenih sistemov, nesreč na trasi in zaradi premočne burje (predor Kastelec). V dveh primerih je bilo treba za nekaj ur zapreti predor Karavanke zaradi uhajanja plina pri izvajanju poskusnih vrtin pred izvedbo 2. predorske cevi.

Slika 14: Nesreče in incidenti v predorih daljših od 500 m, od leta 2007 do 2015

I.15.2. Ravnanje z okoljem

Hrup

Operativni program varstva pred hrupom (OP HRUP), ki ga povzroča promet po pomembnih železniških proгах in pomembnih cestah prve faze, nalaga upravljavcem cestne in železniške infrastrukture izvedbo ukrepov za omejevanje čezmernih obremenitev okolja s hrupom. DARS d. d. je v okviru Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture začel izvajati projekt Gradnja protihrupnih ograj na petih avtocestnih odsekih v RS, ki se sofinancira z evropskimi kohezijskimi sredstvi v višini 85 odstotkov. Z izvedbo protihrupnih ukrepov bo zagotovljeno, da promet na obravnavanih odsekih ne bo več povzročal čezmerne obremenitve okolja s hrupom. V letu 2015 smo nadaljevali izgradnjo protihrupnih ograj na avtocestnih odsekih Brezovica–Vrhnika, Dramlje–Celje in Celje–Arja vas, izvedena pa je bila tudi pasivna protihrupna zaščita na nekaterih avtocestnih odsekih. Skupno je bilo na petih avtocestnih odsekih v okviru tega projekta zgrajenih 31,4 kilometra oziroma skoraj 141 tisoč kvadratnih metrov novih protihrupnih ograj.

Skladno z OP HRUP smo pripravili študijo obremenitve s hrupom ter predlog protihrupne zaščite za 14 najbolj izpostavljenih objektov ob AC odsekih, ki niso bili celovito rešeni v preteklosti. Na podlagi potrjenih ukrepov se je začelo pridobivati PZI projektno dokumentacijo za te lokacije.

Na nivoju DARS d. d. je bila s pomočjo zunanjih sodelavcev (DRI UI d. o. o., STIA NGI d. o. o.) pripravljena in sprejeta Metodologija za spremljanje stanja protihrupne zaščite na avtocestah in hitrih cestah. Po sprejetju Metodologije smo skupaj s pogodbenim strokovnjakom s predmetnega področja pristopili k popisu stanja protihrupne zaščite. Na podlagi analiziranih podatkov je bil določen del protihrupne zaščite vključen v Načrt ukrepov na infrastrukturi v obdobju 2016–2018.

Leta 2015 smo prejeli 33 pritožb, eno poslansko vprašanje in tri zahteve za posredovanje informacij javnega značaja v povezavi s prekomernim hrupom kot posledico odvijanja prometa na cestah v upravljanju DARS d. d. S pomočjo zunanjega sodelavca (DRI UI d. o. o.) smo z dopisom odgovorili vsem strankam.

Predstavniki DARS d. d. smo bili vključeni v medresorsko delovno skupino za pripravo Operativnega programa varstva pred hrupom za obdobje 2018–2022 za področje MOL in MOM, ki je trenutno še v fazi priprave.

Ravnanje z odpadki

V smislu uresničevanja politike varovanja okolja je DARS d. d. tudi v letu 2015 dal velik poudarek nadzorovanemu ravnanju z odpadki, kot ga narekuje veljavna zakonodaja. Vse aktivnosti so bile usmerjene v pravilno ravnanje z odpadki z doslednim ločevanjem odpadkov že pri samem izvoru.

V letu 2015 smo pridobili več pogodbenih prevzemnikov posameznih vrst odpadkov, ki so bili pridobljeni po postopkih javnega naročanja. Pridobljeni so bili pogodbeni prevzemniki odpadkov za prevzem odpadnih materialov – odpadnih barv, lakov, razredčil, odpadkov, ki nastanejo ob nezgodah, odpadne greznične vode in odpadkov iz komunalnih čistilnih naprav ter odpadkov iz lovilcev olj. Z izbranim izvajalcem je bil sklenjen dogovor za prevzem odpadnega železa in aluminija. Pristopili smo k ureditvi izvajanja lokalne gospodarske javne službe odvajanja komunalnih odpadnih voda (greznične vode in blato iz malih komunalnih čistilnih naprav) in nadaljevali sklepanje pogodb za izvajanje lokalne gospodarske javne službe odvoza komunalnih odpadkov.

Odpadke delimo na dva sklopa: nenevarni in nevarni odpadki. Med nenevarnimi odpadki je bilo v letu 2015 podobno kot leta 2014 zbranih največ odpadkov pri čiščenju cest, odpadkov iz peskolovov, odpadne greznične vode, predorske pralne vode, odpadnega asfalta in odpadne plastike. Med nevarnimi odpadki je bilo največ odpadnega olja, zaoljene vode, mulja, odpadne barve in laka ter absorpcijskih pivnikov (uporabljeno

ob nesrečah). Iz te strukture so izvzeti komunalni odpadki, ki se drugače obravnavajo. Zaradi velike količine odpadkov so bile ciljne aktivnosti usmerjene v zmanjševanje količin odpadkov. Večji ukrep je izgradnja odcejalnikov za izcejanje odpadnega peska iz peskolovov. V letu 2015 sta bila poleg že v letu 2014 zgrajenih sedmih odcejalnikov (na lokacijah ACB Ljubljana, ACB Hrušica, ACB Slovenske Konjice, ACB Maribor, ACB Murska Sobota, ACB Postojna in ACB Kozina) zgrajena še odcejalnika za potrebe ACB Vransko in ACB Novo mesto, izpostava Drnovo.

V zvezi z ravnanjem odpadkov se je vodilo s strani ministrstva predpisano evidenco o ravnanju z odpadki, v začetku leta pa se je pripravilo tudi poročilo o ravnanju z odpadki za predpreteklo leto.

Varovanje vode

Odvajanje padavinske vode z avtocest se izvaja na način razpršene ali pa kontrolirane odvodnje preko zadrževalnih bazenov. V letu 2015 se je izvajalo redno letno čiščenje vseh najbolj obremenjenih lovilnikov olj (lokacije lovilnikov olj na avtocestnih bazah in izpostavah) in osnovno vzdrževanje zadrževalnih bazenov (košnja trave, popravilo poškodovanih delov, popravilo poškodovanih ograj, čiščenje peskolovov).

V zvezi z obratovanjem zadrževalnih bazenov v smislu varovanja naravnega okolja se je tudi v letu 2015 izvajal letni program obratovalnega monitoringa (LPOM) padavinske odpadne vode, ki meri obremenjenost iztočnih voda iz zadrževalnih bazenov. Meritve so pokazale, da so parametri iztočne vode iz zadrževalnih bazenov v predpisanih mejah iz Uredbe in se kot take lahko odvajajo v naravo brez dodatnega prečiščenja. V prvem trimesečju leta 2015 je bilo izdelano poročilo o izvajanju LPOM v letu 2014, v nadaljevanju leta pa je bil pripravljen tudi predlog izvajanja LPOM za leto 2016, ki ga je potrdilo Ministrstvo za okolje in prostor. Izvajali smo tudi kontrolirano zbiranje predorskih pralnih voda, ki smo jih kot specifično vrsto odpadkov predajali v prečiščenje pogodbenim prevzemnikom odpadkov.

Emisija plinov

V predorih, daljših od 500 metrov, so nameščeni sistemi za prezračevanje predorskih cevi, avtomatska regulacija teh sistemov pa omogoča spremljanje emisije plinov in vidljivosti v predorih. Meritve se spremljajo v sklopu nadzornih centrov, ki so lokacijsko pristojni za nadzor prometa v posameznih predorih.

NC Hrušica spremlja parametre v predoru Karavanke, RNC v predorih Golovec in Šentvid, NC Kozina v predorih Kastelec in Dekani, Podnanos, Barnica in v pokritem vkopu Rebernice II, NC Vransko in Slovenske Konjice pa v predorih Cenкова, Golo rebro, Pletovarje, Ločica, Jasovnik, Trojane in Podmilj.

Z optimizacijo prometnega toka zmanjšujemo prometne zastoje, kar pomeni, da je čim manj dodatnih izpustov plinov vozil. To dosegamo s pravočasnim izločanjem tovornih vozil, preusmeritvami, dodatnimi portali spremenljive prometno informativne signalizacije, koordinacijo vseh zapor ter z usklajenim delovanjem nadzornih centrov.

Vplivi posipnih materialov na okolje

V zimskem času se vozišča posipajo z različnimi posipnimi materiali, ki preprečujejo poledico in zagotavljajo varnost vozišča. Uporabljeni posipni materiali naj ne bi imeli večjega vpliva na tla, kakovost površinske in podtalne vode, rastlinje, ljudi in živali, objekte (cestišča, mostove, viadukte in zgradbe) ter vozila. Vpliv soljenja na okolje smo tudi v letu 2015 spremljali v sklopu izvajanja letnega programa obratovalnega monitoringa padavinske vode iz zadrževalnih bazenov (LPOM). Analize posameznih odvzetih vzorcev so pokazale, da prisotnost elementov soljenja nikjer ni presežena oziroma je bila ob vsaki analizi v predpisanih mejah. Končno poročilo LPOM za leto 2015 bo izdelano do konca marca 2016 in posredovano Ministrstvu za okolje in prostor.

I.15.3. Upravljanje človeških virov

Podatki o zaposlenih v DARS d. d.

Tabela 10: Ključni podatki o zaposlenih v DARS d. d. za leti 2014 in 2015

	2014	2015
Stanje zaposlenih v DARS d. d.		
Število zaposlenih v DARS d. d.	1251	1242
Demografski podatki o zaposlenih		
Povprečna starost zaposlenih	44,3 leta	44,8 leta
Odstotek zaposlenih žensk	25,7 %	25,8 %
Izobrazbena struktura zaposlenih		
Odstotek zaposlenih z največ IV. stopnjo izobrazbe	41,6 %	40,3 %
Odstotek zaposlenih s V. stopnjo izobrazbe	33,3 %	33,3 %
Odstotek zaposlenih s VI. stopnjo izobrazbe	15,8 %	16,5 %
Odstotek zaposlenih s VII. ali višjo stopnjo izobrazbe	9,4 %	9,9 %
Socialna varnost zaposlenih v DARS d. d.		
Število dodeljenih solidarnostnih pomoči	51	47
Število delavcev s priznano invalidnostjo	38	36
Število uvedenih postopkov za priznanje invalidnosti	13	12
Število prijav k prostovoljnemu pokojninskemu zavarovanju	43	21
Stopnja bolniškega staleža	4,5 %	5,0 %
Razvoj zaposlenih – izobraževanje in usposabljanje		
Obseg izobraževanj v urah na zaposlenega	13,24	17,02
Vrednost izobraževanj na zaposlenega	92	123
Obseg udeležencev na izobraževanju	2.373	1.846

Zaposlovanje

Za doseganje zastavljenih poslovnih ciljev v letu 2015 in nemoteno poslovanje je zaposlovanje potekalo v skladu s sprejetim poslovnim načrtom ter rebalansom poslovnega načrta za leto 2015. Izvedenih je bilo 26 internih in 41 eksternih razpisov prostih delovnih mest, v okviru katerih se je na novo zaposlilo 34 delavcev. V letu 2015 je DARS d. d. zapustilo 43 zaposlenih, od tega se jih je 27 upokojilo.

Skrb za socialno varnost zaposlenih

V letu 2015 je DARS d. d. sledil dosedanjim prizadevanjem za ohranjanje visoke ravni socialne varnosti in pomoči zaposlenim in je na podlagi sprejetega dogovora o kriterijih in izplačilu solidarnostnih pomoči izplačal 47 solidarnostnih pomoči zaposlenim. V primeru ugotovljenih invalidnosti pred invalidsko komisijo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je bilo v letu 2015 enemu zaposlenemu zagotovljeno drugo delo na drugem delovnem mestu, enemu zaposlenemu je bila zagotovljena poklicna rehabilitacija, za eno zaposleno pa je bil zaradi objektivne nezmožnosti delodajalca delavki ponuditi ustrezno delo podan predlog na Komisijo za ugotavljanje podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi. V letu 2015 je potekalo tudi aktivno reševanje specifičnih sprememb delovne zmožnosti zaposlenih, ki so bile ugotovljene na podlagi opravljenega obdobjnega zdravniškega pregleda pri pooblaščenici medicini dela pri 85 zaposlenih.

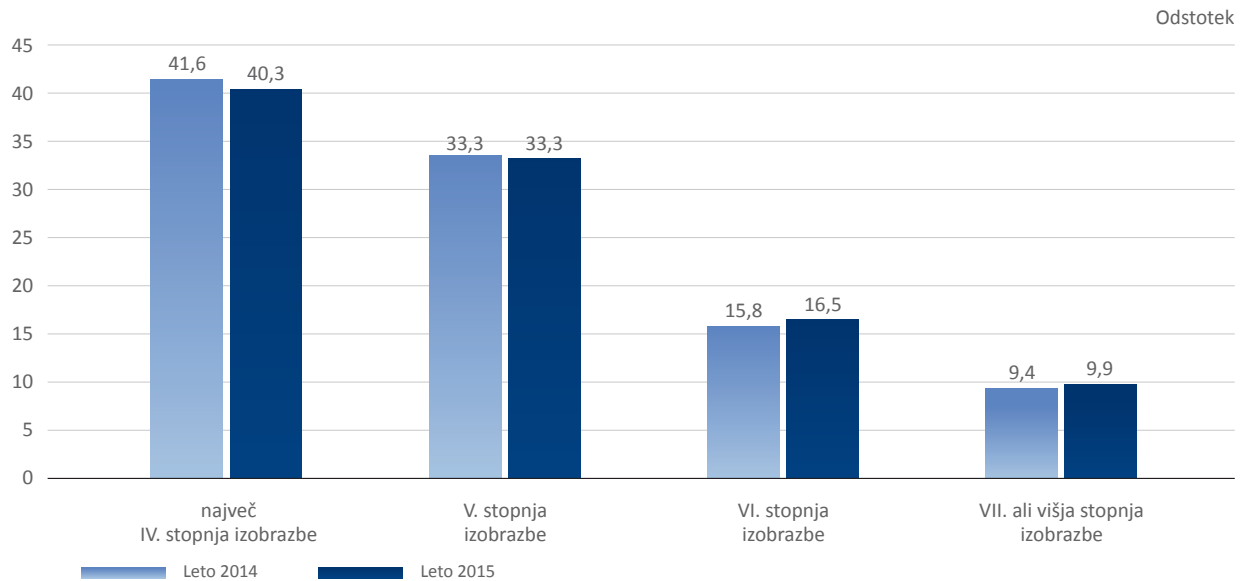

Razvoj kadrov

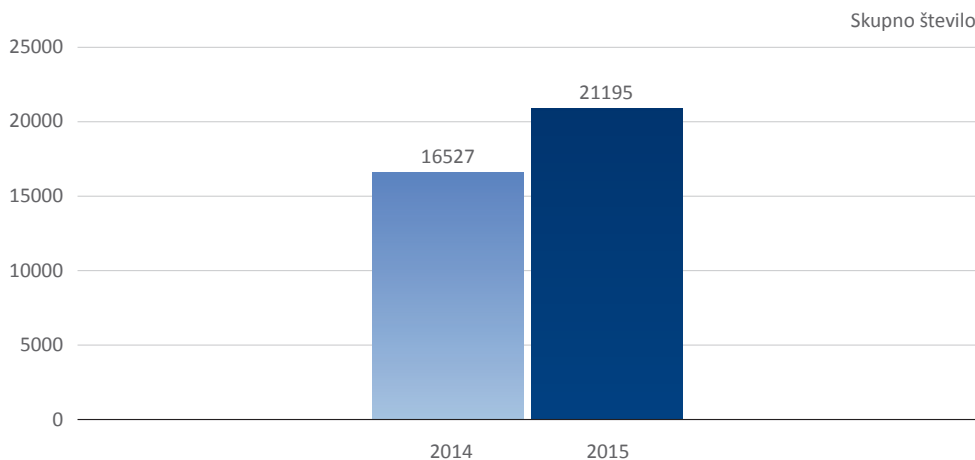
V letu 2015 se je nadaljeval trend intenzivnega vlaganja v znanje in strokovno usposobljenost zaposlenih, ki je bil prepoznan že v letu 2014. Skladno s potrebami delovnih procesov ter potrebami zaposlenih po standardnih in specialnih strokovnih znanjih se je v Oddelku za razvoj kadrov organiziralo in izvajalo ustrezne oblike izobraževanj in usposabljanj na podlagi sprejetega Letnega programa izobraževanj in usposabljanj za leto 2015.

Izobraževanja in usposabljanja v letu 2015 so bila v primerjavi z letom 2014 bolj specializirana in usmerjena na določene ciljne skupine, zaradi česar je obseg udeležencev izobraževanj kar 22 odstotkov manjši, skupni obseg izobraževalnih ur v letu 2015 pa se je glede na predhodno leto povečal za kar 28 odstotkov.

Slika 15: Primerjalni prikaz izobrazbene strukture zaposlenih v letih 2014 in 2015 v odstotkih

Slika 16: Primerjalni prikaz števila izobraževalnih ur v letih 2014 in 2015

Izobraževanja in usposabljanja so se izvajala v obliki različnih seminarjev in delavnic znotraj DARS d. d. kot interna izobraževanja in usposabljanja, za pridobitev novih in specialnih strokovnih znanj pa je bilo omogočeno zaposlenim izobraževanje in usposabljanje na raznih strokovnih seminarjih in srečanjih izven DARS d. d. kot eksterno izobraževanje. Zaposlenim je bilo omogočeno pridobivanje različnih strokovnih in računalniških znanj, usposabljanje in razvijanje poslovnih in osebnih kompetenc ter veščin, pridobivanje znanja tujih jezikov in raznih drugih znanj, ki podpirajo profesionalni in osebni razvoj zaposlenih. V DARS d. d. je vrednost investiranih sredstev za izobraževanje na zaposlenega v zadnjih treh letih v trendu rasti. V letu 2015 je bilo na zaposlenega investiranih za 34 odstotkov več kot leta 2014. Ta podatek kaže, da je za DARS d. d. pomembna strokovna usposobljenost in znanje zaposlenih ter da se zaposlenim izobraževanje in usposabljanje tudi dejansko omogoča. Glede na velik obseg organizacijskih, tehnoloških in demografskih sprememb, ki so prisotne tako v DARS d. d. kot v širši družbi, kaže takšno vlaganje v zaposlene socialno in družbeno odgovoren odnos delodajalca.

Projekti na področju upravljanja človeških virov

Sredi leta 2014 je DARS d. d. kot partner pristopil k projektu KoC LOGINS, v okviru katerega so tudi v letu 2015 potekala usposabljanja zaposlenih s področja vzdrževanja in cestninskega nadzora, financirana iz evropskih sredstev. Družba DARS d. d. je leta 2011 pridobila osnovni certifikat Družini prijazno podjetje ter uspešno implementirala sprejete ukrepe, s katerimi zaposlenim omogoča lažje usklajevanje družinskega življenja in zahtev dela ter tako v marcu 2015 pridobila polni certifikat Družini prijazno podjetje.

Družba DARS d. d. kot partner v projektu »Zdravje na poti«, ki ga na podlagi javnega razpisa sofinancira Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, vztrajno sledi pozitivni praksi na področju promocije zdravja pri delu in to s partnerji projekta širi na preostale ciljne skupine na področju prometa, vključno z uporabniki avtocest, kar se bo intenzivno izvajalo še v obdobju pomlad–jesen 2016. V letu 2015 so potekale intenzivne aktivnosti za vzpostavitev modela kompetenc. Na podlagi tega je bilo izvedeno prvo merjenje kompetenc za vodstvene profile. Rezultati merjenja so temelj sistematičnega in ciljnega usposabljanja vodij v naslednjem letu z namenom izboljšanja sistema vodenja v družbi DARS d. d.

Zadovoljstvo zaposlenih

Družba DARS d. d. se zaveda, da le ugodna organizacijska klima omogoča zavzeto in ustvarjalno delo in da je doseganje ciljev družbe zelo odvisno od zadovoljnega in motiviranega sodelavca, zato redno izvaja merjenje organizacijske klime in zadovoljstva zaposlenih. Ugotovitve meritev v letu 2015 so spodbuda za nadaljnje izvajanje ukrepov za doseganje boljših notranjih medsebojnih odnosov, boljšega vodenja ter višje motivacije in zavzetosti zaposlenih. Cilj je sprostitve notranjega potenciala zaposlenih ter uspešnejše doseganje ciljev in izvajanje poslanstva družbe.

Varnost in zdravje pri delu

V letu 2015 je v družbi prišlo do 42 nezgod s poškodbami delavcev pri delu, kar je deset več kot leto prej in tudi največ v zadnjih šestih letih. Na srečo je bila večina poškodb lažja in poškodovanci zaradi tega ne bodo imeli trajnih okvar zdravja ali omejitev pri delu. Poškodovanih je bilo 39 vzdrževalcev cest in trije cestninski nadzorniki. Ob analiziranju okoliščin nezgod smo ugotavljali, da delodajalec največkrat ni imel vpliva na njen nastanek oziroma nezgod ni mogel preprečiti. Do nezgod je prihajalo zaradi pomanjkanja zbranosti, nepazljivosti, včasih tudi hitenja pri delu. Povprečno je bil poškodovani delavec v letu 2015 bolniško odsoten 22,3 dneva, kar je malo nad povprečjem zadnjih šestih let (21,7).

Število naletov na delovišča in opremo na cesti se je v letu 2015 zmanjšalo. Prijavljenih je bilo 17 naletov (bistveno manj kot v letu 2014 (29) in manj, kot je povprečje zadnjih šestih let (20,8)) v katerih sta bila lažje

poškodovana dva vzdrževalca. Zaznali pa smo bistveno večjo agresivnost kršiteljev osebnih vozil. V postopkih izvajanja vinjetnega nadzora so bili kršitelji kar petkrat nasilni do naših cestninskih nadzornikov, a pri tem ni prišlo do poškodb. V vseh primerih je bila na pomoč poklicana policija, ki je tudi intervenirala.

Aktivnosti službe za varnost in zdravje pri delu so bile v letu 2015 usmerjene predvsem na sledeča področja:

- izpolnjevanje predpisanih obveznosti delodajalca: zagotovitev usposabljanja delavcev, zdravniških pregledov delavcev, pregledov delovne opreme in pregledov opreme za varstvo pred požarom,
- izvajanje internega nadzora z opozarjanjem in ozaveščanjem delavcev o pomembnosti izvajanja varnostnih ukrepov ter uporabe osebne varovalne opreme pri delu,
- upoštevanje predpisanih zahtev za postavitve prometne signalizacije in opreme pri delu na cesti;
- analiziranje okoliščin nezgod, nevarnih pojavov in incidentov pri delu,
- revizija ocene tveganj in predlaganje ukrepov za zagotovitev večje varnosti delavcev s poudarkom na prilagajanju tehničnemu napredku in dobri praksi,
- svetovanje odpravi pomanjkljivosti s področja varstva pred eksplozijo,
- svetovanje pri nabavi nove delovne opreme.

I.15.4. Zadovoljstvo uporabnikov in komuniciranje

Zadovoljstvo uporabnikov avtocest in hitrih cest v Sloveniji

Tudi leta 2015 smo med slovenskimi in tujimi vozniki osebnih in tovornih vozil izvedli raziskavo Merjenje zadovoljstva uporabnikov avtocest in hitrih cest v Sloveniji. Z raziskavo merimo indeks zadovoljstva uporabnikov AC in HC ter ugotavljamo, kateri dejavniki vplivajo na stopnjo zadovoljstva z AC in HC. Raziskava je bila izvedena v aprilu in maju 2015 na vzorcu 1.542 uporabnikov. Najpomembnejši dejavniki zadovoljstva ostajajo enaki kot leta 2014: signalizacija, varnost, cestninske postaje in pretočnost. V primerjavi z merjenjem leta 2014 so vozniki nekoliko zadovoljnejši z vsemi dejavniki, tuji vozniki pa so zadovoljnejši kot domači. Najbolj kritični dejavnik za osebne voznike je pretočnost, za tovarne voznike pa parkirna mesta na počivališčih.

Indeks zadovoljstva, ki kaže na to, v kolikšni meri so dosežena pričakovanja uporabnikov, v letu 2015 znaša 77,9 in je glede na merjenje leta 2014 nekoliko višji med tujimi osebnimi in tovornimi vozniki ter med domačimi osebnimi vozniki. Nekoliko nižji je med domačimi tovornimi vozniki.

Komuniciranje z mediji

Družba DARS d. d. medijem zagotavlja celovit in ažuren dostop do informacij. Vsi predstavniki medijev imajo pravico dostopati do objav o družbi DARS d. d. v medijskem središču na spletni strani: www.dars.si, od koder lahko prek rubrike »Sporočila za javnost« ločeno dostopajo do splošnih in finančnih novic in kjer so na voljo tudi video- in fotogalerija, predstavitev dela s področja vzdrževanja in cestnine ter različne publikacije in navodila, ki jih je izdala družba. V tem letu smo nadaljevali z urejanjem rubrike »Pojasnila«, kjer objavljamo pogovore, pojasnila, popravke napačno objavljenih informacij in podobno.

V letu 2015 smo aktivno komunicirali preko družbenih omrežij (Twitter, Facebook, YouTube). Preko njih informiramo predvsem o dogodkih v prometu in si z različnimi akcijami, tudi medijskimi, prizadevamo za izboljšanje zavedanja o pomenu prometne varnosti.

Na večino vprašanj medijev praviloma odgovorimo v 24 urah oziroma v čim krajšem možnem času. V letu 2015 smo podali 874 pisnih pojasnil in odgovorov na vprašanja novinarjev, veliko število odgovorov je podanih tudi po telefonu in neposredno. Organizirali smo tudi več dogodkov, ko so se novinarji pridružili našim sodelavcem na terenu.

Komuniciranje z uporabniki avtocest in hitrih cest

Uporabniki se najpogosteje obračajo na nas s konkretnimi vprašanji, predlogi, pripombami, pritožbami in tudi pohvalami, povezanimi z uporabo avtocest in hitrih cest. Vprašanja se najpogosteje nanašajo na obnovitvena in vzdrževalna dela, prometno varnost in cestninjenje oziroma vinjete. Prebivalci naselij v neposredni bližini avtocest največkrat sprašujejo o ukrepih za zmanjšanje/odpravo posledic avtocestnega prometa na okolju.

Na večino vprašanj uporabnikov, lani smo jih zabeležili 733, praviloma odgovorimo v 24 urah oziroma v čim krajšem možnem času.

Informiranje o stanju in razmerah na državnih cestah

Varnost in pretočnost avtocestnega sistema vzpostavljamo tudi z obveščanjem uporabnikov. Celovito, kako-vostno in ažurno obveščanje uporabnikov o voznih razmerah na avtocestah in hitrih cestah omogoča Prometno-informacijski center za državne ceste (PIC). Operaterji PIC se večkrat na dan v živo javljajo različnim medijem. Informacije so uporabnikom na voljo na brezplačnem telefonskem odzivniku, spletnem portalu, Twitterju, preko SMS-sporočil in v neposrednem telefonskem pogovoru z operaterjem.

Vzpostavljena je bila brezplačna mobilna aplikacija DarsPromet, katere osnovni namen je obveščanje uporabnikov o stanju na cestah.

V sodelovanju s Planet TV in Siol.net smo izvedli produkcijo kratkih video posnetkov in člankov o varnosti vožnje na avtocestah (razvrščanje, hitrost, odstavni pas, pomen vzdrževalnih in obnovitvenih del...). Skozi vsoto leto smo izdelovali kratke video posnetke v lastni produkciji in jih objavljali na spletu ter družbenih omrežjih. Obveščanje o prometu in prometni varnosti se je izvajalo skladno z aktivnostmi Službe za upravljanje s prometom in prometno varnostjo ter s cilji enotnega multimedijskega komuniciranja z uporabniki.

Komuniciranje s strokovno in poslovno javnostjo

Med strokovno in poslovno javnost uvrščamo vse zunanje deležnike in institucije, ki so povezani z družbo ali vplivajo na njeno delovanje. Posebno pozornost namenjamo vsebinam, povezanim z varnostjo v prometu, izobraževanju in preventivnemu delovanju na cestah, ki jih upravljamo.

V okviru zimske službe smo uporabnike avtocest aktivno obveščali o varni vožnji v zimskih razmerah, izvedli smo tudi akcije ozaveščanja o pravilnem razvrščanju v primeru zastoja na avtocesti, v primeru okvare vozila in zaustavitve na odstavnem pasu ter kako ravnati med vožnjo v megli.

Komuniciranje z zaposlenimi

Posebno pozornost posvečamo obojestranski izmenjavi informacij med zaposlenimi, ki predstavljajo enega najpomembnejših segmentov naše javnosti. Z zaposlenimi komuniciramo na več načinov.

Periodično izdajamo interni časopis Avtoceste, mesečni bilten Preglednik, ki seznanja zaposlene z aktualnim dogajanjem v družbi in v zvezi z družbo, posamezne informacije posredujemo po elektronski pošti in preko intranetne spletne strani, na kateri so objavljeni tudi številni uporabni dokumenti, obrazci, akti, fotodokumentacija in kliping.

Etični kodeks predstavlja nabor ciljev in vrednot družbe ter postavlja visoka moralna načela delovanja za vse zaposlene.

Komuniciranje z okoljem

Zavedamo se odgovornosti, ki jo imamo do ljudi in okolja, v katerem delujemo. Z ozaveščanjem, preventivnimi akcijami na področju prometa in prometne varnosti ter varovanja okolja se aktivno vključujemo v aktualne družbene tokove in jih sooblikujemo po svojih močeh.

Kolikor je le mogoče, s sponzorskimi sredstvi in drugimi oblikami sodelovanja podpiramo humanitarne projekte in projekte, povezane s preventivo v prometu, ter strokovna združenja, katerih dejavnosti so povezane z graditvijo in vzdrževanjem cest.

Sponsorstvo in donatorstvo pregledno objavljamo na spletni strani družbe.

I.15.5. Aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja

DARS d. d. bo v prihodnosti razvijala in izboljševala obstoječi poslovni model pa tudi sistematično razvijala in implementirala nove poslovne ideje. Te se odražajo tako v projektih in izboljšavah, ki se vodijo po posameznih delovnih področjih in so vključeni v poslovni načrt tekočega leta, o njihovi realizaciji pa se poroča na razširjenem kolegiju uprave, kot tudi v inovacijah na osnovi predlogov izboljšav zaposlenih.

Tako s projekti kot izboljšavami in inovacijami spremljamo novosti dobrih praks ter jih sistematično uvajamo v sistem vodenja in delovne procese.

DARS d. d. je v letu 2015 nadaljeval izvajanje projekta vpeljave gospodarjenja s cestami, ki so v njegovem upravljanju. Poleg tekočega dela z ekspertnim sistemom PMS – DARS (PMS: Pavement Management System), ki poteka s programskim orodjem dTIMS_CT (Deighton's Total Infrastructure Management System with Concurrent Transformation), smo nadaljevali aktivnosti za pripravo izvedbe pilotnega projekta za uvedbo sistema za gospodarjenje s premostitvenimi objekti (BMS: Bridge Management System).

Neprestano izboljševanje, inovacije in projekti

V družbi DARS d. d. spodbujamo zaposlene k podajanju predlogov izboljšav, kar se posledično odraža v pozitivnem trendu podanih in realiziranih izboljšav ali inovacij v primerjavi z letom 2014. Najboljšim inovatorjem so bila na prednovoletnem srečanju v letu 2015 podeljena tudi priznanja.

V družbi DARS d. d. bomo v prihodnjih letih izvajali projekte po posameznih delovnih področjih ter tako sledili poslovnemu načrtu, strateškim ciljem in viziji družbe. Na podlagi sprejete politike sistema vodenja in iz nje izhajajočih strateških ciljev bomo na podlagi kazalnikov uspešnosti poslovanja (KPI), ki so opredeljeni v poslovnem načrtu družbe, določali merljive operativne cilje. Sistem razvijamo tako, da sta neprestano izboljševanje in inovativnost stalnica vseh zaposlenih na vseh organizacijskih ravneh.

I.16. Izjava o upravljanju DARS d. d.

V skladu s petim odstavkom 70. člena Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 42/2006 ter nadaljnje), Statutom DARS d. d., sprejetim dne 11. 9. 2015 in določili Kodeksa upravljanja javnih delniških družb ter Kodeksa korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države kot del Letnega poročila družba DARS d. d., podaja naslednjo

IZJAVA O UPRAVLJANJU

Izjava o upravljanju je sestavni del Letnega poročila za leto 2015 in je dostopna na spletni strani družbe www.dars.si.

1. Sklicevanje na Kodeks upravljanja in Priporočila

DARS d. d. pri svojem delu in poslovanju v največji možni meri spoštuje naslednje kodekse in priporočila poslovnih praks vodenja in upravljanja:

- Kodeks upravljanja javnih delniških družb, 8. 12. 2009, dostopen na spletni strani <http://www.ljse.si>;
- Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države, 19. 12. 2014, dostopen na spletni strani Slovenskega državnega holdinga d. d. (SDH) <http://www.sdh.si> ter
- Priporočila in pričakovanja Slovenskega državnega holdinga, 19. 12. 2014, dostopna na spletni strani Slovenskega državnega holdinga d. d. (SDH) <http://www.sdh.si>.

Po uveljavitvi Zakona o Slovenskem državnem holdingu Republika Slovenija kot edini delničar izvršuje svoje pravice preko SDH, ki pravice izvršuje z uresničevanjem glasovalnih pravic na skupščini, nastopanjem pred sodišči in drugimi organi ter sklicevanjem skupščine.

Pri izvajanju navedenih kodeksov in priporočil v letu 2015 v družbi večjih odstopanj ni bilo, v nadaljevanju pa družba pojasnjuje odstopanja od posameznih priporočil. Družba DARS d. d. pri svojem poslovanju spoštuje interne akte in Etični kodeks družbe ter si pri poslovanju prizadeva za izboljšanje prakse korporativnega upravljanja.

2. DARS d. d. pri upravljanju odstopa od naslednjih določb

Posamezna odstopanja od zgoraj navedenih kodeksov in priporočil so skupaj z navedbo razlogov razkrita v nadaljevanju te izjave.

a) Kodeks upravljanja javnih delniških družb

Okvir upravljanja družb

Tč. 1: Družba deluje v skladu z osnovnim ciljem, to je maksimiranjem vrednosti družbe in drugimi cilji kot upravljaavec avtocestnega omrežja, ki zagotavlja trajnostni razvoj družbe, njeno dolgoročno, stabilno in družbeno odgovorno poslovanje. Cilji v statutu niso opredeljeni, ker temeljni pravni akt države družbe opredeljuje le značilnosti, ki jih zahteva korporacijska zakonodaja za širši opis družbe kot pravne osebe. Družba vse cilje razkriva v objavljenih dokumentih na svoji spletni strani ali v javnih objavah. Upravljanje družbe DARS d. d. temelji na zakonskih določilih, internih aktih in pravilnikih. Vse operativne poslovne odločitve za doseganje ciljev se izvajajo v okviru letnega poslovnega načrta.

Tč. 2 (2.1 in 2.2): Uprava in nadzorni svet bosta skupaj oblikovala Politiko upravljanja družbe.

Razmerje med družbo in delničarji

Tč. 5.7: Nadzorni svet pri določanju prejemkov članov uprave spoštuje Zakon o prejemkih poslovnih oseb v gospodarskih družbah v večinski lasti Republike Slovenije in samoupravnih lokalnih skupnostih (Uradni list RS, št. 21/10 in 8/11). Sprejel je tudi Pravila za določanje vsebine pogodb o zaposlitvi za poslovodstvo družbe glede prejemkov in odpravnin, v katerih so določeni tudi kriteriji za vrednotenje spremenljivega dela prejemka poslovnih oseb iz naslova uspešnosti.

Tč. 5.9: Pooblaščen revizor se udeleži seje revizijske komisije nadzornega sveta.

Nadzorni svet

Tč. 6 in 7: Eden od ključnih lastniških vzvodov upravljanja je pravica in dolžnost lastnikov, da v nadzorne organe družb imenujejo neodvisne in strokovne posameznike, ki odgovorno in strokovno nadzirajo delo uprav družb in sodelujejo z upravami pri njihovem upravljanju. Nadzorni svet ima kadrovske komisije, ki deluje kot nominacijski odbor. Kadrovske komisije sestavljajo: dva člana nadzornega sveta, ki predstavljata kapital in član nadzornega sveta, ki predstavlja delavce. Zunanje strokovnjake se vključi po potrebi.

Tč. 8.4: Zaradi visoke stopnje tajnosti nekaterih podatkov se informacijska tehnologija pri sklicevanju sej in razpošiljanju gradiv nadzornega sveta delno uporablja. V celoti bo uvedena, ko bodo vsi člani nadzornega sveta in komisij opremljeni z dovolj varnimi povezavami ter protokoli za preprečitev nepooblaščenih dostopov do dokumentov in si bodo na tej osnovi lahko varno zagotavljali gradiva tudi v tiskani obliki, kadar je to potrebno ali zaželeno.

Tč. 9 (od 9.1 do 9.3): Samoocenjevanja v letu 2015 nismo izvedli zaradi sprememb mandatov v članstvih nadzornega sveta in njegovih komisij.

Uprava

Tč. 14.2 in 14.3: V prihodnje bomo vzpostavili sistem spremljanja članov uprave v članstvih v nadzornih organih drugih pravnih oseb ter o ostalih pravnih poslih.

Neodvisnost in lojalnost

Tč. 17.2: V prihodnje bomo izjave podpisovali letno.

Transparentnost poslovanja

Tč. 20: Uprava in nadzorni svet bosta skupaj oblikovala Politiko upravljanja družbe.

Tč. 22.5 in 22.6: V prihodnje bomo vzpostavili sistem spremljanja članstva v nadzornih organih drugih pravnih oseb ter o ostalih pravnih poslih ter jih razkrili v letnem poročilu.

Tč. 22.7: Družba razkrije bruto prejemke vsakega posameznega člana uprave in nadzornega sveta v skladu z zakonskimi zahtevami, ne pa tudi neto prejemkov.

Tč. 22.8: Računovodski izkazi družbe s pojasnili in razkritji najpomembnejših kategorij so pripravljani v skladu z računovodskimi ter poročevalskimi zahtevami SRS, upoštevaje določila ZGD-1 in ZDARS-1.

Tč. 23: Izjavo o upravljanje družbe se oblikuje kot del letnega poročila in je za poslovno leto 2015 objavljena tudi ločeno na spletni strani družbe.

b) Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države

Nadzorni svet

Tč. 6.8.4: Namestnik predsednika nadzornega sveta ne prejema doplačila za opravljanje funkcije.

Tč. 6.8.10: Pri zavarovanju odgovornosti članov nadzornega sveta družba deloma odstopa od priporočila. D&O zavarovanje je sklenjeno in vključenim osebam se obračunava boniteta.

Uprava oziroma poslovodstvo

Tč. 7.3: Nadzorni svet pri določanju prejemkov članov uprave spoštuje Zakon o prejemkih poslovodnih oseb v gospodarskih družbah v večinski lasti Republike Slovenije in samoupravnih lokalnih skupnostih (Uradni list RS, št. 21/10 in 8/11). Družba doslej posebne Politike Prejemkov članov uprave na skupščini ni potrjevala.

Tč. 7.3.10: Pri zavarovanju odgovornosti članov uprave družba deloma odstopa od priporočila. D&O zavarovanje je sklenjeno in vključenim osebam se obračunava boniteta.

Tč. 7.3.12: Družba doslej tega ni posebej izvajala, saj predsednik uprave ni posebej podajal na skupščini ustreznosti prejemkov članov uprave.

Revizija in sistem notranjih kontrol

Tč. 9.2.7: Upošteva se delno, saj se roki za priporočila notranjih revizorjev izjemoma podaljšajo iz objektivnih razlogov.

Tč. 9.2.8: Zunanja presoja kakovosti notranje-revizijske dejavnosti se bo izvedla v letu 2016.

c) Priporočila in pričakovanja Slovenskega državnega holdinga

Optimizacija stroškov dela v letu 2015

Tč. 4.3 in 4.4: Družba odstopa od priporočila, saj ne objavlja izplačil zaposlenim, določenim v točki 4.2.2. V letu 2016 namerava urediti ustrezne pisne dogovore s socialnimi partnerji glede objav navedenih izplačil.

Tč. 4.5: Družba delno odstopa od priporočila. Zavezujočo kolektivno pogodbo in dogovore s socialnimi partnerji objavlja na interni strani družbe.

Skupščine družb

Sklic skupščine – tč. 6.2: Edini delničar družbe DARS d. d. je Republika Slovenija, ki jo na podlagi določila čl. 18 Zakona o slovenskem državnem holdingu (Uradni list RS št. 25/2014) zastopa Slovenski državni holding d. d. Ker je skupščina univerzalna, ni potrebno spoštovati določil ZGD-1I glede sklicnega roka in objave dnevnega reda skupščine.

Letno poročilo – tč. 6.8: Družba odstopa od priporočila, saj v letnem poročilu ne razkriva položajev v organih upravljanja ali nadzora nepovezanih družb, ki jih zasedajo člani uprave in člani nadzornega sveta. V prihodnje bomo vzpostavili sistem spremljanja članstva v nadzornih organih drugih pravnih oseb ter o ostalih pravnih poslih ter jih razkrili v letnem poročilu.

Družba DARS d. d. bo priporočilom Kodeksa upravljanja javnih delniških družb, Kodeksa korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države, Priporočilom in pričakovanjem Slovenskega državnega holdinga sledila tudi v prihodnje ter skladno s tem izpolnjevala svoj sistem korporativnega upravljanja.

3. Delovanje skupščine in njene ključne pristojnosti, opis pravic delničarjev in način uveljavljanja njihovih pravic

Družba ima položaj delniške družbe kot gospodarske družbe po ZGD-1.

Delovanje skupščine, njene ključne pristojnosti in pravice delničarjev ter način njihovega uveljavljanja po-drobneje opredeljuje Statut DARS d. d.

Edini ustanovitelj in delničar DARS d. d. je Republika Slovenija (v nadaljevanju: RS), ki jo po uveljavitvi Zakona o Slovenskem državnem holdingu zastopa Slovenski državni holding d. d. Svoje pravice delničarja, ki jih opredelujeta ZGD-1 in Statut DARS d. d., RS uresničuje na skupščini delničarjev.

Skupščino sklicuje uprava DARS d. d. na lastno pobudo, na zahtevo nadzornega sveta ali na zahtevo delničarja družbe.

Skupščino je treba sklicati v zakonsko določenih primerih, vendar najmanj enkrat letno.

4. Sestava in delovanje organov vodenja in nadzora ter njihovih komisij

4.1 Uprava družbe

Sestavo in delovanje uprave družbe podrobneje določa Statut DARS d. d. Po Statutu DARS d. d. ima lahko uprava družbe največ pet članov. Za člana uprave je lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje pogoje iz 255. člena ZGD-1 in točke 7.2.2. Statuta DARS d. d. Vse člane uprave imenuje nadzorni svet za dobo največ petih (5) let. Vsi člani uprave so v delovnem razmerju z družbo.

Upravo DARS d. d. sestavljajo: predsednik dr. Tomaž Vidic, član mag. Gašper Marc ter delavski direktor/član uprave Marjan Sisinger. Predsednik uprave mag. Matjaž Knez in član uprave Franc Skok sta svojo funkcijo opravljala do 13. 1. 2016.

Uprava vodi družbo v dobro družbe, samostojno in na lastno odgovornost; pri vodenju mora ravnati s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika ter varovati poslovne skrivnosti družbe. Pri uresničevanju nalog vodenja uprava sprejema ukrepe in izvaja postopke, ki jih določata zakon in statut družbe.

Če ima uprava več kot dva člana, družbo zastopa predsednik uprave skupaj s članom uprave.

Uprava sprejema odločitve, ki so v njeni pristojnosti, z večino glasov vseh članov uprave. Vsak član uprave ima en glas. V primeru enakega števila glasov je odločilen glas predsednika uprave. Delavski direktor sodeluje pri odločanju, kadar uprava odloča o kadrovskih in socialnih vprašanjih.

Uprava sprejme poslovnik o svojem delu, h kateremu daje soglasje nadzorni svet.

4.2 Nadzorni svet družbe

V skladu s točko 7.3.1. Statuta DARS d. d. nadzorni svet sestavlja šest članov. Dva člana nadzornega sveta sta predstavnika zaposlenih.

V skladu s Statutom DARS d. d. nadzorni svet sprejme poslovnik o svojem delu. Nadzorni svet voli predsednika in namestnika predsednika.

Nadzorni svet mora biti sklican vsaj enkrat v četrtletju. Nadzorni svet je sklepčen, če sta pri sklepanju navzoči dve tretjini članov, med katerimi mora biti tudi predsednik nadzornega sveta ali njegov namestnik.

V skladu s Statutom DARS d. d. nadzorni svet nadzira vodenje poslov, odloča o imenovanju in odpoklicu uprave in njihovih prejemkih, sklicuje skupščino, pregleduje in preverja knjige, ter dokumentacijo družbe, njeno blagajno, shranjene vrednostne papirje in zaloge blaga ter druge stvari, daje upravi predhodno soglasje k poslom, katerih vrednost presega 1,5 milijona evrov (brez DDV), seznaneni se z odločitvijo uprave glede ustanavljanja in/ali ukinitvijo hčerinskih družb, skupščini predlaga imenovanje revizorja, imenuje revizijsko komisijo nadzornega sveta in druge komisije v skladu z ZGD-1, seznaneni se z odločitvijo uprave glede nakupa in odprodaje deležev ali delnic drugih družb, daje soglasje k planskim dokumentom družbe, usklajuje besedilo statuta z veljavnimi sklepi skupščine, obvešča organe družbe in delničarja o svojih stališčih in predlogih, obravnava in odloča o vseh drugih zadevah, za katere je pristojen po zakonu, drugih predpisih, po pooblastilu skupščine in statuta družbe.

Nadzorni svet mora preveriti letno poročilo skupaj z revizorjevim poročilom in predlog uprave za uporabo bilančnega dobička. O rezultatih preveritve mora sestaviti pisno poročilo za skupščino. Podrobnejša sestava in delovanje nadzornega sveta družbe ter njegovih komisij v letu 2015 sta predstavljena v poročilu nadzornega sveta.

Določbe, ki se nanašajo na skupščino, upravo, nadzorni svet in vrednostne papirje družbe, so povzete po statutu, ki je bil sprejet na skupščini 11. 9. 2015.

Ljubljana, 20. aprila 2016

Nadzorni svet DARS d. d.

Uprava DARS d. d.

Marjan Mačkošek
predsednik nadzornega sveta

Dr. Tomaž Vidic
predsednik uprave

Mag. Gašper Marc
član uprave

Marjan Sisinger
delavski direktor/član uprave

DARS

II. Računovodsko poročilo

Vsebina

II.	Računovodsko poročilo	67
	Izjava Uprave	70
II.1.	Računovodski izkazi družbe DARS d. d.	71
II.2.	Poročajoča družba	79
II.3.	Pomembnejše računovodske usmeritve	79
II.4.	Pojasnila k računovodskim izkazom	92
II.4.1.	Pojasnila k bilanci stanja	92
II.4.2.	Pojasnila k izkazu poslovnega izida	114
II.5.	Poslovna in finančna tveganja	121
II.6.	Dogodki po datumu bilance stanja	121
II.7.	Revidiranje letnega poročila za leto 2015	121
II.8.	Revizorjevo poročilo	122

Izjava uprave

Uprava DARS d. d. v skladu z določbo 60. a člena Zakona o gospodarskih družbah zagotavlja, da je Letno poročilo družbe DARS d. d., Celje, za leto 2015, vključno z izjavo o upravljanju, sestavljeno in objavljeno v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah, Zakonom o trgu finančnih instrumentov, Zakonom o Družbi za avtoceste v RS ter Slovenskimi računovodskimi standardi.

Člani uprave DARS d. d., ki jo sestavljajo dr. Tomaž Vidic, predsednik uprave, Gašper Marc, član uprave, in Marjan Sisinger, delavski direktor/član uprave, v skladu s 110. členom Zakona o trgu finančnih instrumentov po svojem najboljšem vedenju izjavljajo:

- da je računovodsko poročilo družbe DARS d. d., Celje, za leto 2015 sestavljeno v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi in vključuje resničen in pošten prikaz sredstev in obveznosti, finančnega položaja in poslovnega izida družbe DARS d. d.;
- da poslovno poročilo družbe DARS d. d., Celje, za leto 2015 vključuje pošten prikaz razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vključno z opisom bistvenih vrst tveganja, ki jim je izpostavljena družba DARS d. d., Celje.

Celje, 12. aprila 2016

Mag. Gašper Marc
član uprave

Dr. Tomaž Vidic
predsednik uprave

Marjan Sisinger
delavski direktor/član uprave

II.1. Računovodski izkazi družbe DARS d. d.

Bilanca stanja na dan 31. decembra 2015

v EUR (brez centov)	Pojasnila	31. 12. 2015	31. 12. 2014
SREDSTVA		5.479.326.877	5.556.644.000
A. DOLGOROČNA SREDSTVA		5.275.857.740	5.346.290.495
I. Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve	II.4.1.1	177.837.501	181.553.176
1. Dolgoročne premoženjske pravice		177.837.501	181.553.176
II. Opredmetena osnovna sredstva	II.4.1.2	5.092.631.502	5.158.962.482
1. Zemljišča in zgradbe		4.932.738.626	4.923.930.480
a) Zemljišča		31.785.479	31.827.375
b) Zgradbe		4.900.953.147	4.892.103.105
3. Druge naprave in oprema		18.103.221	18.176.288
4. Opredmetena osnovna sredstva, ki se pridobivajo		141.789.655	216.855.714
a) Opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi		141.789.655	216.855.714
IV. Dolgoročne finančne naložbe	II.4.1.3	964	200.964
1. Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil		964	200.964
a) Delnice in deleži v družbah v skupini		0	200.000
c) Druge dolgoročne finančne naložbe		964	964
V. Dolgoročne poslovne terjatve	II.4.1.4	30.768	30.754
2. Dolgoročne poslovne terjatve do kupcev		30.768	30.754
VI. Odložene terjatve za davek	II.4.1.5	5.357.006	5.543.119
B. KRATKOROČNA SREDSTVA		202.479.910	209.279.428
I. Sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo	II.4.1.6	188.202	184.615
II. Zaloge		3.294.700	3.391.068
1. Material	II.4.1.7	3.291.143	3.386.309
3. Proizvodi in trgovsko blago		3.557	4.759
III. Kratkoročne finančne naložbe	II.4.1.8	146.934.390	163.790.817
2. Kratkoročna posojila		146.934.390	163.790.817
b) Kratkoročna posojila, dana drugim		146.934.390	163.790.817
IV. Kratkoročne poslovne terjatve	II.4.1.9	40.347.215	40.318.472
1. Kratkoročne poslovne terjatve do družb v skupini		0	231.084
2. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev		14.321.336	11.731.666
3. Kratkoročne poslovne terjatve do drugih		26.025.879	28.355.722
V. Denarna sredstva	II.4.1.10	11.715.403	1.594.457
C. KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	II.4.1.11	989.227	1.074.076

v EUR (brez centov)	Pojasnila	31. 12. 2015	31. 12. 2014
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV		5.479.326.877	5.556.644.000
A. KAPITAL	II.4.1.12	2.566.206.940	2.531.278.379
I. Vpoklicani kapital		2.319.866.345	2.319.866.345
1. Osnovni kapital		2.319.866.345	2.319.866.345
II. Kapitalske rezerve		26.576.494	26.428.084
III. Rezerve iz dobička		188.454.822	149.535.825
1. Zakonske rezerve		12.838.795	9.815.960
4. Statutarne rezerve		31.067.581	16.709.116
5. Druge rezerve iz dobička		144.548.447	123.010.749
IV. Presežek iz prevrednotenja		-4.059.975	-5.008.889
V. Preneseni čisti poslovni izid	II.4.1.13	13.831.556	15.393.340
VI. Čisti poslovni izid poslovnega leta		21.537.697	25.063.673
B. REZERVACIJE IN DOLG. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	II.4.1.13	166.540.148	115.574.821
1. Rezervacije za pokojnine in podobne obveznosti		2.484.316	2.472.266
2. Druge rezervacije		49.372.892	24.484.479
3. Dolgoročne pasivne časovne razmejitve		114.682.940	88.618.076
C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI		2.268.397.691	2.551.001.189
I. Dolgoročne finančne obveznosti	II.4.1.14	2.131.822.705	2.405.209.677
2. Dolgoročne finančne obveznosti do bank	II.4.1.15	1.905.013.561	2.212.995.577
3. Dolgoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic	II.4.1.16	160.364.547	160.364.547
4. Druge dolgoročne finančne obveznosti	II.4.1.17	66.444.597	31.849.553
II. Dolgoročne poslovne obveznosti		136.574.985	145.791.512
2. Dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	II.4.1.18	2.316.654	0
5. Druge dolgoročne poslovne obveznosti	II.4.1.19	134.258.331	145.791.512
Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI		452.312.229	335.094.087
II. Kratkoročne finančne obveznosti	II.4.1.20	389.355.921	250.220.064
2. Kratkoročne finančne obveznosti do bank		375.258.926	233.401.832
3. Kratkoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic		3.411.653	3.416.071
4. Druge kratkoročne finančne obveznosti		10.685.342	13.402.161
III. Kratkoročne poslovne obveznosti	II.4.1.21	62.956.308	84.874.023
1. Kratkoročne poslovne obveznosti do družb v skupini		0	2.733
2. Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev		37.966.446	45.551.943
4. Kratkoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov		32.394	5.833
5. Druge kratkoročne poslovne obveznosti		24.957.468	39.313.515
D. KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	II.4.1.22	25.869.870	23.695.524

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je potrebno brati v povezavi z njimi.

Izkaz poslovnega izida za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2015

v EUR (brez centov)	Pojasnila	1. 1. – 31. 12. 2015	1. 1. – 31. 12. 2014
1. Čisti prihodki od prodaje	II.4.2.1	360.880.094	354.455.753
Prihodki od cestnin		349.925.047	344.163.641
Prihodki od zakupnin za počivališča		7.071.880	6.914.136
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev		908.124	897.712
Prihodki od služnosti za bazne postaje in ostalo		856.090	578.738
Prihodki po pogodbi o izvajanju naročila		407.016	418.721
Prihodki od zakupa optičnih vlaken		771.393	743.165
Drugi prihodki od prodaje		940.544	739.639
3. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	II.4.2.2	1.695.339	1.249.490
4. Drugi poslovni prihodki	II.4.2.3	7.892.818	5.610.915
5. Stroški blaga, materiala in storitev	II.4.2.4	-35.872.408	-34.448.973
a) Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala ter str. porab. materiala		-9.283.845	-9.363.390
b) Stroški storitev		-26.588.563	-25.085.583
6. Stroški dela	II.4.2.5	-35.832.067	-35.658.179
a) Stroški plač		-26.414.827	-26.222.694
b) Stroški socialnega in pokojninskega zavarovanja		-5.213.087	-5.156.447
c) Drugi stroški dela		-4.204.153	-4.279.037
7. Odpisi vrednosti	II.4.2.6	-149.878.711	-147.231.244
a) Amortizacija		-149.570.864	-146.885.064
b) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopred. sr. in opred. osnovnih sr.		-125.189	-26.560
c) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih		-182.658	-319.620
8. Drugi poslovni odhodki	II.4.2.7	-29.333.817	-5.529.137
10. Finančni prihodki iz danih posojil	II.4.2.8	2.359.556	3.843.022
b) Finančni prihodki iz posojil, danim drugim		2.359.556	3.843.022
11. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	II.4.2.9	28.259	97.589
a) Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do družb v skupini		0	88
b) Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih		28.259	97.501
13. Finančni odhodki iz finančnih obveznosti		-49.084.319	-54.220.221
b) Finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank	II.4.2.10	-38.344.890	-44.787.525
c) Finančni odhodki iz izdanih obveznic	II.4.2.11	-7.335.306	-7.339.724
č) Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti	II.4.2.12	-3.404.123	-2.092.972
14. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	II.4.2.13	-309.137	-1.015.880
b) Finančni odhodki iz obveznosti do dobaviteljev		-277.587	-1.012.904
c) Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti		-31.550	-2.977
15. Drugi prihodki	II.4.2.14	211.543	101.252
16. Drugi odhodki	II.4.2.15	-310.786	-2.834.017
17. Davek iz dobička	II.4.2.16	-12.009.362	-14.102.365
18. Odloženi davki		19.691	36.166
19. Čisti poslovni izid obračunskega obdobja		60.456.694	70.354.171

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je potrebno brati v povezavi z njimi.

Izkaz drugega vseobsegajočega donosa za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2015

v EUR (brez centov)	2015	2014
19. Čisti poslovni izid poslovnega leta	60.456.694	70.354.171
Učinkoviti del sprememb v poštenu vrednosti instrumenta za varovanje pred tveganjem pred spremenljivostjo obrestnih mer	1.210.620	-5.904.137
Sprememba odloženih davkov	-205.805	1.003.703
Drugi vseobsegajoči donos, ki bo v prihodnje pripoznan v izkaz poslovnega izida	1.004.814	-4.900.434
Sprememba presežka iz prevrednotenja za aktuarske primanjkljaje in presežke	-55.900	-108.455
Drugi vseobsegajoči donos, ki v prihodnje ne bo pripoznan v izkaz poslovnega izida	-55.900	-108.455
23. Druge sestavine vseobsegajočega donosa	948.914	-5.008.889
24. Celotni vseobsegajoči donos poslovnega leta	61.405.608	65.345.282

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je potrebno brati v povezavi z njimi.

Izkaz denarnih tokov za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2015

v EUR (brez centov)		2015	2014
A. Denarni tokovi pri poslovanju			
a)	Postavke izkaza poslovnega izida		
	Poslovni prihodki (razen za prevrednotenje) in finančni prihodki iz poslovnih terjatev	368.696.262	360.057.024
	Poslovni odhodki brez amortizacije (razen za prevredn.) in finančni odh. iz posl. obveznosti	-100.145.534	-78.556.316
	Davki iz dobička in drugi davki, ki niso zajeti v poslovnih odhodkih	-20.888.562	-20.375.860
		247.662.166	261.124.848
b)	Spremembe čistih obratnih sredstev (in časovnih razmejitev, rezervacij ter odloženih terjatev in obveznosti za davek) poslovnih postavk bilance stanja		
	Začetne manj končne poslovne terjatve	652.777	-3.854.478
	Začetne manj končne aktivne časovne razmejitve	84.849	3.751
	Začetne manj končne terjatve za odloženi davek	-186.114	-1.039.869
	Začetna manj končna sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo	-3.587	76
	Začetne manj končne zaloge	96.367	-644.452
	Končni manj začetni poslovni dolgovi	-21.326.512	-650.224
	Končne manj začetne pasivne časovne razmejitve in rezervacije	57.458.315	16.880.778
		36.776.097	10.695.581
c)	Prebitok prejemkov pri poslovanju ali prebitok izdatkov pri poslovanju (a + b)	284.438.263	271.820.429
B. Denarni tokovi pri naložbenju			
a)	Prejemki pri naložbenju		
	Prejemki od dobljenih obresti in deležev v dobičku, ki se nanašajo na naložbenje	2.647.589	696.384
	Prejemki od odtujitve opredmetenih osnovnih sredstev	316.453	208.486
	Prejemki od odtujitve dolgoročnih finančnih naložb	348.410	0
	Prejemki od odtujitve kratkoročnih finančnih naložb	16.856.427	3.146.638
		20.168.879	4.051.508
b)	Izdatki pri naložbenju		
	Izdatki za pridobitev neopredmetenih sredstev	-669.402	-480.475
	Izdatki za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	-78.979.997	-80.375.324
	Izdatki za pridobitev kratkoročnih finančnih naložb	0	28.166.996
		-79.649.398	-52.688.803
c)	Prebitok prejemkov pri naložbenju ali prebitok izdatkov pri naložbenju (a + b)	-59.480.519	-48.637.295
C. Denarni tokovi pri financiranju			
a)	Prejemki pri financiranju		
	Prejemki od povečanja dolgoročnih finančnih obveznosti	97.459.211	0
		97.459.211	0
b)	Izdatki pri financiranju		
	Izdatki za dane obresti, ki se nanašajo na financiranje	-49.585.683	-53.668.929
	Izdatki za odplačila dolgoročnih finančnih obveznosti	-228.478.238	-161.974.243
	Izdatki za odplačila kratkoročnih finančnih obveznosti	-3.232.087	-144.718
	Izdatki za izplačila dividend in drugih deležev v dobičku	-31.000.000	-7.000.000
		-312.296.009	-222.787.891
c)	Prebitok prejemkov pri financiranju ali prebitok izdatkov pri financiranju (a + b)	-214.836.798	-222.787.891
Č. Končno stanje denarnih sredstev		11.715.403	1.594.457
x)	Denarni izid v obdobju (seštevek prebitkov A. c, B. c in C. c)	10.120.946	395.243
y)	Začetno stanje denarnih sredstev	1.594.457	1.199.214

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je potrebno brati v povezavi z njimi.

Izkaz gibanja kapitala za obdobje od 1. januarja 2015 do 31. decembra 2015

v EUR (brez centov)	I.	II.	
	Vpoklicani kapital	Kapitalske rezerve	
	1.		
	Osnovni kapital		
A.1 Stanje na dan 31. 12. 2014	2.319.866.345	26.428.084	
B.1 Sprememba lastniškega kapitala – transakcije z lastniki			
g) Izplačilo dividend			
B.2 Celotni vseobsegajoči donos poročevalskega obdobja			
a) Vnos čistega poslovnega izida poročevalskega obdobja			
d) Sprememba druge sestavine vseobsegajočega donosa poročevalskega obdobja			
B.3 Spremembe v kapitalu			
a) Razporeditev preostalega dela čistega dobička primerjalnega poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala			
b) Razporeditev dela čistega dobička poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala po sklepu organov vodenja in nadzora			
f) Druge spremembe v kapitalu		148.410	
D. Stanje na dan 31. 12. 2015	2.319.866.345	26.576.494	
Bilančni dobiček na dan 31. 12. 2015			

Izkaz gibanja kapitala za obdobje od 1. januarja 2014 do 31. decembra 2014

v EUR (brez centov)	I.	II.	
	Vpoklicani kapital	Kapitalske rezerve	
	1.		
	Osnovni kapital		
A.1 Stanje na dan 31. 12. 2013	2.319.866.345	26.428.084	
B.1 Sprememba lastniškega kapitala – transakcije z lastniki			
g) Izplačilo dividend			
B.2 Celotni vseobsegajoči donos poročevalskega obdobja			
a) Vnos čistega poslovnega izida poročevalskega obdobja			
d) Druge sestavine vseobsegajočega donosa poročevalskega obdobja			
B.3 Spremembe v kapitalu			
a) Razporeditev preostalega dela čistega dobička primerjalnega poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala			
b) Razporeditev dela čistega dobička poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala po sklepu organov vodenja in nadzora			
D. Stanje na dan 31. 12. 2014	2.319.866.345	26.428.084	

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je potrebno brati v povezavi z njimi.

	III. Rezerve iz dobička			IV. Presežek iz prevrednotenja	V. Preneseni čisti poslovni izid	VI. Čisti poslovni izid poslovnega leta	Skupaj kapital
	1. Zakonske rezerve	4. Statutarne rezerve	5. Druge rezerve iz dobička		1. Preneseni čisti dobiček	1. Čisti dobiček poslovnega leta	
	9.815.960	16.709.116	123.010.749	-5.008.889	15.393.340	25.063.673	2.531.278.379
					-31.000.000		-31.000.000
						60.456.694	60.456.694
				948.914			948.914
					25.063.673	-25.063.673	0
	3.022.835	14.358.465	21.537.697			-38.918.997	0
					4.374.543		4.522.953
	12.838.795	31.067.581	144.548.447	-4.059.975	13.831.556	21.537.697	2.566.206.940
					13.831.556	21.537.697	35.369.254

	III. Rezerve iz dobička			IV. Presežek iz prevrednotenja	V. Preneseni čisti poslovni izid	VI. Čisti poslovni izid poslovnega leta	Skupaj kapital
	1. Zakonske rezerve	4. Statutarne rezerve	5. Druge rezerve iz dobička		1. Preneseni čisti dobiček	1. Čisti dobiček poslovnega leta	
	6.298.252	0	97.947.076	0	0	22.393.340	2.472.933.097
					-7.000.000		-7.000.000
						70.354.171	70.354.171
				-5.008.889			-5.008.889
					22.393.340	-22.393.340	0
	3.517.709	16.709.116	25.063.673			-45.290.498	0
	9.815.960	16.709.116	123.010.749	-5.008.889	15.393.340	25.063.673	2.531.278.379

Izkaz in predlog uporabe bilančnega dobička

Ugotovljeni bilančni dobiček leta 2015 sestoji iz naslednjih elementov:

v EUR (brez centov)	31. 12. 2015	31. 12. 2014
A. Čisti poslovni izid poslovnega leta	60.456.694	70.354.171
B. Preneseni dobiček	13.831.556	15.393.340
C. Povečanje rezerv iz dobička po sklepu uprave		
– Zakonske rezerve	3.022.835	3.517.709
– Statutarne rezerve	14.358.465	16.709.116
– Druge rezerve iz dobička	21.537.697	25.063.673
Bilančni dobiček 31. 12. 2015	35.369.254	40.457.013

Čisti poslovni izid DARS d. d. za leto 2015 se po predlogu uprave, v skladu s Statutom DARS d. d. in 230. členu ZGD-1, razporedi v zakonske rezerve, statutarne rezerve in druge rezerve iz dobička. Bilančni dobiček DARS d. d. na dan 31. decembra 2015 znaša 35.369.254 evrov. O razporeditvi bilančnega dobička bo v skladu z ZGD-1 odločala skupščina DARS d. d.

II.2. Poročajoča družba

DARS d. d. je registrirana pravna oseba s sedežem v Sloveniji. Naslov registriranega sedeža je Ulica XIV. divizije 4, 3000 Celje. Družba sestavlja računovodske izkaze in poročila, kot jih določa prvi odstavek 60. člena ZGD-1, v skladu s SRS. Uprava družbe je računovodske izkaze potrdila dne 23. marca 2016.

II.3. Pomembnejše računovodske usmeritve

Podlaga za sestavitev izkazov

Računovodski izkazi družbe DARS d. d. s pojasnili in razkritji najpomembnejših kategorij so pripravljani v skladu z računovodskimi ter poročevalskimi zahtevami SRS, upoštevaje določila ZGD-1 in ZDARS-1.

Pri sestavi računovodskih izkazov sta bili upoštevani temeljni računovodski predpostavki: nastanek poslovnih dogodkov in časovna neomejenost delovanja.

Računovodski izkazi so sestavljeni v evrih. Vse postavke, ki so v poslovnih knjigah izražene v tuji valuti, so preračunane v evre po referenčnem tečaju Evropske centralne banke, veljavnem na zadnji dan obračunskega obdobja.

Primerjalne informacije so usklajene s predstavitvijo informacij v tekočem letu.

Poslovodstvo mora pri sestavi računovodskih izkazov podati ocene, presoje in predpostavke, ki vplivajo na uporabo računovodskih usmeritev in na izkazane vrednosti sredstev, obveznosti, prihodkov ter odhodkov. Dejanski rezultati lahko odstopajo od teh ocen. Ocene in navedene predpostavke je treba ves čas preverjati. Popravki računovodskih ocen se pripoznajo za obdobje, v katerem se ocena popravi, in za vsa prihodnja leta, na katera vpliva popravek.

Ti računovodski izkazi predstavljajo ločene računovodske izkaze družbe za splošne potrebe. Računovodski izkazi so bili pripravljani za obdobje poročanja, ki traja od 1. januarja 2015 do 31. decembra 2015, v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi 2006.

Ti obvezni računovodski izkazi so pripravljani za potrebe izpolnjevanja zakonskih zahtev. V skladu z zakonodajo mora družba zagotoviti neodvisno revizijo teh računovodskih izkazov. Revizija je omejena na revidiranje obveznih računovodskih izkazov za splošne potrebe, s čimer se izpolni zakonska zahteva po reviziji obveznih računovodskih izkazov. Revizija obravnava obvezne računovodske izkaze kot celoto in ne daje zagotovila o posameznih vrstičnih postavkah, kontih ali poslih. Revidirani računovodski izkazi niso namenjeni uporabi s strani katere koli stranke za potrebe odločanja v zvezi z lastništvom, financiranjem in katerimi koli drugimi konkretnimi posli, ki se nanašajo na družbo. Zaradi tega se uporabniki obveznih računovodskih izkazov ne smejo zanašati izključno na računovodske izkaze in morajo pred sprejemanjem odločitev izvesti druge ustrezne postopke.

Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve

Neopredmetena sredstva zajemajo naložbe v pridobljene pravice do industrijske lastnine (licence, računalniški programi) in stavbno pravico kot eno izmed stvarnih pravic.

Neopredmetena sredstva se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti. Nabavna vrednost sestoji iz vseh izdatkov, ki so potrebni za njihov nakup, oz. stroškov, ki so potrebni za njihovo usposobitev za uporabo. Po začetnem priznanju se neopredmetena sredstva izkazuje po nabavni vrednosti, zmanjšani za amortizacijski popravek vrednosti.

Družba samostojno določi letne amortizacijske stopnje glede na dobo koristnosti posameznega neopredmetenega dolgoročnega sredstva s končno dobo koristnosti.

Neopredmetena osnovna sredstva so izkazana v bilanci stanja zbirno, z neodpisano vrednostjo, ki je razlika med nabavno vrednostjo in nabranim popravkom vrednosti.

Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist DARS d. d. na zemljiščih v lasti Republike Slovenije, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za 50 let (od 4. decembra 2010 do 4. decembra 2060) kot neodplačna. Po Zakonu o uravnoteženju javnih financ je stavbna pravica postala odplačna in se zanjo plačuje letno nadomestilo v skladu z letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1.

Stavbna pravica je kot ena od stvarnih pravic uvrščena med neopredmetena osnovna sredstva in se na začetku pripozna po nabavni vrednosti. Ima končno dobo koristnosti in jo amortiziramo v dobi koristnosti, to je v obdobju, za katero je ustanovljena. Doba koristnosti stavbne pravice je doba, v kateri jo ima družba pravno pravico izrabljati. Uporabi se metoda enakomernega časovnega amortiziranja.

Oslabitev sredstva ali denar ustvarjajoče enote se pripozna, kadar njegova knjigovodska vrednost presega njegovo nadomestljivo vrednost. Oslabitev se izkaže v izkazu poslovnega izida. Če družba posluje z zadostnim dobičkom in v okviru poslovnih načrtov, ni razlogov za oslabitev.

Opredmetena osnovna sredstva

Opredmetena osnovna sredstva vključujejo zemljišča, zgradbe, opremo in opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi. V bilanci stanja so prikazana zbirno, po posameznih vrstah teh sredstev in z neodpisano vrednostjo, ki je razlika med nabavno vrednostjo in nabranim popravkom vrednosti. Osnovna sredstva, ki jih podjetje ne more uporabljati, ker so poškodovana, zastarana ali podobno, so trajno izločena iz uporabe.

Opredmeteno osnovno sredstvo se ob začetnem pripoznavanju ovrednoti po nabavni vrednosti. Nabavno vrednost sestavljajo nakupna cena osnovnega sredstva, uvozne in nevračljive nakupne dajatve ter stroški, ki jih je mogoče neposredno pripisati usposobitvi osnovnega sredstva za uporabo.

Pozneje nastali stroški, ki so povezani z opredmetenim osnovnim sredstvom, povečujejo njegovo nabavno vrednost, če povečujejo prihodnje koristi v primerjavi s prvotno ocenjenimi ali omogočajo podaljšanje dobe koristnosti. Avtocestni odsek se aktivira z dnem njegove predaje v promet in po tem dnevu nastali stroški, povezani z gradnjo avtocestnega odseka, povečujejo njegovo nabavno vrednost enkrat letno, to je s stanjem na dan 31. decembra tekočega leta.

Nabavno vrednost osnovnega sredstva sestavljajo tudi stroški izposojanja, povezani s pridobitvijo osnovnega sredstva do njegove usposobitve za uporabo. Stroški izposojanja so:

- obresti,
- drugi stroški podjetja, ki so povezani z izposojanjem finančnih sredstev.

Stroške izposojanja, ki jih je mogoče neposredno pripisati nakupu, gradnji ali proizvodnji osnovnega sredstva v pripravi, podjetje usredstvi kot del nabavne vrednosti tega sredstva. Druge stroške izposojanja podjetje pripozna kot odhodek v obdobju, ko nastanejo.

Stroški, ki so neposredno povezani z zadolževanjem, namenjenem financiranju gradnje avtocest, povečujejo nabavno vrednost avtocest, dokler so avtocestni odseki, za katere so bila najeta posojila, v gradnji (do usposobitve za uporabo). Družba preneha usredstvovati stroške izposojanja takrat, ko so avtocestni odseki predani v promet.

Nabavna vrednost v družbi izdelanega sredstva zajema stroške materiala, neposredne stroške dela in ostale stroške, ki jih je mogoče neposredno pripisati usposobitvi sredstva za nameravano uporabo.

Popravila ali vzdrževanje opredmetenih osnovnih sredstev so namenjena obnavljanju ali ohranjanju prihodnjih gospodarskih koristi, ki se pričakujejo na podlagi prvotno ocenjene stopnje učinkovitosti sredstev. Kadar se pojavijo, se pripoznajo kot odhodki.

Opredmetena osnovna sredstva so vrednotena po modelu nabavne vrednosti.

V skladu s SRS 1 in SRS 13 družba deli nabavno vrednost opredmetenega osnovnega sredstva, ki je velika, na pomembnejše sestavne dele tega osnovnega sredstva. Če imajo sestavni deli različne dobe koristnosti in/ali vzorce uporabe, ki so pomembni v razmerju do celotne nabavne vrednosti opredmetenega sredstva, se obravnavajo kot posamezna sredstva.

Če je nabavna vrednost opredmetenega osnovnega sredstva velika, jo lahko razdelimo na dele. Če imajo ti deli različne dobe koristnosti in/ali vzorce uporabe, pomembne v razmerju do celotne nabavne vrednosti opredmetenega osnovnega sredstva, obravnavamo vsak del posebej.

Pri odtujitvi osnovnega sredstva se razlika med čistim donosom ob odtujitvi in preostalo knjigovodsko vrednostjo odtujenega opredmetenega sredstva prenese med prevrednotovalne poslovne prihodke, če je prva večja od druge, ali med prevrednotovalne poslovne odhodke, če je druga večja od prve.

Družba enkrat letno preveri knjigovodsko vrednost opredmetenih osnovnih sredstev, da ugotovi, ali so prisotni znaki oslabitve. Če takšni znaki obstajajo, se oceni nadomestljiva vrednost sredstva. Kot nadomestljiva vrednost se upošteva čista prodajna vrednost ali vrednost pri uporabi, in sicer tista, ki je večja. Oslabitev sredstva se pripozna v primeru, ko njegova knjigovodska vrednost presega nadomestljivo vrednost. Oslabitev se izkaže v izkazu poslovnega izida.

Če se bo opredmeteno osnovno sredstvo prodalo, se prerazvrsti med nekratkoročna sredstva za prodajo.

Amortizacija

Neodpisana vrednost opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev se zmanjšuje z amortiziranjem. Osnovo za obračun amortizacije opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev družbe predstavlja polna nabavna vrednost osnovnih sredstev. V osnovo se po aktiviranju vključujejo tudi vsa naknadna investicijska vlaganja, ki povečujejo prihodnje koristi ali omogočajo podaljšanje dobe uporabnosti osnovnega sredstva (npr. investicijsko vzdrževanje, obnova vozišč in objektov).

Družba določa letne amortizacijske stopnje glede na dobo koristnosti posameznega opredmetenega osnovnega sredstva in neopredmetenega dolgoročnega sredstva.

Doba koristnosti je odvisna od:

- pričakovanega fizičnega izrabljanja,
- pričakovanega tehničnega staranja,
- pričakovanega ekonomskega staranja,
- pričakovanih zakonskih ali drugih omejitev uporabe.

Kot dobo koristnosti posameznega sredstva je treba upoštevati dobo, ki je najkrajša glede na vsakega izmed naštetih dejavnikov.

Opredmeteno osnovno sredstvo se prične amortizirati prvi dan naslednjega meseca po usposobitvi za uporabo. Opredmetena osnovna sredstva – avtoceste – se začnejo uporabljati z dnem odprtja za promet, pri čemer pa ni nujno, da je investicija končana in da so odpravljene vse pomanjkljivosti.

Knjigovodska vrednost neopredmetenega sredstva s končno dobo koristnosti se zmanjšuje z amortiziranjem. Amortiziranje se začne, ko je neopredmeteno sredstvo s končno dobo koristnosti na razpolago za uporabo.

Opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva družba amortizira posamično po metodi enakomernega časovnega amortiziranja. Zemljišča, spodnji ustroj avtocest in sredstva v gradnji oz. pridobivanju se ne amortizirajo.

V skladu s SRS 1 in SRS 13 družba deli nabavno vrednost opredmetenega osnovnega sredstva, ki je velika, na pomembnejše sestavne dele takega osnovnega sredstva. Če imajo ti deli različne dobe koristnosti in/ali vzorce uporabe, pomembne v razmerju do celotne nabavne vrednosti opredmetenega sredstva, se obravnava vsak del posebej.

Amortizacijske stopnje za opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva

Osnovno sredstvo	Glavni sestavni deli	Stopnja amortizacije 2015
Zemljišča	Zemljišča vzdrževalnih avtocestnih baz, zemljišča poslovnih in stanovanjskih stavb, zemljišča počivališč in viškov ob avtocesti	0 %
Spodnji ustroj avtoceste	Gradbena dela (pripravljala dela, zemeljska dela), stroški krajinske ureditve, stroški arheoloških izkopavanj, stroški rušitve objektov ipd.	0 %
Zgornji ustroj avtoceste	a) Zgornji ustroj (cestišče avtocestne trase, tampon ...)	3 %
	b) Stroški projektov, stroški financiranja gradnje avtocest, stroški nadzora gradnje avtocest ter stroški storitev, brez katerih ne bi bila mogoča izgradnja posameznih avtocestnih odsekov, in ostali stroški	3 %
	c) Naprave za odvodnjo (kanalizacija, lovilniki olj, zadrževalniki, objekti za zaščito voda)	6 %
	d) Ograje (varovalne in odbojne ograje, protihrupna zaščita)	6 %
	e) Prometna signalizacija in prometna oprema (vertikalna in horizontalna signalizacija, cestna razsvetljava, sistem klicev v sili, CVP, kabelska kanalizacija ipd.)	6 %
	f) Sistem za nadzor in vodenja prometa – elektrostrojna oprema	12,5 %
	g) Sistem za nadzor in vodenja prometa – gradbeno-konstrukcijskih del	6 %
Avtocestni objekti (viadukti, mostovi, predori, nadvozi, podvozi, oporni zidovi ipd.)	a) Gradbeni deli	3 %
	b) Oprema predorov in elektrostrojne instalacije	6 %
Cestna infrastruktura – drugi upravljavci	Državne oz. občinske ceste, ki niso avtoceste in jih je DARS d. d. zgradil v skladu z NPIA	0 %
Zgradbe	Vzdrževalne avtocestne baze, cestninske postaje s kabinami in nadstreški, drugi zidani objekti ob avtocestah (sanitarni objekti na počivališčih idr.), poslovna stavba v Celju, počitniške enote in stanovanja	3 %
Oprema	Oprema (pisarniško pohištvo, oprema delavnic, oprema za vzdrževanje, pisarniška oprema ipd.)	20 %
Oprema in naprave sistema ABC		20 %
Osebnih avtomobilov		20 %
Mehanizacija		20 %
Drobni inventar		20 %
Računalniki in računalniška oprema		50 %
Računalniški programi		50 %
Služnostna pravica		10 %
Stavbna pravica		2 %

Letna amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev družbe predstavlja stroške poslovanja družbe.

Amortizacijo je treba obračunavati, tudi če se sredstvo ne uporablja več ali je izločeno iz uporabe, dokler ni v celoti amortizirano.

Stroški amortizacije sredstev, pridobljenih z donacijami, se nadomestijo v dobro poslovnih prihodkov in ustreznega zmanjšanja dolgoročno odloženih prihodkov.

Opredmetena osnovna sredstva so v bilanci stanja izkazana zbirno, po posameznih vrstah teh sredstev, z neodpisano vrednostjo kot razliko med nabavno vrednostjo in popravkom vrednosti.

Nekratkoročna sredstva za prodajo

Nekratkoročna sredstva za prodajo so:

- opredmetena osnovna sredstva,
- naložbene nepremičnine, vrednotene po modelu nabavne vrednosti,
- druga nekratkoročna sredstva.

Za knjigovodsko vrednost nekratkoročnih sredstev za prodajo se utemeljeno predvideva, da bo poravnana predvsem s prodajo v naslednjih 12 mesecih (po dnevu bilance stanja), ne z nadaljnjo uporabo. Sredstvo se preneha amortizirati, ko je opredeljeno kot nekratkoročno sredstvo za prodajo. Takšno nekratkoročno sredstvo za prodajo se izmeri po knjigovodski vrednosti ali po pošteni vrednosti, zmanjšani za stroške prodaje, in sicer po tisti, ki je manjša.

Dolgoročne finančne naložbe

Dolgoročne finančne naložbe so naložbe, ki jih družba namerava imeti v posesti v obdobju, daljšem od enega leta, in ne v posesti za trgovanje. Dolgoročne finančne naložbe so sredstva, ki jih ima družba zato, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, povečala svoje finančne prihodke.

Dolgoročne finančne naložbe se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti, ki je enaka plačanemu znesku denarja ali njegovih ustreznikov.

Dolgoročne finančne naložbe v odvisna podjetja se v računovodskih izkazih vrednotijo po nabavni vrednosti zmanjšani za morebitne oslabitve.

Odložene terjatve za davek

Terjatve za odloženi davek se pripoznajo za zneske davka od dobička, ki bodo povrnjeni v prihodnjih obdobjih. Odložene terjatve za davek se pripoznajo le, če je verjetno, da bo na razpolago obdavčljivi dobiček, v breme katerega bo v prihodnje mogoče uporabiti odložene terjatve.

Nepomembni zneski terjatev za odloženi davek niso pripoznani.

Odloženi davek se evidentira neposredno v breme ali dobro kapitala, če se davek nanaša na postavke, evidentirane v istem ali drugem obdobju neposredno v breme ali dobro kapitala.

Zaloge

Količinska enota zaloge materiala se ob začetnem pripoznanju ovrednoti po nabavni ceni, ki sestoji iz nakupne cene, v kateri so upoštevani na računu priznani popusti uvoznih dajatev in neposrednih stroškov nabave. Nakupna cena je znižana za dobljene popuste.

Družba izvede odpis zalog, če je njihova prodaja v celoti ustavljena, ali v primeru nekurantnosti zalog.

Zaloge se prevrednotijo na koncu poslovnega leta, če knjigovodska vrednost presega izvirno vrednost zalog.

Kratkoročne finančne naložbe

Kratkoročna finančna naložba je finančna naložba, ki jo družba poseduje manj kot leto dni, ali naložba, s katero naj bi se trgovalo.

Izpeljani finančni instrument je lahko ena izmed kratkoročnih finančnih naložb, ki jih družba poseduje, da se zavaruje pred tveganji.

Kratkoročne finančne naložbe se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti, ki ji ustrezajo naložena denarna sredstva. Med letom in na koncu poslovnega leta družba izvede prevrednotenje kratkoroč-

nih finančnih naložb na pošteno vrednost, morebitno razliko pa vknjiži med finančne prihodke oz. finančne odhodke. Kratkoročne finančne naložbe, izražene v tujih valutah, se na dan nastanka preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Kratkoročne poslovne terjatve

Med kratkoročnimi poslovnimi terjatvami družbe se izkazuje kratkoročne terjatve do kupcev doma in v tujini, kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun, kratkoročne terjatve za obračunane obresti od vpoglednih sredstev in finančnih naložb, dane avanse, terjatve za vstopni DDV, kratkoročne terjatve za evropska sredstva in druge terjatve.

Kratkoročne poslovne terjatve se ob začetnem pripoznanju izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da bodo poplačani. Obresti se obračunavajo v skladu s pogodbo na dan zapadlosti kratkoročne terjatve in na dan bilanciranja. Terjatve, izražene v tujih valutah, se na dan nastanka preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Ustreznost izkazane velikosti posamezne terjatve družba ugotavlja posamično ob koncu obračunskega obdobja, v sklopu letnega popisa in na osnovi argumentiranih dokazov o dvomu o njihovi poplačljivosti. Za dvo-mljive terjatve, za katere se domneva, da ne bodo poravnane oz. ne bodo poravnane v celoti, družba oblikuje popravek vrednosti terjatev. Popravki terjatev se izkazujejo v dobro posebnih popravljalnih kontov terjatev in v breme prevrednotovalnih poslovnih odhodkov.

Družba izvede stoodstotni odpis terjatev, za katere je s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika izvedla vsa dejanja, da bi dosegla plačilo terjatev, oziroma ugotavlja, da so nadaljnji pravni postopki ekonomsko neupravičeni oziroma je zaključen stečajni postopek ali prisilna poravnava. Za odpise terjatev so potrebne ustrezne dokazne listine: zavrnitev potrditve stanja terjatev, sodna odločba, sklep o prisilni poravnavi, sklep o stečajnem postopku in druge.

Denarna sredstva

Denarna sredstva vključujejo gotovino v blagajni, denarna sredstva na računih pri bankah, denar na poti in depozite na odpoklic. Denar na poti je denar, ki se prenaša iz blagajne na ustrezen račun pri banki in se tisti dan še ne vpiše kot dobroimetje pri njej.

Denarna sredstva so ločeno prikazana v domači in tuji valuti. Denarna sredstva, izražena v domači valuti, se izkazujejo po nominalni vrednosti. Tuje valute se preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na dan prejema. Stanje denarnih sredstev v tujih valutah je preračunano v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na zadnji dan poslovnega leta. Tečajna razlika, ki se pojavi pri tem, poveča finančne prihodke ali finančne odhodke.

Kapital

Kapital je obveznost do lastnikov, ki ne zapade v plačilo, če družba preneha delovati. Kapital družbe sestoji iz vpoklicanega kapitala, kapitalskih rezerv, rezerv iz dobička (zakonske rezerve, statutarne rezerve in druge rezerve iz dobička), rezerve za pošteno vrednost in še nerazdeljenega čistega dobička poslovnega leta.

Kot kapitalne rezerve ima družba izkazan znesek prenesenega stvarnega premoženja za opravljanje nalog upravljanja in vzdrževanja avtocest, ki ga je zagotovila RS ob preoblikovanju družbe, splošni prevrednotovalni popravek kapitala, ki je bil 1. januarja 2006 ob prehodu na SRS 2006 prenesen v kapitalne rezerve, presežek sredstev, ki predstavlja razliko med stvarnim vložkom RS in vrednostjo novo izdanih delnic družbe, in razlike pri pripojitvi hčerinskega podjetja DELKOM d. o. o.

Zakonske rezerve so rezerve, ki so določene z Zakonom o gospodarskih družbah. Družba mora imeti oblikovane zakonske rezerve v taki višini, da vsota zneska zakonskih rezerv in kapitalskih rezerv iz točk 1–3 64. člena ZGD-1 predstavlja najmanj deset odstotkov osnovnega kapitala. Če zakonske in kapitalske rezerve iz točk 1–3 prvega odstavka 64. člena ZGD-1 skupaj ne dosegajo desetodstotnega deleža osnovnega kapitala in družba v poslovnem letu izkaže čisti dobiček, mora pri sestavi bilance stanja za to poslovno leto v zakonske rezerve odvesti pet odstotkov zneska čistega dobička, zmanjšanega za znesek, ki je bil uporabljen za kritje morebitne prenesene izgube.

Družba oblikuje statutarne rezerve do višine 25 odstotkov osnovnega kapitala. Statutarne rezerve se oblikujejo tako, da se 25 odstotkov čistega dobička, ki ostane po morebitni uporabi za kritje prenesene izgube, za oblikovanje zakonskih rezerv in za oblikovanje rezerv za lastne deleže, uporabi za oblikovanje statutarnih rezerv, dokler te ne dosežejo 25 odstotkov osnovnega kapitala. Te rezerve niso namenjene delitvi.

V skladu s tretjim odstavkom 230. člena ZGD-1 lahko organi vodenja ali nadzora pri sprejemu letnega poročila iz zneska čistega dobička, ki ostane po uporabi čistega dobička za namene iz prvega odstavka 230. člena ZGD-1, oblikujejo druge rezerve iz dobička, vendar za ta namen ne smejo uporabiti več kot polovice zneska čistega dobička, ki ostane po uporabi dobička za namene iz prvega odstavka tega člena. Druge rezerve iz dobička so nenominirani kapital in se letno povečujejo z razporeditvijo čistega dobička.

Družba prikazuje sestavine in gibanje kapitala v izkazu gibanja kapitala in bilanci stanja.

Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve

Rezervacije se oblikujejo za trenutne obveze, ki izhajajo iz obvezujočih preteklih dogodkov in se bodo po predvidevanjih poravnale v obdobju, ki ni z gotovostjo določeno, ter je njihovo velikost mogoče zanesljivo oceniti. Dolgoročne rezervacije so oblikovane na račun vnaprej vračunanih stroškov oz. odhodkov in se zmanjšujejo zaradi koriščenja za namene, za katere so v skladu s predvidenim načrtom oblikovane.

Družba je v skladu z zakonskimi predpisi, kolektivno pogodbo in internim pravilnikom zavezana k plačilu jubilejnih nagrad zaposlencem ter odpravnin ob upokojitvi, za kar so oblikovane dolgoročne rezervacije v višini ocenjenih prihodnjih izplačil za jubilejne nagrade in odpravnine, diskontirane na dan bilance stanja. Rezervacije se oblikujejo na podlagi izračuna pooblaščenega aktuarja.

Družba oblikuje dolgoročne rezervacije tudi iz naslova dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov za odpravnine za tehnološke viške za delavce na cestninskih postajah, ki bodo nastali ob uvedbi novega sistema cestninjenja (pojasnjeno v točki II.4.1.13), in dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov za izplačila ob upokojitvi za zaposlene, ki v skladu z dogovorom med sindikati in družbo niso vključeni v pokojninski načrt kolektivnega prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Družba izkazuje dolgoročne rezervacije na račun dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov iz naslova pričakovanih izgub, ki nastanejo zaradi odškodninskih zahtevkov za tožbe, povezane z gradnjo in obnavljanjem avtocest, njihovim upravljanjem in vzdrževanjem, ter za tožbe delavcev iz delovnih razmerij. Rezervacije za obveznosti za tožbe družba oblikuje na podlagi ocene o verjetnem izidu tožb, in sicer takrat, ko je verjetnost za negativen izid spora za družbo več kot 50-odstotna.

Med dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami družba izkazuje dolgoročno odložene prihodke, ki bodo v obdobju, daljšem od enega leta, pokrili predvidene odhodke.

Med dolgoročno odloženimi prihodki vodi družba prejete namenske državne podpore za pridobitev osnovnih sredstev. Namenjene so za pokrivanje stroškov amortizacije tako nabavljenih osnovnih sredstev in se porabljajo s prenašanjem med poslovne prihodke.

Odloženi prihodki iz naslova državnih podpor se pripoznajo, ko so prejeti oz. ko obstaja sprejemljivo zagotovilo, da bo družba odložene prihodke prejela in da bo izpolnila pogoje v zvezi z njimi. Odloženi prihodki, prejeti za kritje stroškov, se dosledno pripoznavaajo kot prihodki v obdobjih, v katerih nastajajo stroški, ki naj bi jih ti prihodki nadomestili. S sredstvi povezani odloženi prihodki se v izkazu poslovnega izida dosledno pripoznavaajo med drugimi prihodki iz poslovanja v dobi koristnosti posameznega sredstva.

Dolgoročno odloženi prihodki so oblikovani tudi za sredstva, prejeta od unovčenih garancij za odpravo napak, garancij za dobro izvedbo del in garancij za resnost ponudbe. Unovčeni zneski garancij služijo za pokrivanje stroškov namena unovčitve oziroma v primeru unovčitve garancij za dobro izvedbo del tudi za namen garancije za odpravo napak v garancijski dobi.

Družba izkazuje dolgoročno odložene prihodke v višini sofinancerskih deležev uporabnikov sistema ABC, to je vozil tretjega in četrtega cestninskega razreda. Odloženi prihodki se nanašajo na dana jamstva od prodaje elektronskih tablic. Na koncu obračunskega obdobja se oblikovani dolgoročno odloženi prihodki preračunajo tako, da je njihova vrednost enaka trenutni vrednosti izdatkov, ki so predvidoma potrebni za poravnavo obveznosti. Elektronska tablica sistema ABC ima enoletno garancijo, ki velja od dneva njenega prevzema. Njena življenjska doba je sedem let. Če uporabnik kupi in uporablja elektronsko tablico ter jo v času njene življenjske dobe nepoškodovano vrne, je upravičen do vračila sorazmernega deleža sofinanciranja glede na neamortizirano vrednost vrnjene elektronske tablice. Letna amortizacijska stopnja znaša 14,29 odstotka. Uveljavljanje vračila sorazmernega deleža sofinanciranja glede na neamortizirano vrednost elektronske tablice in vračila neizkoriščenega, dejansko vplačanega dobroimetja je možno na podlagi pisnega zahtevka uporabnika, v katerem mora biti navedena identifikacijska številka (ID) in vrnjene elektronske tablice ter potrdila o nakupu (oziroma plačilu sofinancerskega deleža).

Dolgoročne finančne obveznosti do bank

Med dolgoročnimi finančnimi obveznostmi do bank se izkazujejo dolgoročno prejeta posojila za nabavo osnovnih sredstev.

Dolgoročne finančne obveznosti, ki bodo zapadle v plačilo v letu dni po dnevu bilance stanja, se izkazujejo kot kratkoročne finančne obveznosti.

Dolgoročne finančne obveznosti se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo z zneski iz ustreznih listin o njihovem nastanku, ki dokazujejo prejem denarnih sredstev. Dolgovi, izraženi v tujih valutah, se ob nastanku preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Na koncu poslovnega leta se dolgoročne finančne obveznosti na osnovi prejetih tujih posojil prevrednotijo po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na zadnji dan poslovnega leta.

Plačila obresti od najetih dolgoročnih posojil za nabavo osnovnih sredstev povečujejo nabavno vrednost osnovnega sredstva, dokler je osnovno sredstvo, za katerega so bili krediti najeti, v pridobivanju. Po usposobitvi osnovnega sredstva plačila obresti od najetih posojil predstavljajo finančne odhodke.

Družba se zadolžuje v svojem imenu in za svoj račun. Vse obveznosti iz najetih posojil so zavarovane s poroštvom RS.

Dolgoročne obveznosti na podlagi obveznic

Dolgoročne obveznosti na podlagi izdanih obveznic se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo z zneski iz ustreznih listin o njihovem nastanku, ki dokazujejo prejem denarnih sredstev.

Plačila kuponov od izdanih obveznic povečujejo nabavno vrednost osnovnega sredstva, dokler je osnovno sredstvo, za katerega so bile obveznice izdane, v pridobivanju. Po usposobitvi osnovnega sredstva plačila kuponov od izdanih obveznic predstavljajo finančne odhodke.

Družba se zadolžuje v svojem imenu in za svoj račun. Vse obveznosti iz izdanih obveznic so zavarovane s poroštvom RS.

Dolgoročne poslovne obveznosti

Med dolgoročnimi poslovnimi obveznostmi je izkazana obveznost iz naslova nadomestila za stavbno pravico. Na temelju Letne izvedbene pogodbe o izvajanju naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 se kratkoročni del dolgoročne obveznosti prenese na kratkoročne obveznosti.

V dolgoročnih poslovnih obveznosti so izkazane tudi obveznosti v višini stroškov sofinanciranja gradnje avtocest s strani lokalnih skupnosti in javnih podjetij za izgradnjo infrastrukture za potrebe teh sofinancerjev, kjer mora DARS d. d. po dokončanju grajene objekte prenesti na posamezne sofinancerje.

Kratkoročne finančne obveznosti

Kratkoročne finančne obveznosti za posojila za nabavo opredmetenih osnovnih sredstev v upravljanju zajemajo:

- kratkoročni del dolgoročnih finančnih obveznosti, ki zapadejo v plačilo v naslednjem letu;
- natečene obresti na dan 31. decembra 2015 in obračunane obresti na dan 31. decembra 2015 za najeta posojila in izdane obveznice za gradnjo in obnavljanje avtocest ter natečene obresti za izvedene finančne instrumente, sklenjene za zavarovanje bančnih posojil pred tveganjem spremembe obrestnih mer; in
- obveznosti za izvedene finančne instrumente.

Družba uporablja izvedene finančne instrumente za ščitenje denarnega toka za varovanje pred izpostavljenostjo obrestnim tveganjem.

Ob uvedbi varovanja pred tveganjem družba vodi formalne listine o razmerju varovanja pred tveganjem in o namenu ravnanja s tveganjem v podjetju ter o strategiji projekta varovanja pred tveganjem kot tudi o metodah, ki se uporabijo pri ocenjevanju učinkovitosti razmerja pri varovanju pred tveganjem. Družba ocenjuje varovanje pred tveganjem na ustaljen način in ob njegovi uvedbi, kadar se pričakuje zelo uspešno varovanje pred tveganjem pri doseganju pobotanih sprememb poštene vrednosti ali denarnih tokov, ki se pripisujejo varovanemu tveganju, in kadar dejanski rezultati vsakega posameznega varovanja dosegajo od 80 do 125 odstotkov. Pri varovanju pred tveganji denarnih tokov mora biti predvideni posel, ki je predmet varovanja, zelo verjeten in izpostavljen spremembam denarnih tokov, ki lahko odločilno vplivajo na poslovni izid.

Izpeljani finančni instrumenti se na začetku pripoznajo po pošteni vrednosti; stroški, povezani s poslom, se pripoznajo v poslovnem izidu, in sicer ob njihovem nastanku. Po začetnem pripoznanju se izpeljani finančni instrumenti merijo po pošteni vrednosti, pripadajoče spremembe pa se obravnavajo, kot je opisano v nadaljevanju.

Varovanje denarnega toka pred tveganji

Ko se izpeljani finančni instrument določi kot varovanje pred tveganjem v primeru izpostavljenosti spremenljivosti denarnih tokov, ki jih je mogoče pripisati posameznemu tveganju, povezanemu s pripoznanim sredstvom ali obveznostjo ali zelo verjetnimi predvidenimi posli, ki lahko vplivajo na poslovni izid, se uspešen del sprememb v pošteni vrednosti izpeljanega finančnega instrumenta pripozna v drugem vseobsegajočem donosu obdobja in razkrije v rezervi za varovanje pred tveganjem oziroma postavki kapitala. Neuspešen del sprememb poštene vrednosti izpeljanega finančnega instrumenta se pripozna neposredno v poslovnem izidu.

Znesek, pripoznan v kapitalu, se prenese v poslovni izid za isto obdobje, v katerem pred tveganjem varovana postavka vpliva na poslovni izid. Družba predvidoma preneha obračunavati varovanje pred tveganjem, če instrument za varovanje pred tveganjem ne zadošča več sodilom za obračunavanje varovanja pred tveganjem, če se instrument za varovanje pred tveganjem proda, odpove ali izkoristi ali če družba prekliče označitev. Če predvidenega posla ni več pričakovati, se znesek v drugem vseobsegajočem donosu mora pripoznati neposredno v poslovnem izidu.

Kratkoročne poslovne obveznosti

Med kratkoročnimi poslovnimi obveznostmi se izkazujejo kratkoročne obveznosti do dobaviteljev, izvajalcev gradbenih del (vključno s pogodbeno zadržanimi zneski) in tretjih oseb; obveznosti iz naslova kupnin in odškodnin pri pridobivanju zemljišč; obveznosti do zaposlenih ter obveznosti do državnih institucij za davke in prispevke. Posebna vrsta kratkoročnih poslovnih dolgov so obveznosti do kupcev za dobljene predujme pa tudi za prejete kratkoročne varščine.

Kratkoročne poslovne obveznosti se ob začetnem pripoznanju izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da upniki zahtevajo njihovo plačilo. Obveznosti, izražene v tujih valutah, se na dan nastanka preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Kratkoročne časovne razmejitve

Aktivne časovne razmejitve zajemajo kratkoročno nezaračunane prihodke in kratkoročno odložene stroške, ki ob svojem nastanku ne bremenijo dejavnosti, s katero se družba ukvarja, in ne vplivajo na poslovni izid. Kot aktivne časovne razmejitve so med drugim izkazani odloženi stroški provizije prodajnim zastopnikom vinjet in odloženi stroški tiskanja vinjet, ki se pripoznajo v ustreznem deležu vsakokratnega pripoznanega zneska prihodkov od prodanih vinjet.

Pasivne kratkoročne časovne razmejitve zajemajo vnaprej vračunane stroške in kratkoročno odložene prihodke. Vnaprej vračunani stroški so stroški, ki bremenijo poslovni izid tekočega poslovnega leta. Obveznost za plačilo se pričakuje v naslednjem obračunskem obdobju. Kot vnaprej vračunane stroške družba izkazuje tudi stroške za poslovno uspešnost uprave in vodilnih delavcev.

Kratkoročno odloženi prihodki nastanejo, če še niso opravljene sicer že zaračunane ali celo plačane storitve. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani za prihodke od prodaje cestnine v obliki dobroimetja, naloženega na elektronske cestninske medije (elektronske tablice sistema ABC, kartice DARS in kartice DARS Transporter), ki so bili zaračunani in plačani v letu 2015, a jim ne sledijo cestninski prehodi v tem letu. Prihodki bodo odloženi, dokler uporabniki storitev ne bodo opravili cestninskega prehoda. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani tudi za v letu 2015 zaračunane letne vinjete, ki bodo veljale v letu 2016, in polletne enosledne vinjete, delno ali v celoti veljavne za uporabo avtocest v letu 2016 (polletna vinjeta velja šest mesecev od dneva njenega nakupa, letna vinjeta za leto 2016 pa od 1. decembra 2015 do 31. januarja 2017).

Prihodki

Prihodki se pripoznajo, če je povečanje gospodarskih koristi v obračunskem obdobju povezano s povečanjem sredstva ali z zmanjšanjem dolga in je povečanje mogoče zanesljivo izmeriti. Prihodki se pripoznajo, ko se upravičeno pričakuje, da bodo vodili do prejemkov, če slednji niso uresničeni že ob nastanku prihodkov. Delijo se na poslovne, finančne in druge prihodke.

Poslovni prihodki vključujejo:

- prihodke od cestnine,
- prihodke od zakupnin za oddajo površin za spremljajoče dejavnosti v zakup,
- prihodke od zapor in povračil za izredne prevoze,

- prihodke od služnosti za napeljevanje objektov in naprav javnega pomena ob avtocesti,
- prihodke od telekomunikacij,
- prihodke po pogodbi o izvajanju naročila,
- druge poslovne prihodke,
- usredstvene lastne proizvode in lastne storitve.

Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve se nanašajo na usredstvene lastne storitve, izvedene na avtocestah (investicijska vlaganja, vlaganja v povečanje prometne varnosti na avtocestah). Nabavna vrednost v družbi izdelanega sredstva zajema stroške materiala, neposredne stroške dela in ostale stroške, ki jih je mogoče neposredno pripisati usposobitvi sredstva za nameravano uporabo.

Finančni prihodki so prihodki iz naslova obresti in pozitivnih tečajnih razlik. Finančni prihodki se pripoznajo, če ne obstaja utemeljen dvom o njihovi velikosti in plačljivosti. Obresti se obračunavajo v sorazmerju s pretečenim obdobjem ter glede na neodplačni del glavnice in veljavno obrestno mero.

Druge prihodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu povečujejo poslovni izid (prejete odškodnine, nagrade za zaposlovanje invalidov nad predpisano kvoto ipd.).

Odhodki

Odhodki se pripoznajo, če je zmanjšanje gospodarskih koristi v obračunskem obdobju povezano z zmanjšanjem sredstev ali povečanjem dolga in je to zmanjšanje mogoče zanesljivo izmeriti. Odhodki se delijo na poslovne, finančne in druge odhodke.

Poslovni odhodki se pripoznajo, ko je porabljen material oz. opravljena storitev, in sicer v obdobju, na katerega se nanašajo. Poslovni odhodki DARS d. d. zajemajo odhodke, povezane z gradnjo, obnavljanjem ter upravljanjem in vzdrževanjem avtocest, ter so sestavljeni iz:

- stroškov materiala in nabavne vrednosti prodanega blaga,
- stroškov storitev,
- stroškov dela,
- odpisov vrednosti (razkritja, povezana z obračunom amortizacije, so prikazana v sklopu razkritij neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev),
- drugih poslovnih odhodkov.

Finančni odhodki so odhodki iz naslova obresti iz prejetih posojil in izdanih obveznic, odhodki iz izvedenih finančnih instrumentov za varovanje pred finančnimi tveganji, negativnih tečajnih razlik, zamudnih obresti in oslabitve finančnih naložb. Finančni odhodki se pripoznajo po obračunu, in to ne glede na plačila, ki so povezana z njimi.

Druge odhodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu zmanjšujejo poslovni izid. Med drugimi poslovnimi odhodki družba evidentira:

- plačilo odškodnin po sodbah,
- povračila stroškov revizijskih postopkov,
- ostale denarne kazni.

Davek od dohodka pravnih oseb in odloženi davek

Davek od dohodka je obračunan po Zakonu o davku od dohodka pravnih oseb. Davek od dohodka za leto 2015 je obračunan po 17-odstotni stopnji na obdavčljivi dobiček, ki ga je ustvarilo podjetje v davčnem obdobju.

Odloženi davek je namenjen pokrivanju začasne razlike, ki nastane med davčno vrednostjo sredstev in obveznosti ter njihovo knjigovodsko vrednostjo, in se izračunava z metodo obveznosti po trenutno veljavnih davčnih stopnjah.

Izkaz denarnih tokov

Izkaz denarnih tokov je sestavljen po posredni metodi (različica II) iz podatkov iz bilance stanja na dan 31. decembra 2014 in 31. decembra 2015, iz podatkov izkaza poslovnega izida za leto 2015 ter iz dodatnih podatkov, ki so potrebni za prilagoditev pritokov in odtokov.

Izkaz denarnih tokov sestavljajo denarni tokovi pri poslovanju, naložbenju in financiranju.

II.4. Pojasnila k računovodskim izkazom

II.4.1. Pojasnila k bilanci stanja

II.4.1.1. Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve

Kot neopredmetena sredstva vodi družba računalniške programe, stavbno pravico in služnostno pravico.

Pregled gibanja neopredmetenih sredstev v letu 2015

v EUR (brez centov)	Neopredmetena osnovna sredstva v gradnji	Računalniški programi	Stavbna pravica	Skupaj
Nabavna vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2014	23.070	7.884.636	190.810.787	198.718.493
Nabave	667.022	0	0	667.022
Aktiviranje	-674.492	674.492	0	0
Povečanje ob pripojitvi družbe DELKOM d. o. o.	0	2.400	0	2.400
Izločitve (odtujitve, odpisi)	0	-31.945	0	-31.945
Stanje na dan 31. 12. 2015	15.600	8.529.583	190.810.787	199.355.970
Popravek vrednosti				
Stanje na dan 31. 12. 2014	0	7.019.289	10.146.029	17.165.318
Povečanje ob pripojitvi družbe DELKOM d. o. o.	0	20	0	20
Amortizacija	0	457.582	3.927.495	4.385.077
Izločitve (odtujitve, odpisi)	0	-31.945	0	-31.945
Stanje na dan 31. 12. 2015	0	7.444.946	14.073.524	21.518.470
Sedanja vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2014	23.070	865.347	180.664.758	181.553.175
Stanje na dan 31. 12. 2015	15.600	1.084.637	176.737.263	177.837.500

Pregled gibanja neopredmetenih sredstev v letu 2014

v EUR (brez centov)	Neopredmetena osnovna sredstva v gradnji	Računalniški programi	Stavbna pravica	Skupaj
Nabavna vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2013	15.600	7.411.631	190.810.787	198.238.018
Nabave	480.475	0	0	480.475
Aktiviranje	-473.005	473.005	0	0
Stanje na dan 31. 12. 2014	23.070	7.884.636	190.810.787	198.718.493
Popravek vrednosti				
Stanje na dan 31. 12. 2013	0	6.538.225	6.218.534	12.756.759
Amortizacija	0	481.064	3.927.495	4.408.559
Stanje na dan 31. 12. 2014	0	7.019.289	10.146.029	17.165.318
Sedanja vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2013	15.600	873.406	184.592.253	185.481.259
Stanje na dan 31. 12. 2014	23.070	865.347	180.664.758	181.553.175

Večje nabave neopredmetenih dolgoročnih sredstev v letu 2015:

- nadgradnja projektnega informacijskega sistema DARS d. d. v vrednosti 110.236 evrov,
- nadgradnja programske opreme cestninskega sistema v vrednosti 114.605 evrov,
- nadgradnja programske opreme za nadzor in prodajo vinjet v vrednosti 46.502 evrov,
- nadgradnja programske opreme za sistemsko podporo na infrastrukturi PIS v vrednosti 28.525 evrov,
- nadgradnja programske opreme banke cestnih podatkov v vrednosti 49.510 evrov,
- nadgradnja sistema za elektronsko upravljanje in arhiviranje dokumentov v vrednosti 25.158 evrov,
- nadgradnje informacijske podpore za spremljanje in obveščanje o stanju prometa KAŽIPOT II v vrednosti 185.195 evrov,
- nadgradnja programske opreme NAVISION v vrednosti 61.830 evrov in
- nadgradnja aplikacije GIS v vrednosti 55.330 evrov.

Neopredmetena dolgoročna sredstva DARS d. d. na dan 31. decembra 2015 niso zastavljena kot jamstvo za obveznosti in ne izkazujejo znakov slabitev, saj gre večinoma za novo nabavljena neopredmetena osnovna sredstva.

Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist DARS d. d. na zemljiščih v lasti Republike Slovenije, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za 50 let (od 4. decembra 2010 do 4. decembra 2060) kot neodplačna. Z Zakonom o uravnoteženju javnih financ je stavbna pravica postala odplačna in se zanjo plačuje letno nadomestilo v skladu z letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1.

Stavbna pravica ima končno dobo koristnosti in jo amortiziramo v dobi koristnosti, to je v obdobju, za katero je ustanovljena. Doba koristnosti stavbne pravice je doba, v kateri jo ima družba pravico izrabljati.

II.4.1.2. Opredmetena osnovna sredstva

Opredmetena osnovna sredstva vključujejo zemljišča, zgradbe, opremo ter opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi.

Zemljišča predstavljajo zemljišča vzdrževalnih avtocestnih baz, poslovnih in stanovanjskih stavb, počivališč in viškov ob avtocesti.

Zgradbe so sestavljene iz avtocest (spodnji ustroj, zgornji ustroj, objekti, cestna infrastruktura – drugi upravljavci) in ostalih zgradb (avtocestne baze, cestninske postaje, poslovna stavba v Celju, počitniške enote, stanovanja). Slovenski računovodski standardi ne določajo podrobno, kateri stroški sestavljajo nabavno vrednost spodnjega ustroja avtoceste, zato je to opredelitev sprejela družba sama. Razmejitev stroškov, ki sestavljajo nabavno vrednost spodnjega in zgornjega ustroja avtoceste, je prikazana v tabeli amortizacijskih stopenj.

Oprema predstavlja premično opremo, namenjeno za opravljanje dejavnosti upravljanja, vzdrževanja in pobiranja cestnine.

Če je nabavna vrednost opredmetenega osnovnega sredstva velika, jo družba v skladu s SRS 1 in SRS 13 razdeli na pomembnejše sestavne dele takega osnovnega sredstva. Če imajo ti deli različne dobe koristnosti in/ali vzorce uporabe, pomembne v razmerju do celotne nabavne vrednosti opredmetenega sredstva, se obravnava vsak del posebej.

Družba ima po ZDARS-1 v lasti objekt na lokaciji Dragomelj, kjer deluje Regionalni center za nadzor in vodenje prometa Ljubljana in Prometno informacijski center. Na podlagi Zakona o cestah (Uradni list RS št. 48/12 z dne 26. 6. 2012) je predvideno v objektu Dragomelj delovanje Nacionalnega centra za upravljanje prometa (NCUP). Skladno z Zakonom o cestah se na podlagi pogodbe med DARS, d. d. in Republiko Slovenijo na NCUP

prenese oprema in nepremičnine, potrebne za izvajanje nalog iz 104. člena tega zakona. Pogodba, ki bo uredila medsebojna razmerja še ni urejena zaradi česar so v povezavi s prenosom in lastništvom predmetne opreme in nepremičnin še določene nejasnosti. V povezavi z navedenim družba z Ministrstvom za infrastrukturo ureja medsebojna razmerja.

Večje nabave in aktiviranje opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2015:

- vlaganja v avtoceste in ostale zgradbe v vrednosti 149.036.026 evrov,
- nabava delovnih strojev, naprav in priključkov v vrednosti 1.632.851 evrov,
- nabava delovnih, tovornih in priklopnih vozil v vrednosti 1.993.841 evrov,
- nadgradnja sistema za cestninjenje v vrednosti 1.633 evrov,
- nabava pisarniškega pohištva ter ostale biro opreme v vrednosti 51.488 evrov,
- nabava računalniške opreme v vrednosti 369.317 evrov,
- nabava osebnih in kombiniranih vozil v vrednosti 797.709 evrov,
- nadgradnja elektro-strojne opreme sistema za nadzor in vodenje prometa v vrednosti 90.705 evrov ter
- nadgradnja video nadzora v vrednosti 25.889 evrov.

Opredmetena osnovna sredstva DARS d. d. na dan 31. decembra 2015 niso zastavljena kot jamstvo za obveznosti. Krediti in izdane obveznice za financiranje opredmetenih osnovnih sredstev DARS d. d. so zavarovani s poroštvom RS.

Pregled gibanja opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2015

v EUR (brez centov)	Zemljišča	Avtoceste (spodnji ustroj, zgornji ustroj, objekti, cestna infrastruktura – drugi upravljavci)	Zgradbe (baze, CP, poslovna stavba v Celju, počitniške enote, stanovanja ...)	Oprema in drobni inventar	Opredmetena osnovna sredstva v gradnji	Skupaj
Nabavna vrednost						
Stanje na dan 31. decembra 2014	31.827.375	5.357.190.756	76.102.230	117.277.156	216.855.714	5.799.253.231
Nabave v letu 2015	0	0	0	0	78.985.639	78.985.639
Aktiviranje	0	148.142.019	871.689	4.936.120	-153.949.828	0
Povečanje ob pripojitvi družbe DELKOM d. o. o.		22.318	0	27.314	0	49.632
Izločitve v letu 2015 (odtuitve, odpisi)	-41.896	0	0	-4.062.722	-101.870	-4.206.488
Stanje na dan 31. decembra 2015	31.785.479	5.505.355.093	76.973.919	118.177.868	141.789.655	5.874.082.014
Popravek vrednosti						
Stanje na dan 31. decembra 2014	0	531.504.499	9.685.383	99.100.868	0	640.290.750
Povečanje ob pripojitvi družbe DELKOM d. o. o.	0	1.727	0	8.865	0	10.592
Amortizacija v letu 2015	0	137.863.783	2.320.472	5.001.531	0	145.185.786
Izločitve v letu 2015 (odtuitve, odpisi)	0	0	0	-4.036.616	0	-4.036.616
Stanje na dan 31. decembra 2015	0	669.370.009	12.005.855	100.074.648	0	781.450.512
Sedanja vrednost						
Stanje na dan 31. decembra 2014	31.827.375	4.825.686.257	66.416.848	18.176.288	216.855.714	5.158.962.481
Stanje na dan 31. decembra 2015	31.785.479	4.835.985.084	64.968.064	18.103.220	141.789.655	5.092.631.502

Pregled gibanja opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2014

v EUR (brez centov)	Zemljišča	Avtoceste (spodnji ustroj, zgornji ustroj, objekti, cestna infrastruktura – drugi upravljavci)	Zgradbe (baze, CP, poslovna stavba v Celju, počitniške enote, stanovanja ...)	Oprema in drobni inventar	Opredmetena osnovna sredstva v gradnji	Skupaj
Nabavna vrednost						
Stanje na dan 31. decembra 2013	31.827.375	5.332.406.179	75.604.146	115.328.952	166.679.380	5.721.846.032
Nabave v letu 2014	0	0	0	0	80.392.265	80.392.265
Premiki med postavkami	0	0	0	0	0	0
Aktiviranje	0	24.784.577	498.084	4.912.920	-30.195.582	0
Izločitve v letu 2014 (odtujitve, odpisi)	0	0	0	-2.964.717	-20.350	-2.985.067
Stanje na dan 31. decembra 2014	31.827.375	5.357.190.756	76.102.230	117.277.156	216.855.714	5.799.253.231
Popravek vrednosti						
Stanje na dan 31. decembra 2013	0	396.720.804	7.399.412	96.635.593	0	500.755.809
Premiki med postavkami	0	0	0	0	0	0
Amortizacija v letu 2014	0	134.783.695	2.285.971	5.406.839	0	142.476.505
Izločitve v letu 2014 (odtujitve, odpisi)	0	0	0	-2.941.565	0	-2.941.565
Stanje na dan 31. decembra 2014	0	531.504.499	9.685.383	99.100.868	0	640.290.750
Sedanja vrednost						
Stanje na dan 31. decembra 2013	31.827.375	4.935.685.375	68.204.734	18.693.359	166.679.380	5.221.090.223
Stanje na dan 31. decembra 2014	31.827.375	4.825.686.257	66.416.848	18.176.288	216.855.714	5.158.962.481

II.4.1.3. Dolgoročne finančne naložbe

Med dolgoročne finančne naložbe DARS d. d. se šteje 0,04-odstotni delež v družbi Slovenska cestna podjetja d. o. o. v vrednosti 964 evrov, ki se v letu 2015 ni spreminjal. Družba je v letu 2015 pripojila v letu 2013 ustanovljeno hčerinsko družbo DELKOM d. o. o., Ulica XIV. divizije 4, 3000 Celje, ki je bila v 100-odstotni lasti družbe, vrednost finančne naložbe je znašala 200.000 evrov.

II.4.1.4. Druge dolgoročne poslovne terjatve

Druge dolgoročne poslovne terjatve v skupni višini 30.768 evrov se v višini 30.754 evrov nanašajo na prenos potrjenega deleža terjatev iz naslova potrditve prisilne poravnave do družbe T-2 d. o. o. na dolgoročne terjatve.

II.4.1.5. Odložene terjatve za davek

Pregled gibanja odloženih terjatev za davek v letu 2015

v EUR (brez centov)	31. 12. 2015	Pripoznavano v izkazu poslovnega izida	Pripoznavano v drugem vseobsegajočem donosu	31. 12. 2014
Rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade	229.542	-14.971	0	244.512
Rezervacije za tehnološke viške	36.464	-11.203	0	47.668
Rezervacije za tožbene zahtevke	1.432.056	-8.972	0	1.441.028
Rezervacije za elektronske tablice	9.928	-6.501	0	16.429
Varovanje denarnega toka iz naslova obrestnih zamenjav	797.898	0	-205.805	1.003.703
Popravek vrednosti terjatev	2.700.592	-10.299	0	2.710.890
Osnovna sredstva	150.525	71.636	0	78.889
Skupaj	5.357.006	19.691	-205.805	5.543.119

Terjatve za odloženi davek se pripoznajo za zneske davka od dobička, ki bodo povrnjeni v prihodnjih obdobjih in se neposredno pripoznajo v kapitalu. Oblikovane terjatve za odloženi davek preko poslovnega izida povečujejo davčno osnovo družbe v letu 2015.

II.4.1.6. Sredstva za prodajo

Med kratkoročnimi sredstvi so evidentirana opredmetena osnovna sredstva v vrednosti 188.202 evrov, ki so namenjena prodaji. Ta sredstva se v celoti nanašajo na nepremičnine.

II.4.1.7. Zaloge materiala

Med zalogami materiala so evidentirane zaloge materiala, nadomestnih delov, drobnega inventarja in embalaže. Zaloge materiala so se v primerjavi s stanjem na dan 31. decembra 2014 zmanjšale za 3 odstotke. V strukturi zalog predstavljajo največji, 63-odstotni delež, zaloge materiala, v okviru teh pa zaloge posipnih materialov (41 odstotkov) in zaloge vinjet z letnico 2015 (11 odstotkov).

v EUR (brez centov)	31. 12. 2015	Delež	31. 12. 2014	Indeks
Material	2.755.783	84 %	2.899.994	95
Nadomestni deli	266.484	8 %	175.591	152
Drobni inventar in embalaža	268.876	8 %	310.724	87
Material na poti	0	0 %	0	-
Skupaj	3.291.143	100 %	3.386.309	97

Prodaja vinjet za osebna in motorna vozila z letnico 2015 se je končala 30. novembra 2015. V skladu s SRS 4.41 se je zaloga neprodanih vinjet z letnico 2015 s 30. novembrom 2015 odpisala v breme prevrednotovalnih poslovnih odhodkov v višini 89.692 evrov, kar predstavlja znesek nabavne vrednosti vinjet.

Pri letnem popisu zalog materiala in zalog drobnega inventarja sta bila ugotovljena primanjkljaj v višini 8.249 evrov in višek v višini 130.280 evrov.

Zaloge DARS d. d. na dan 31. decembra 2015 niso bile zastavljene kot jamstvo za obveznosti. Knjigovodska vrednost zalog ne presega iztržljive vrednosti. Zaloge DARS d. d. predstavljajo tekoče zaloge.

Zaloge ne izkazujejo znakov slabitev, zato slabitve niso bile izvedene.

II.4.1.8. Kratkoročne finančne naložbe do drugih

Kratkoročne finančne naložbe do drugih na dan 31. decembra 2015 v višini 146.934.390 evrov vključujejo:

- kratkoročne depozite pri bankah v višini 128.950.000 evrov, s povprečno ročnostjo 92 dni in povprečno ponderirano obrestno mero 0,08 odstotka,
- kratkoročna depozita pri dveh bankah, vezana čez noč, v skupni višini 17.424.390 evrov, z obrestnima merama 0,30 odstotka in 0,01 odstotka ter
- kratkoročni depozit pri bankah v višini 560.000 evrov kot zavarovanje za plačilo varščine v zvezi z IRS-posli.

Kratkoročne finančne naložbe niso izpostavljene kreditnemu tveganju oziroma obstaja le minimalno tveganje, da nasprotna stranka ne bo izpolnila obveznosti, saj družba likvidnostne presežke sredstev vlaga v depozite bank s sedežem v RS. Knjigovodska vrednost kratkoročnih finančnih naložb do drugih je enaka poštenu vrednosti.

II.4.1.9. Kratkoročne poslovne terjatve

v EUR (brez centov)	31. 12. 2015	Delež v odstotkih	31. 12. 2014	Indeks
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev:	14.321.336	35 %	11.962.750	120
– terjatve za cestnino	12.298.275	30 %	11.376.475	108
– terjatve za povračila za spremljajoče dejavnosti ob avtocesti	471.334	1 %	206.789	228
– kupci za zapore	251.469	1 %	370.192	68
– kratkoročne terjatve do odvisne družbe DELKOM d. o. o.	0	0 %	231.084	0
– druge kratkoročne terjatve	2.729.674	7 %	1.267.375	215
– popravek Vrednosti kratkoročnih terjatev do kupcev	-1.429.417	-4 %	-1.489.165	0
Kratkoročne poslovne terjatve do drugih:	26.025.879	65 %	28.355.722	92
– za dane predujme za obratna sredstva	2.846	0 %	120.781	2
– kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun	36.801.604	91 %	37.694.860	98
– popravek vrednosti kratkoročnih terjatev za tuj račun	-14.434.530	-36 %	-14.434.530	100
– kratkoročne terjatve povezane s finančnimi prihodki	63.708	0 %	365.198	17
– popravek vrednosti kratkoročnih terjatev, povezanih s finančnimi prihodki	-21.887	0 %	-22.718	96
– terjatve za vstopni DDV	1.121.068	3 %	403.975	278
– druge kratkoročne terjatve do državnih institucij	2.256.987	6 %	3.820.943	59
– ostale kratkoročne terjatve	236.083	1 %	407.214	58
Skupaj	40.347.215	100 %	40.318.472	100

Večinski delež kratkoročnih poslovnih terjatev predstavljajo terjatve do RS v skupni višini 17.955.700 evrov, ki se nanašajo na poslovanje za tuj račun za posle iz 4. člena ZDARS-1 v višini 17.025.541 evrov in nadomestilo po pogodbi o izvajanju naročila v višini 930.158 evrov, in terjatve do domačih komisionarjev ter tujih prodajnih zastopnikov v višini 19.724.446 evrov. Terjatve do kupcev iz naslova cestnine predstavljajo 24 odstotkov vseh kratkoročnih poslovnih terjatev, preostanek pa so druge kratkoročne terjatve.

Na podlagi 4. člena ZDARS-1 DARS d. d. opravlja posle v imenu države in za njen račun. Te posle v poslovnih knjigah izkazuje kot posle za tuj račun. Gre za naloge prostorskega načrtovanja in umeščanja avtocest v prostor ter pridobivanja nepremičnin za potrebe gradnje avtocest, ki jih družba opravlja skladno s pogodbo o izvajanju naročila. Za opravljene posle DARS d. d. evidentira terjatve do RS. Sredstva za te posle se v skladu z 10. členom ZDARS-1 zagotavljajo v proračunu RS.

Razčlenitev kratkoročnih poslovnih terjatev do kupcev po zapadlosti

v EUR (brez centov)	Nezapadle	Do 60 dni	Nad 60 dni	Skupaj
Kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun	18.253.726	4.113.347	14.434.530	36.801.604
Oblikovani popravki vrednosti terjatev iz poslovanja za tuj račun	0	0	-14.434.530	-14.434.530
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	14.095.858	100.665	1.554.229	15.750.752
Oblikovani popravki vrednosti poslovnih terjatev do kupcev	0	0	-1.429.417	-1.429.417

Terjatve DARS d. d. na dan 31. decembra 2015 niso bile zastavljene kot jamstvo za obveznosti. Kratkoročne poslovne terjatve DARS d. d. niso zavarovane in predstavljajo tekoče terjatve družbe.

V letu 2015 je družba oblikovala popravek vrednosti kratkoročnih poslovnih terjatev v višini 46.696 evrov.

Na dan 31. decembra 2015 je imela družba oblikovan popravek vrednosti kratkoročnih terjatev do RS v višini:

- 14.434.530 evrov iz naslova terjatev do RS iz poslovanja za tuj račun za posle iz 4. člena ZDARS-1, izvedene leta 2010, in
- 801.718 evrov iz naslova terjatev za nadomestilo po pogodbi o izvajanju naročila za leto 2010.

Družba je za navedene terjatve iz leta 2010 vložila tožbo do RS.

Družba je sicer tudi 31. decembra 2015 menila, da je upravičena do navedenih terjatev, vendar pa je, ker država teh terjatev ne priznava ter glede na njihovo zapadlost, iz previdnosti že leta 2011 oblikovala popravek vrednosti v celotni višini terjatev.

II.4.1.10. Denarna sredstva

v EUR (brez centov)	31. 12. 2015	Delež	31. 12. 2014	Indeks
Denarna sredstva v bankah	10.906.665	93 %	611.182	1.785
Denarna sredstva v blagajni in prejeti čeki	2.635	0 %	1.730	152
Denarna sredstva v blagajnah na cestninskih postajah	354.500	3 %	350.750	101
Denar na poti	451.603	4 %	630.796	72
Denarna sredstva skupaj	11.715.403	100 %	1.594.457	735

Postavka denar na poti predstavlja denar od pobrane cestnine, ki še ni bil položen na transakcijski račun DARS d. d. Po opravljenem letnem popisu stanja denarja od pobrane cestnine na poti na dan 30. novembra 2015 je družba uskladila izkazano stanje v poslovnih knjigah z dejanskim stanjem.

II.4.1.11. Kratkoročne aktivne časovne razmejitve

Aktivne časovne razmejitve v višini 989.227 evrov se nanašajo na kratkoročno odložene stroške, ki bodo bremenili poslovni izid v prihodnjih obračunskih obdobjih, in kratkoročno nezaračunane prihodke.

v EUR (brez centov)	31. 12. 2015	Delež	31. 12. 2014	Indeks
Kratkoročno odloženi stroški	702.388	71 %	678.876	103
Kratkoročno nezaračunani prihodki	286.839	29 %	395.200	73
Skupaj	989.227	100 %	1.074.076	92

Kratkoročno odloženi stroški v skupni višini 702.388 evrov med drugim vključujejo kratkoročno odložene stroške za provizijo prodajnim zastopnikom od prodanih vinjet v višini 344.596 evrov in kratkoročno odložene stroške za najem Microsoftove licenčne programske opreme v višini 220.124 evrov.

II.4.1.12. Kapital

Gibanje kapitala je prikazano v Izkazu gibanja kapitala za obdobje od 1. januarja 2015 do 31. decembra 2015, iz katerega so razvidni tudi razlogi za vsako spremembo posameznih postavk kapitala.

Kapital odraža lastniško financiranje družbe in je z vidika družbe njena obveznost do lastnikov. Opredeljen je ne samo z zneski, ki so jih lastniki vložili v družbo, temveč tudi z zneski, ki so nastali pri poslovanju družbe.

Osnovni kapital družbe znaša 2.319.866.345 evrov in je razdeljen med 55.592.292 navadnih imenskih kosovnih delnic, katerih lastnik je RS. Knjigovodska vrednost delnice je na dan 31. decembra 2015 znašala 46,16 evra. Izračunana je kot razmerje med celotno vrednostjo kapitala in številom delnic.

Delnice dajejo lastniku polno pravico do udeležbe pri upravljanju družbe, pravico do dela dobička (dividende) ter pravico do ustreznega dela preostalega premoženja ob likvidaciji ali stečaju družbe.

Ob pripravi računovodskih izkazov so se skladno z ZGD-1 oblikovale zakonske rezerve v višini 3.022.835 evrov, statutarne rezerve v višini 14.358.465 evrov in na podlagi odločitve poslovodstva družbe tudi druge rezerve iz dobička v višini 21.537.697 evrov.

Kapitalske rezerve v višini 26.576.494 predstavljajo znesek prenesenega stvarnega premoženja za opravljanje nalog upravljanja in vzdrževanja avtocest, ki ga je zagotovila RS ob preoblikovanju družbe, v višini 26.202.240 evrov, splošni prevrednotovalni popravek kapitala, ki je bil 1. januarja 2006 ob prehodu na SRS 2006 prenesen v kapitalske rezerve, v višini 225.817, presežek sredstev, ki predstavlja razliko med stvarnim vložkom RS in vrednostjo novo izdanih delnic družbe v višini 27 evrov, in razlike pri pripojitvi hčerinskega podjetja DELKOM d. o. o. v letu 2015 v višini 148.410 evrov.

Presežek iz prevrednotenja v višini 4.059.975 evrov se nanaša na:

- presežek iz prevrednotenja za aktuarske primanjkljaje in presežke

Kot aktuarski presežek ali primanjkljaj se izkazujejo spremembe sedanje vrednosti obveznosti do zaposlencev zaradi sprememb v aktuarskih predpostavkah. Konec leta 2015 je presežek iz prevrednotenja znašal 164.355 evrov.

- presežek iz prevrednotenja za izvedene finančne instrumente

Presežek iz prevrednotenja za izvedene finančne instrumente vključuje spremembe vrednosti izvedenih finančnih instrumentov, ki se uporabljajo za namene ščitenja denarnega toka, in je razviden iz izkaza vseobsegajočega donosa ter konec leta 2015 znaša zmanjšan za odložene davke 3.895.620 evrov. Izvedeni finančni instrumenti so podrobneje razkriti pri usmeritvah in pojasnilih Kratkoročnih finančnih obveznosti.

V letu 2015 se je Presežek iz prevrednotenja zmanjšal za 948.914 evrov. Gibanje posamezne sestavine postavke presežka v letu 2015 je razvidno v Izkazu drugega vseobsegajočega donosa za leto 2015.

Delničarji so na 7. seji skupščine družbe DARS d. d. sprejeli sklep o uporabi bilančnega dobička leta 2014 v višini 40.457.013 evrov:

- 31.000.000 evrov se uporabi za izplačilo dividend,
- ostali del bilančnega dobička v višini 9.457.013 evrov ostane nerazporejen.

Druge spremembe Prenesenega čistega dobička v višini 4.374.543 predstavljajo zmanjšanje prenesenega čistega dobička v višini 12.014 evrov, ki se nanaša na prenos sorazmernega dela zneska aktuarskih izgub, vezanih na porabo rezervacij za odpravnine ob upokojitvi, in povečanje prenesenega čistega dobička v višini 4.386.557, ki je posledica popravka napake iz preteklih let. Družba je odpravila napako premalo prenesenih dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev iz naslova prejetih kohezijskih sredstev in sredstev občin med poslovne prihodke tistega poslovnega leta, v katerem so se pojavili stroški, za namen katerih so bili oblikovani dolgoročno odloženi prihodki.

Čisti poslovni izid po preračunu na podlagi rasti cen življenjskih potrebščin

v EUR (brez centov)	Odstotek rasti	Znesek kapitala	Izračunani učinek	Zmanjšani poslovni izid
Kapital – vse postavke razen dobička tekočega leta	-0,50%	2.505.750.245	-12.528.751	72.985.446

II.4.1.13. Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve

Gibanje rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev v letu 2015

v EUR (brez centov)	Stanje na dan 31. 12. 2014	Poraba v letu 2015	Odprava v letu 2015	Dodatno oblikovanje v letu 2015	Stanje na dan 31. 12. 2015
Rezervacije za odpravnine ob upokojitvi	1.652.278	183.028	0	242.843	1.712.092
Rezervacije za jubilejne nagrade za zaposlene	752.618	90.538	0	72.887	734.967
Rezervacije za prostovoljno pokojninsko zavarovanje	67.370	31.595	4.294	5.776	37.257
Rezervacije za tožbene zahteve iz vzdrževanja in upravljanja avtocest	11.054	6.799	4.255	0	0
Rezervacije za tožbene zahteve iz delovnih razmerij	203.791	66.843	0	359.153	496.101
Rezervacije za tožbene zahteve s področja gradnje in obnov	23.736.294	1.986.428	2.017.079	28.715.011	48.447.799
Rezervacije za odpravnine ob spremembi sistema cestninjenja	533.341	0	104.349	0	428.992
Amortizacija počitniških kapacitet in stanovanja	179.225	6.661	0	0	172.564
Oprema – brezplačna pridobitev	654	5.433	0	5.300	521
Vračilo elektronskih tablic	193.285	1.900	74.580	0	116.805
Zakup optičnih vlaken	391.921	57.111	0	89.000	423.810
Unovčene garancije	9.770.724	695.412	0	108.104	9.183.415
Prejete državne podpore	78.082.267	7.749.213	0	34.452.771	104.785.825
Skupaj	115.574.823	10.880.962	2.204.557	64.050.845	166.540.148

Rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine so oblikovane na podlagi zakonskih predpisov, kolektivne pogodbe in internih aktov, iz katerih izhaja zaveza k plačilu jubilejnih nagrad in odpravnin zaposlenim ob upokojitvi. Rezervacije so oblikovane na podlagi aktuarskega izračuna, ki ga pripravi pooblaščen aktuar. Ob zaključku vsakega poslovnega leta se preveri višina oblikovanih rezervacij in se jih ustrezno poveča ali zmanjša. Aktuarski izračun na dan 31. decembra 2015 se je opravil za vsakega zaposlenega, tako da so se upoštevali stroški odpravnine ob upokojitvi in stroški vseh pričakovanih jubilejnih nagrad do upokojitve. Rezervacije so oblikovane v višini ocenjenih prihodnjih izplačil za odpravnine in jubilejne nagrade, diskontiranih na koncu poročevalskega obdobja. Pri aktuarskem izračunu so bile upoštewane naslednje predpostavke:

- nominalna dolgoročna obrestna mera se v skladu z določili standarda MRS 19 ocenjuje v višini 1,7 odstotka glede na povprečno dospelje v družbi, ki znaša 16,2 leta;
- trenutno veljavne višine odpravnin ob upokojitvi in jubilejnih nagrad, določenih v internih aktih,
- pričakovana dolgoročna rast višine jubilejnih nagrad in neobdavčljivih zneskov v izračunu znaša 1 odstotek letno;
- fluktuacija zaposlenih, ki je odvisna predvsem od njihove starosti;
- pričakovana smrtnost delavcev v skladu s tablicami smrtnosti za Slovenijo za obdobje 2000–2002, ločena po spolih;
- prihodnja dolgoročna nominalna rast plač v višini 1,5 odstotka letno.

Na podlagi aktuarskega izračuna so bile na dan 31. decembra 2015 oblikovane rezervacije za jubilejne nagrade v višini 734.967 evrov in rezervacije za odpravnine ob upokojitvi v višini 1.712.092 evrov.

V letu 2006 je družba začela izvajati pokojninski načrt dodatnega kolektivnega prostovoljnega pokojninskega zavarovanja. V skladu s pogodbo med družbo in sindikati so imeli možnost vstopa v zavarovanje vsi zaposleni družbe, razen tistih, ki so 31. decembra 2006 izpolnjevali starostni pogoj, tj. dopoljenih 50 let za ženske in dopoljenih 55 let za moške. Tem zaposlenim delodajalec ob upokojitvi izplača enkratni znesek v višini neobrestovanih premij, ki bi jih v skladu s pokojninsko shemo vplačal v korist zaposlenega, če bi bil slednji vključen v pokojninski načrt. V ta namen je družba oblikovala dolgoročne rezervacije, ki na dan 31. decembra 2015 znašajo 37.257 evrov.

Družba izkazuje rezervacije v višini 48.447.799 evrov za tožbe v zvezi s tožbenimi zahtevki s področja gradnje in obnov ter v višini 496.101 evra za tožbene zahtevke iz delovnih razmerij.

V preteklih letih je družba oblikovala dolgoročne rezervacije na račun dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov iz delovnih razmerij, ki bi nastali kot posledica prehoda na ECS v PPT. Končna vizija in cilj cestninskega sistema v RS je elektronski sistem cestninjenja, pri katerem uporabnik avtoceste plačuje stroške uporabe avtoceste po načelu prevožene poti. Vlada RS je 26. novembra 2009 sprejela Akcijski načrt za uvedbo ECS v PPT. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor je junija 2012 DARS d. d. naložilo nalogo, da izvede vse potrebne aktivnosti, na osnovi katerih naj bi v prihodnjih letih prešli na ECS v PPT za vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3.500 kg. Na dan 31. decembra 2015 je družba ponovno ocenila višino potrebnih dolgoročnih rezervacij iz naslova prestrukturiranja področja cestninjenja ter na podlagi programa prestrukturiranja sprejela sklep o uskladitvi oblikovanih dolgoročnih rezervacij za odpravnine za presežne delavce z oceno pričakovanih stroškov. Na dan 31. decembra 2015 je družba ponovno ocenila višino potrebnih dolgoročnih rezervacij iz naslova predvidenih stroškov prestrukturiranja področja za izvedbo cestninjenja in ima na podlagi programa prestrukturiranja oblikovane rezervacije za odpravnine za presežne delavce v višini 428.992 evrov.

V preteklih letih so bile oblikovane dolgoročne pasivne časovne razmejitve iz donacij v višini nabavne vrednosti počitniških objektov in stanovanj, ki služijo pokrivanju stroškov amortizacije počitniških objektov z opremo in stanovanj v celotni življenjski dobi. Na dan 31. 12. 2015 so te rezervacije znašale 172.564 evrov.

Družba ima oblikovane dolgoročne odložene prihodke v višini sofinancerskih deležev uporabnikov sistema ABC, to je vozil tretjega in četrtega cestninskega razreda. Odloženi prihodki se nanašajo na dana jamstva od prodaje elektronskih tablic. Na koncu obračunskega obdobja se oblikovani dolgoročno odloženi prihodki preračunajo tako, da je njihova vrednost enaka trenutni vrednosti izdatkov, ki so po predvidevanjih potrebni za poravnavo obveznosti. Elektronska tablica sistema ABC ima enoletno garancijo, ki velja od dneva njenega prevzema. Njena življenjska doba je sedem let. Če uporabnik kupi in uporablja elektronsko tablico ter jo v času njene življenjske dobe vrne nepoškodovano, je upravičen do vračila sorazmernega deleža sofinanciranja glede na njeno neamortizirano vrednost. Letna amortizacijska stopnja znaša 14,29 odstotka. Uveljavljanje vračila sorazmernega deleža sofinanciranja glede na neamortizirano vrednost elektronske tablice in vračila neizkoriščenega dejansko vplačanega dobroimetja je možno na podlagi pisnega zahtevka uporabnika z obvezno navedbo identifikacijske številke (ID) in vračila elektronske tablice ter potrdila o nakupu (oziroma plačilu sofinancerskega deleža). Za poravnavo potencialnih obveznosti vračila kupnine kupcem iz naslova prodanih elektronskih tablic ob njihovem morebitnem vračilu so bili 31. decembra 2015 oblikovani dolgoročno odloženi prihodki v višini 116.805 evrov (kupci lahko elektronsko tablico vrnejo v sedmih letih od dneva nakupa).

Med dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami podjetje izkazuje dolgoročno razmejeni prihodek iz naslova vnaprej plačanega zakupa optičnih vlaken s strani uporabnika v višini 423.810 evrov.

Družba je v letu 2015 oblikovala dolgoročno odložene prihodke za sredstva, prejeta od unovčenih garancij za odpravo napak, garancij za dobro izvedbo del in garancij za resnost ponudbe. Unovčeni zneski garancij služijo za pokrivanje stroškov namena unovčitve oz. v primeru unovčitve garancij za dobro izvedbo del tudi za namen garancije za odpravo napak v garancijski dobi. Na dan 31. 12. 2015 znaša znesek prejetih unovčenih garancij 9.183.415 evrov.

Družba ima oblikovane dolgoročno odložene prihodke za sredstva Evropske unije in drugih sofinancerjev, prejeta za financiranje priprave prostorske in projektne dokumentacije ter graditve avtocest oz. s tem povezane naloge (izboljšanje prometne varnosti – graditev sistemov nadzora in vodenja prometa). Družba je prejela sredstva v okviru kohezijskega sklada Evropske unije, projektov TEN T, CROCODILE ter programov EasyWay in TEMPO-CONNECT. Družba je na dan 31. decembra 2015 izkazovala dolgoročne pasivne časovne razmejitev za prejete državne podpore za nabavo osnovnih sredstev v skupnem znesku 104.785.825 evrov. Povečanje v letu 2015 se nanaša na sredstva prejeta:

- iz kohezijskega sklada EU za projekt »Gradnja protihrupnih ograj na posameznih avtocestnih odsekih« v višini 10.189.889 evrov,
- iz kohezijskega sklada EU za projekt izgradnje avtocestnega odseka Pluska – Ponikve v višini 712.349 evrov in projekt izgradnje avtocestnega odseka Ponikve–Hrastje v višini 691.240 evrov,
- iz kohezijskega sklada EU za projekt Rekonstrukcije AC odsekov v višini 20.761.117 evrov,
- za TEN-T projekt »Izdelava projekta za izvedbo (PZI) za avtocestni odsek Draženci–MMP Gruškovje« v višini 78.642 evrov,
- za projekt CROCODILE I v višini 1.099.973 evrov in
- za financiranje izgradnje kableske povezave na odseku hitre ceste Koper Izola s strani podjetja ELES d. o. o. v višini 919.562 evrov.

Vrednost dolgoročno odloženih prihodkov se zmanjšuje za znesek amortizacije osnovnih sredstev in za zneske drugih vrst stroškov, za katere so bila sredstva prejeta.

Družba je v letu 2015 odpravila napako iz preteklih let, premalo prenesenih dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev iz naslova prejetih kohezijskih sredstev in sredstev občin med poslovne prihodke tistega poslovnega leta, v katerem so se pojavili stroški, za namen katerih so bili dolgoročno odloženi prihodki oblikovani, v višini 4.753.367 evrov. Napaka je bila odpravljena v dobro prenesenega čistega dobička v višini 4.386.557 in davka od dohodka pravih oseb v višini 366.810 evrov.

II.4.1.14. Dolgoročne finančne obveznosti

Družba se za potrebe poslovanja zadolžuje na mednarodnih in domačih finančnih trgih. Namen zadolževanja je financiranje gradnje in obnavljanja avtocest. Vsa najeta posojila so zavarovana s poroštvom RS. V januarju 2015 je bil zaključen postopek za novo zadolževanje v višini 37,78 milijona evrov na osnovi zadolžnice Schuldschein. Izvedeno je bilo refinanciranje v obliki kombinacije celotne zamenjave kreditov in odplačila letnih anuitet glavnih kreditov. V decembru so bile podpisane kreditne pogodbe in poroštvne pogodbe s kreditodajalci v skupni višini 199 milijonov evrov. Poleg tega je bil v letu 2015 sklenjen aneks k obstoječi kreditni pogodbi z banko NLB za reprogram kredita v višini 50 milijonov evrov.

Obrestne mere in načini obračunavanja obresti za najeta posojila so pogodbeno določeni ter predstavljajo poslovno skrivnost, ponderirana letna obrestna mera celotnega dolga DARS d. d. pa je na dan 31. decembra 2015 znašala 1,77 odstotka. Obrestna mera celotnega dolga DARS d. d. je bila na dan 31. decembra 2015 v intervalu od 0 do 4,96 odstotka.

Dolgoročne finančne obveznosti se v celoti nanašajo na graditev in obnavljanje avtocest.

v EUR (brez centov)	31. 12. 2015	Delež
Dolgoročno dobljena posojila pri domačih bankah	730.287.556	34 %
Dolgoročno dobljena posojila pri tujih bankah	1.174.726.005	55 %
Dolgoročno dobljena posojila pri tujih podjetjih	28.664.597	1 %
Posojilo na osnovi zadolžnice Schuldschein	37.780.000	2 %
Izdane dolgoročne obveznice	160.364.547	8 %
Skupaj	2.131.822.705	100 %

Dolgoročne finančne obveznosti po zapadlosti

v EUR (brez centov)	31. 12. 2015	Delež
Dolgoročne finančne obveznosti z zapadlostjo do pet let	923.534.922	45 %
Dolgoročne finančne obveznosti z zapadlostjo nad pet let	1.208.287.784	55 %
Skupaj	2.131.822.705	100 %

Gibanje dolgoročnih finančnih obveznosti v letu 2015

Dolgoročne finančne obveznosti	Stanje na dan 31. 12. 2014	Povečanje v letu 2015	Zmanjšanje v letu 2015*	Stanje na dan 31. 12. 2015
Evropska investicijska banka	788.456.838	0	71.619.970	716.836.868
Nova Ljubljanska banka	367.596.154	0	26.466.347	341.129.807
Kreditanstalt für Wiederaufbau	309.703.125	0	37.718.750	271.984.375
Konzorcij slovenskih bank	268.338.440	0	39.940.420	228.398.020
Depfa Bank	160.714.286	0	23.809.524	136.904.762
UniCredit Banka Slovenija	90.953.363	0	45.935.837	45.017.526
Kommunalkredit	63.000.000	0	14.000.000	49.000.000
Hypo Alpe Adria Bank	48.566.704	0	4.170.379	44.396.325
Autovie Venete S.p.A.	31.849.553	0	3.184.956	28.664.597
Banka Koper	55.666.667	0	44.000.000	11.666.667
Sberbank Slovenija	60.000.000	0	60.000.000	0
Schuldschein	0	37.780.000	0	37.780.000
Abanka	0	50.000.000	0	50.000.000
SKB banka	0	9.679.211	0	9.679.211
Obveznice	160.364.547	0	0	160.364.547
Skupaj	2.405.209.677	97.459.211	370.846.183	2.131.822.705

*Zmanjšanja v letu 2015 se nanašajo na prenose iz dolgoročnih finančnih obveznosti na kratkoročne finančne obveznosti.

V letu 2015 je bilo izvedeno refinanciranje v obliki kombinacije celotne zamenjave kreditov in odplačila letnih anuitet glavnih kreditov. V decembru so bile podpisane kreditne pogodbe in poroštvene pogodbe s kreditodajalci v skupni višini 199 milijonov evrov. Konec leta 2015 so bile tako pri kreditih, ki jih je DARS zaradi

refinanciranja v začetku 2016 predčasno odplačal, dolgoročne obveznosti za navedeni znesek manjše, za čas do odplačila so se za enak znesek povečale kratkoročne obveznosti. V začetku 2016 bodo predčasno odplačani trije krediti v skupni višini 139,2 milijonov evrov, in sicer pri banki Sberbank, Banki Koper in banki UniCredit Banka Slovenije.

II.4.1.15. Dolgoročne finančne obveznosti do bank

Stanje dolgoročnega dela glavnice bančnih posojil po posameznih posojilodajalcih

Posojilodajalec	Stanje na dan 31. 12. 2015 v EUR (brez centov)	Delež
Konzorcij slovenskih bank	228.398.020	12 %
Hypo Alpe Adria Bank	44.396.325	2 %
UniCredit Banka Slovenija	45.017.526	2 %
Banka Koper	11.666.667	1 %
NLB	341.129.807	18 %
Abanka	50.000.000	3 %
SKB banka	9.679.211	1 %
Evropska investicijska banka	716.836.868	38 %
Kreditanstalt für Wiederaufbau	271.984.375	14 %
Depfa Bank	136.904.762	7 %
Kommunalkredit Austria AG	49.000.000	3 %
Skupaj	1.905.013.562	100 %

a) Posojila konzorcija slovenskih bank

Družba DARS d. d. je v letih 1996–2004 pri konzorciju domačih bank najela sedem posojil. Posojila konzorcija slovenskih bank so bila v letu 2015 odplačana v skupnem znesku 32.018.064 evrov.

Dolgoročne obveznosti do konzorcija bank ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	v EUR (brez centov)
II	od 2004 do 2019	31.521.083
III	od 2007 do 2019	63.084.746
IV	od 2008 do 2020	31.341.883
V	od 2007 do 2020	35.730.970
VI	od 2009 do 2021	28.345.644
VII	od 2012 do 2024	38.373.694
Skupaj		228.398.020

b) Posojila Hypo Alpe Adria Bank

V letih 2003, 2004 in 2005 je družba DARS d. d. najela tri posojila pri Hypo Alpe Adria Bank. Posojila Hypo Alpe Adria Bank so bila v letu 2015 odplačana v skupnem znesku 4.170.379 evrov.

Dolgoročne obveznosti do Hypo Alpe Adria Bank ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	v EUR (brez centov)
I	od 2011 do 2023	20.409.527
II	od 2012 do 2024	9.381.557
III	od 2014 do 2023	14.605.241
Skupaj		44.396.325

c) Posojila UniCredit Banke Slovenija

V letih 2005, 2006 in 2009 je družba DARS d. d. najela tri posojila pri UniCredit Banki Slovenija. Posojilo, najeto leta 2006, je bilo namenjeno za refinanciranje oz. predčasno odplačilo kreditov, najetih pri banki Kreditanstalt für Wiederaufbau. Posojila UniCredit Banke Slovenija so bila v letu 2015 odplačana v skupnem znesku 17.735.837 evrov.

Dolgoročne obveznosti do UniCredit Banke Slovenija ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	v EUR (brez centov)
I	od 2011 do 2023	11.684.193
II	od 2007 do 2021	33.333.333
Skupaj		45.017.526

d) Posojilo Banke Koper

Leta 2006 je družba DARS d. d. najela posojilo pri Banki Koper, namenjeno za refinanciranje oz. predčasno odplačilo kreditov, najetih pri banki Kreditanstalt für Wiederaufbau.

S 1. 1. 2014 je Banka Koper prevzela terjatev banke BIIS za posojilo v višini 50 milijonov evrov, ki mu je bila podaljšana ročnost do leta 2020. Na 31. 12. 2015 je obveznost prikazana kot kratkoročna, ker bo posojilo v začetku leta 2016 predčasno odplačano.

Posojili Banke Koper sta bili v letu 2015 odplačani v znesku 10.666.667 evrov.

Dolgoročna obveznost do Banke Koper ter roka odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	v EUR (brez centov)
I	od 2007 do 2021	11.666.667
Skupaj		11.666.667

e) Posojila NLB

V letih 2007, 2008 in 2013 je družba DARS d. d. najela tri posojila pri NLB, ki jih je v celoti uporabila za financiranje gradnje avtocest.

Posojila NLB so bila v letu 2015 odplačana v znesku 26.466.346 evrov.

Dolgoročna obveznost do NLB ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	v EUR (brez centov)
I	od 2012 do 2027	168.437.500
II	od 2015 do 2027	122.692.307
III	2028	50.000.000
Skupaj		341.129.807

f) Posojilo Abanka

Leta 2015 je DARS d. d. najel posojilo pri banki Abanka v višini 50 milijonov evrov, namenjeno za refinanciranje oz. predčasno odplačilo kreditov.

Dolgoročna obveznost do Abanke ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	v EUR (brez centov)
I	od 2021 do 2029	50.000.000
Skupaj		50.000.000

g) Posojilo SKB

Leta 2015 je DARS d. d. najel posojilo pri banki SKB v višini 50 milijonov evrov in ga v letu 2015 črpal v višini 9.679.211, namenjeno za refinanciranje oz. predčasno odplačilo kreditov. Preostanek posojila bo črpan v začetku leta 2016.

Dolgoročna obveznost do SKB ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	v EUR (brez centov)
I	od 2021 do 2028	9.679.211
Skupaj		9.679.211

h) Posojila Evropske investicijske banke (EIB)

Posojila Evropske investicijske banke, najeta v obdobju 1994–2006, so bila v letu 2015 odplačana v znesku 65.707.715 evrov. V letu 2015 je zapadel zadnji obrok glavnice pri kreditu EIB B. Končna zapadlost posojil je tako med letoma 2016 in 2037.

Dolgoročne obveznosti do Evropske investicijske banke ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	v EUR (brez centov)
II	od 2003 do 2018	13.000.000
III	od 2004 do 2019	29.166.666
IV	od 2005 do 2019	32.000.000
V	od 2007 do 2027	63.000.000
VI	od 2012 do 2029	78.650.000
VII	od 2014 do 2037	228.409.091
VIII	od 2015 do 2034	272.611.111
Skupaj		716.836.868

i) Posojila Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)

V letih 2008 in 2009 je družba DARS d. d. pri banki Kreditanstalt für Wiederaufbau najela tri posojila, ki so bila namenjena financiranju gradnje avtocest. Posojila pri banki so bila v letu 2015 odplačana v vrednosti 21.000.000 evrov.

Dolgoročne obveznosti do Kreditanstalt für Wiederaufbau ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	v EUR (brez centov)
II	od 2013 do 2029	208.984.375
III	od 2014 do 2019	33.000.000
IV	od 2014 do 2019	30.000.000
Skupaj		271.984.375

j) Posojili Pfandbriefsbank (DEPFA)

Leta 2006 je družba DARS d. d. najela dve posojili pri Depfa Bank v skupnem znesku 225.000.000 evrov. Posojili Depfa Bank sta bili v letu 2015 odplačani v znesku 23.809.523 evrov.

Dolgoročne obveznosti do Depfa Bank ter roka odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja kreditov	v EUR (brez centov)
I	od 2014 do 2024	53.571.429
II	od 2013 do 2021	83.333.333
Skupaj		136.904.762

k) Posojilo Kommunalkredit Austria AG (Kommunalkredit)

Leta 2010 je družba DARS d. d. najela posojilo v višini 70.000.000 evrov pri banki Kommunalkredit Austria AG. Posojilo je bilo najeto po fiksni obrestni meri. Glavnica posojila Kommunalkredit Austria AG je bila v letu 2015 odplačana v višini 7.000.000.

Dolgoročne obveznosti do Kommunalkredit ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja kreditov	v EUR (brez centov)
I	od 2015 do 2020	49.000.000
Skupaj		49.000.000

II.4.1.16. Dolgoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic

Družba DARS d. d. je za financiranje gradnje in obnavljanja avtocest v letih 2004 in 2005 izdala tri izdaje obveznic. Obveznosti iz izdanih obveznic so zavarovane s poroštvom RS.

Izdaja	Zapadlost	Velikost izdaje v EUR (brez centov)
DRS1	2024	56.042.047
DRS2	2025	61.758.920
DRS3	2020	42.563.580
Skupaj		160.364.547

a) Obveznice DARS d. d. prve emisije (DRS1)

Družba DARS d. d. je leta 2004 izdala obveznice prve emisije z oznako DRS1 v skupni nominalni vrednosti 56.042.047 evrov. Glavnica v celoti zapade v letu 2024, letna kuponska obrestna mera je 5,1 odstotka. Z obveznicami se trguje na Ljubljanski borzi.

b) Obveznice DARS d. d. druge emisije (DRS2)

Družba DARS d. d. je v letu 2005 izdala obveznice druge emisije z oznako DRS2 v skupni nominalni vrednosti 61.758.920 evrov. Glavnica v celoti zapade v letu 2025, letna kuponska obrestna mera je 4,5 odstotka. Z obveznicami se trguje na Ljubljanski borzi.

c) Obveznice DARS d. d. tretje emisije (DRS3)

Družba DARS d. d. je leta 2005 izdala obveznice tretje emisije z oznako DRS3 v skupni nominalni vrednosti 42.563.580 evrov. Glavnica v celoti zapade v letu 2020, letna kuponska obrestna mera je štiri odstotka. Z obveznicami se trguje na Ljubljanski borzi.

II.4.1.17. Druge dolgoročne finančne obveznosti

a) Posojilo Autovie Venete (AVV)

Posojilo DARS d. d. pri podjetju Autovie Venete je bilo pridobljeno na podlagi memoranduma o soglasju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Italije za gradnjo avtocestnih objektov, potrebnih za povezavo slovenskega avtocestnega omrežja z italijanskim. Posojilo je bilo najeto leta 2000. V letu 2015 je bilo posojilo Autovie Venete odplačano v znesku 3.184.955 evrov.

Dolgoročne obveznosti do AVV ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja kreditov	v EUR (brez centov)
I	od 2011 do 2025	28.664.597
Skupaj		28.664.597

b) Posojilo na osnovi zadolžnice Schuldschein

V letu 2015 je DARS najel posojilo na osnovi zadolžnice »Schuldschein v višini 37,78 milijona evrov. Posojilo je DARS najel za dobo 15 let.

Dolgoročne obveznosti iz naslova Schuldschein posojila ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja kreditov	v EUR (brez centov)
I	2030	37.780.000
Skupaj		37.780.000

II.4.1.18. Dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev

Družba ima na dan 31. 12. 2015 dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev v višini 2.316.654 evrov, ki pretežno predstavljajo:

- zadržana sredstev do izvajalcev gradnje avtocest zaradi prejetih zahtevkov podizvajalcev v višini 2.204.799 evrov in
- zadržana sredstev do izvajalcev gradnje avtocest za namen odprave morebitnih pomanjkljivosti v garancijski dobi v višini 111.802 evrov.

II.4.1.19. Druge dolgoročne poslovne obveznosti

Med drugimi dolgoročnimi poslovnimi obveznostmi je izkazana obveznost iz naslova nadomestila za stavbno pravico v višini 130.230.529 evrov. Na podlagi Letne izvedbene pogodbe (za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 za leto 2016) se kratkoročni del dolgoročne obveznosti prenese na kratkoročne obveznosti.

Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist DARS d. d. na zemljiščih v lasti RS, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za 50 let (od 4. decembra 2010 do 4. decembra 2060) kot neodplačna. Po Zakonu o uravnoteženju javnih financ se za stavbno pravico plačuje nadomestilo.

Vrednost nadomestila za stavbno pravico je bila na podlagi mnenja pooblaščenega ocenjevalca vrednosti nepremičnin, podanega 7. junija 2012, določena v znesku 190.810.787 evrov brez DDV.

Družba je na dan 31. 12. 2015 odplačala za 34.877.620 evrov nadomestila za stavbno pravico več, kot znaša nadomestitvena vrednost stavbne pravice kot neopredmetenega osnovnega sredstva.

Med drugimi dolgoročnimi poslovnimi obveznostmi so tudi izkazane obveznosti do sofinancerjev spremljajoče infrastrukture (večinoma občin) v višini 4.027.802 evrov, ki se gradi v okviru avtocestne infrastrukture in ne predstavlja avtoceste ter jo mora družba po izgradnji predati sofinancerjem.

II.4.1.20. Kratkoročne finančne obveznosti

Kratkoročne finančne obveznosti v skupni višini 389.355.921 evrov predstavljajo kratkoročni del dolgoročnih finančnih obveznosti, ki zapadejo v plačilo v naslednjem letu, ter natečene obresti iz posojil, izdanih obveznic in obveznosti iz naslova izvedenih finančnih instrumentov.

Kratkoročne finančne obveznosti do bank v skupni višini 375.958.926 evrov predstavljajo:

- a. del glavnice kratkoročnih bančnih posojil za nabavo opredmetenih osnovnih sredstev, ki zapadejo v plačilo v letu 2016;

Posojilodajalec	31. 12. 2015	v EUR (brez centov) 31. 12. 2014
Evropska investicijska banka A, B, C	2.028.000	4.161.200
Evropska investicijska banka II	8.666.667	8.666.667
Evropska investicijska banka III	11.666.667	11.666.667
Evropska investicijska banka IV	10.666.667	10.666.667
Evropska investicijska banka V	6.000.000	6.000.000
Evropska investicijska banka VI	6.270.000	6.270.000
Evropska investicijska banka VII	11.363.636	6.818.182
Evropska investicijska banka VIII	14.958.333	11.458.333
Kreditanstalt für Wiederaufbau 267,5	16.718.750	16.718.750
Kreditanstalt für Wiederaufbau 55	11.000.000	11.000.000
Kreditanstalt für Wiederaufbau 50	10.000.000	10.000.000
Kommunalkredit	14.000.000	7.000.000
Pfandbriefsbank (DEPFA) I	7.142.857	7.142.857
Pfandbriefsbank (DEPFA) II	16.666.667	16.666.667
IntesaSanpaolo (BIIS)-Banka Koper II	41.666.667	8.333.333
Banka Koper I	2.333.333	2.333.333
Konzorcij bank I	24.456.810	24.127.749
Konzorcij bank II	8.067.043	672.254
Konzorcij bank III	700.942	700.942
Konzorcij bank IV	344.416	344.416
Konzorcij bank V	595.516	397.011
Konzorcij bank VI	659.201	659.201
Konzorcij bank VII	5.116.493	5.116.492
Hypo Alpe Adria I	833.042	833.042
Hypo Alpe Adria II	1.250.874	1.250.874
Hypo Alpe Adria III	2.086.463	2.086.463
Unicredit bank I	1.669.170	1.669.170
Unicredit bank II	6.666.667	6.666.667
Unicredit bank III	37.600.000	9.400.000
Sberbank	60.000.000	0
Nova Ljubljanska banka I	15.312.500	15.312.500
Nova Ljubljanska banka II	11.153.846	11.153.846
Skupaj glavnice	367.661.227	225.293.283

b. natečene obresti od dolgoročnih bančnih posojil na dan 31. decembra 2015 v višini 7.597.699 evrov.

Kratkoročne finančne obveznosti za obresti se nanašajo na obresti, natečene do 31. decembra 2015 in na obračunane obresti na dan 31. decembra 2015. Obrestne mere in način obračunavanja obresti za sklenjene posle so pogodbeno določeni in so bili 31. decembra 2015 v intervalu od 0 do 4,81 odstotka letno.

Kratkoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic v višini 3.411.653 evrov se nanašajo na obresti, natečene do 31. decembra 2015.

Druge kratkoročne finančne obveznosti v višini 10.685.342 evrov se nanašajo na:

V EUR (brez centov)	31. 12. 2015	31. 12. 2014
Kratkoročni del glavnice posojila Autovie Venete	3.184.955	3.184.955
Obresti od izvedenih finančnih instrumentov	113.241	99.336
Obveznosti iz izvedenih finančnih instrumentov	7.387.146	10.117.869
Skupaj	10.685.342	13.402.160

Da bi se zavarovala pred obrestnimi tveganji, se je družba v preteklih letih – v skladu s politiko aktivnega upravljanja finančnega tveganja – odločila, da bo zmanjšala izpostavljenost tveganju sprememb obrestnih mer na trgu. Tako je bilo 31. decembra 2015 variabilni obrestni meri izpostavljenih 53 odstotkov vrednosti portfelja zadolženosti, fiksni obrestni meri pa 46 odstotkov. Preostali odstotek predstavlja brezobrestni kredit.

Obveznosti iz izvedenih finančnih instrumentov v višini 7.387.146 evrov se nanašajo na obveznosti iz naslova vrednotenja izvedenih finančnih instrumentov na dan 31. decembra 2015.

Podrobnejši opis izvedenih finančnih instrumentov, ki jih je imela družba sklenjene na dan 31. decembra 2015.

Zavarovanje obrestnega tveganja v višini 40 milijonov evrov

Družba DARS d. d. je leta 2007 sklenila posel zavarovanja obrestnega tveganja v višini 40.000.000 evrov z ročnostjo treh let. S tem poslom je DARS d. d. delno zavaroval posojilo, najeto pri UniCredit Banki Slovenija. Posojilo je bilo zavarovano za tri leta s fiksno obrestno mero ter z opcijo podaljšanja posla za nadaljnjih sedem let. V letu 2010 se je izvršila opcija podaljšanja posla za nadaljnjih sedem let.

Zavarovanje obrestnega tveganja v skupni višini 150 milijonov evrov

Družba DARS d. d. je v drugi polovici leta 2014 sklenila tri posle zavarovanja obrestnega tveganja v skupni višini 150.000.000 evrov z ročnostjo deset let. S posameznimi posli v višini po 50 milijonov evrov je DARS d. d. delno zavaroval posojila, najeta pri banki KfW (posojilo KfW 267,5) in pri NLB (za posojilo 245 milijonov evrov in 145 milijonov evrov). Posojila so bila zavarovana za deset let s fiksno obrestno mero.

II.4.1.21. Kratkoročne poslovne obveznosti

v EUR (brez centov)	31. 12. 2015	Delež v odstotkih	31. 12. 2014	Indeks
Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	37.966.446	60 %	45.554.676	83
Kratkoročne obveznosti za predujme	32.394	0 %	5.833	555
Kratkoročne obveznosti do delavcev	3.361.550	5 %	3.524.811	95
Kratkoročne obveznosti do države	20.772.127	33 %	30.937.766	67
– obveznosti za davek od dohodka pravnih oseb	1.181.805	2 %	8.095.747	15
– obveznosti za obračunani DDV	7.286.574	12 %	6.236.092	117
– obveznosti za davke in prispevke izplačevalca	359.654	1 %	350.295	103
– kratkoročna obveznost za stavbno pravico	11.629.115	18 %	15.780.319	74
– druge obveznosti do države	314.979	1 %	475.314	66
Kratkoročne obveznosti do drugih	823.792	1 %	4.850.938	17
Skupaj	62.956.308	100 %	84.874.023	74

Največji delež (60-odstoten) predstavljajo obveznosti družbe do dobaviteljev. Te obveznosti zajemajo neplačane obveznosti za izvedena in obračunana dela pri gradnji avtocest, ki so jih izvajali domači in tuji dobavitelji (vključno s pogodbeno zadržanimi zneski), obveznosti iz naslova odškodnin pri pridobivanju zemljišč za posele v imenu RS in za njen račun, obveznosti iz poslovanja iz naslova upravljanja in vzdrževanja avtocest ter druge kratkoročne poslovne obveznosti.

Pogodbeno zadržana sredstva predstavljajo varščino za dobro izvedbo del in se do izpolnitve vseh pogodbenih obveznosti izvajalca (prevzem del, odprava vseh pomanjkljivosti, predaja garancij za odpravo napak v garancijski dobi) zadržijo v višini do največ petih odstotkov pogodbene vrednosti. Zadržana sredstva po sklenjenih pogodbah z izvajalci pripadajo izvajalcem in se nakažejo, ko izvajalci izpolnijo pogodbeno obveznost in dostavijo investitorju zahtevano dokumentacijo. Na zadnji dan leta 2015 so obveznosti na podlagi zadržanih sredstev znašale –22.769.284 evrov in so predstavljale 60-odstotni delež vseh obveznosti do dobaviteljev.

Med kratkoročnimi poslovnimi obveznostmi je tudi kratkoročni del dolgoročne obveznosti iz naslova nadomestila za stavbno pravico, ki za leto 2016 v skladu z Letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 znaša 11.629.115 evrov.

Pregled kratkoročnih poslovnih obveznosti do dobaviteljev po zapadlosti

v EUR (brez centov)	Nezapadle	do 60 dni	nad 60 dni	Skupaj
Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev (tekoče obveznosti)	14.685.983	502.242	8.937	15.197.162
Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev (zadržani zneski)	22.769.284	0	0	22.769.284

Pregled obveznosti do dobaviteljev na dan 31. decembra 2015

v EUR (brez centov)	31. 12. 2015	Delež
SCT, d. d., Ljubljana, Slovenija – v stečaju	6.656.042	18 %
ALPINE BAU GMBH, Salzburg – Podružnica Celje	3.434.063	9 %
SGP POMGRAD d. d.	2.815.717	7 %
NGR d. d. – v stečaju	1.956.020	5 %
ASFINAG	1.861.428	5 %
CPM, d. d., v stečaju	1.236.705	3 %
CP PTUJ d. d.	1.024.266	3 %
GORENJSKA GRADBENA DRUŽBA d. d.	875.203	2 %
EURO – ASFALT d. o. o. Sarajevo – podružnica	861.627	2 %
CGP, d. d.	855.028	2 %
Ostali dobavitelji	16.390.347	43 %
Skupaj	37.966.446	100 %

Obveznosti družbe do delavcev predstavljajo predvsem obračunane decembrske plače ter nadomestila plač in povračila stroškov, povezanih z delom zaposlenih v družbi, izplačana januarja 2016.

II.4.1.22. Kratkoročne pasivne časovne razmejitev

v EUR (brez centov)	31. 12. 2015	Delež	31. 12. 2014	Indeks
Kratkoročno vnaprej vračunani stroški	610.713	2%	492.136	124
Kratkoročno odloženi prihodki	25.259.157	98%	23.203.388	109
Skupaj	25.869.870	100%	23.695.524	109

Med obveznostmi družbe so vnaprej vračunani stroški oz. odhodki, ki zajemajo vnaprej vračunane stroške za izvedbo revizije računovodskih izkazov za leto 2015 v višini 17.606 evrov, stroške za izvedbo izredne revizije poslovanja pripojene hčerinske družbe DELKOM d. o. o. v višini 6.800 ter stroške za izvedbo aktuarskega izračuna rezervacij za jubilejne nagrade in odpravnine na dan 31. decembra 2015 v višini 495 evrov, vnaprej vračunane stroške za spremenljivi prejemek uprave v višini 297.925 evrov in variabilni del plače za zaposlene po individualni pogodbi v višini 287.887 evrov.

Kratkoročno odloženi prihodki nastanejo, ko še niso opravljene že zaračunane ali celo plačane storitve. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani za prihodke od prodaje cestnine v obliki dobroimetja, naloženega na elektronske cestninske medije (elektronske tablice sistema ABC, kartice DARS in kartice DARS Transporter), ki so bili zaračunani in plačani v letu 2015, a jim niso sledili cestninski prehodi v istem letu. Prihodki so odloženi, dokler uporabniki storitev ne opravijo cestninskega prehoda. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani tudi za v letu 2015 že zaračunane letne vinjete, ki bodo veljale v letu 2016, in polletne enosledne vinjete, delno ali v celoti veljavne za uporabo avtocest v letu 2016 (polletna vinjeta velja šest mesecev od dneva njenega nakupa, letna vinjeta za leto 2016 pa od 1. decembra 2015 do 31. januarja 2017).

Kratkoročno odloženi prihodki so:

- že zaračunane letne vinjete za leto 2016 in polletne vinjete, delno ali v celoti veljavne za uporabo avtocest v letu 2016, v skupni vrednosti 13.669.475 evrov (polletna vinjeta velja šest mesecev od dneva njenega nakupa, letna vinjeta za leto 2016 pa od 1. decembra 2015 do 31. januarja 2017);

- dobroimetje, naloženo na predplačniške cestninske medije (kartice DARS, kartice ABC), zaračunano in plačano leta 2015, ki mu niso sledili cestninski prehodi v istem letu, v vrednosti 11.523.230 evrov. Prihodki so odloženi, dokler uporabniki storitev ne opravijo cestninskega prehoda;
- drugi kratkoročno odloženi prihodki v višini 66.452 evrov.

Zunajbilančna evidenca

V zunajbilančni evidenci ima družba skupaj evidentiranih 150.733.578 evrov. Znesek v višini 149.835.409 evrov predstavlja potencialna denarna sredstva oz. terjatve iz naslova prejetih garancij oz. drugih instrumentov zavarovanja za dobro izvedbo del/odpravo napak v garancijski dobi.

274.283 evrov predstavljajo evidentirane potencialne terjatve do občin na podlagi neupravičeno zaračunanih in izterjanih nadomestil za uporabo stavbnih zemljišč z zamudnimi obrestmi.

Vrednost zaloge vinjet za uporabo cestninskih cest v Republiki Avstriji, ki jih prodaja DARS d. d., znaša 623.886 evrov.

Družba ima pravne spore za katere meni, da ne bodo bremenile družbe DARS d. d., ker je ocenjena potencialna verjetnost uspeha v korist družbe, zato potencialne obveznosti niso pripoznane.

II.4.2. Pojasnila k izkazu poslovnega izida

II.4.2.1. Čisti prihodki od prodaje

v EUR (brez centov)	2015	Delež	2014	Indeks 2015/2014
Prihodki od cestnin	349.925.047	97 %	344.163.641	102
– prihodki od prodaje vinjet	161.834.841	45 %	155.560.318	104
– prihodki od cestnine za tovorni promet	188.090.206	52 %	188.603.323	100
Prihodki od zakupnin za počivališča	7.071.880	2 %	6.914.136	102
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev	908.124	0 %	897.712	101
Prihodki od služnosti za bazne postaje in ostalo	856.090	0 %	578.738	148
Prihodki od zakupa optičnih vlaken	771.393	0 %	743.165	104
Prihodki po pogodbi o izvajanju naročila	407.016	0 %	418.721	97
Drugi prihodki od prodaje	940.544	0 %	739.639	127
Skupaj čisti prihodki od prodaje	360.880.094	100 %	354.455.753	102

Prihodki od pobrane cestnine so leta 2015 znašali 349.925.047 evrov in predstavljajo 97 odstotkov vseh prihodkov od prodaje ter so za dva odstotka višji kot leta 2014. Od tega znašajo prihodki od cestninjenja vozil, težkih do 3,5 tone (vinjetni sistem), 161.834.841 evrov in predstavljajo 46 odstotkov prihodkov od cestnin, prihodki od cestninjenja vozil, težjih od 3,5 tone, pa znašajo 188.090.206 evrov oz. 54 odstotkov.

Prihodkom od cestnine sledijo prihodki od zakupnin za počivališča, ki so leta 2015 znašali 7.071.880 evrov. Prihodki od zakupnin nastanejo z oddajanjem v zakup pravice do uporabe zemljišč ob avtocestah za izvajanje servisnih dejavnosti s področja gostinstva in postavitev bencinskih črpalk s servisi. V primerjavi z letom 2014 so se povišali za dva odstotka.

Med prihodke od prodaje spadajo še prihodki od zapor in prekomernih obremenitev v višini 908.124 evrov, prihodki od zakupa optičnih vlaken v višini 771.393 evrov in prihodki od zaračunanih služnosti v višini 856.090 evrov.

Prihodki po pogodbi za izvajanje naročila so leta 2015 znašali 407.016 evrov. Ti prihodki se nanašajo na izvajanje nalog, ki jih DARS d. d. opravlja v imenu in za račun RS na podlagi letne izvedbene pogodbe in 4. člena ZDARS-1. Naloge vključujejo prostorsko načrtovanje in umeščanje avtocest v prostor ter pridobivanje nepremičnin za potrebne graditve avtocest.

Druge prihodke od prodaje v višini 940.544 evrov predstavljajo prihodki od provizije, ustvarjene pri prodaji avstrijskih vinjet, prihodki od prodaje elektronskih tablic, prihodki od vlek, pluzenja, reševanja prometnih nezgod, prihodki iz naslova najemnin za počitniške kapacitete in stanovanja, prihodki od prodaje odpadnega materiala in ostali prihodki.

Čisti prihodki od prodaje so bili v celoti ustvarjeni na domačem trgu.

II.4.2.2. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve

Lastne storitve investicijskih vlaganj na avtocestah, ki jih ni zaračunala zunanjim izvajalcem storitev obnavljanja avtocest, je družba v letu 2015 usredstvila. Prihodki od usredstvenih lastnih storitev so leta 2015 znašali 1.695.339 evrov.

II.4.2.3. Drugi poslovni prihodki

v EUR (brez centov)	2015	Delež	2014	Indeks
Odprava dolgoročnih rezervacij	2.386.104	30 %	525.481	454
Odškodnine od zavarovalnic	2.048.259	26 %	2.232.461	92
Prihodki od porabe dolgoročno odloženih prihodkov	3.013.606	38 %	2.582.910	117
Dobički od prodaje opreme in nepremičnin	316.453	4 %	208.486	152
Drugi poslovni prihodki	128.396	2 %	61.578	209
Drugi poslovni prihodki skupaj	7.892.818	100 %	5.610.915	141

Odprava dolgoročnih rezervacij v višini 2.386.104 evrov med drugim vključuje odpravo rezervacij za tožbe, odpravo rezervacij za neizkoriščen letni dopust leta 2014, odpravo rezervacij za odpravnine za presežne delavce ob uvedbi ECS v PPT ter odpravo dolgoročno odloženih prihodkov iz naslova prodaje elektronskih tablic.

Odškodnine zavarovalnic vključujejo odškodnine, prejete od zavarovalnic za odpravo škode, ki je nastala na avtocestnih odsekih in objektih ob avtocestah. Leta 2015 jih je bilo za 2.048.259 evrov.

Prihodki od porabe dolgoročno odloženih prihodkov v višini 3.013.606 evrov se nanašajo na porabo prejetih sredstev Evropske unije in drugih sofinancerjev, prejetih za financiranje priprave prostorske in projektne dokumentacije ter graditve avtocest oz. s tem povezane naloge (izboljšanje prometne varnosti – graditev sistemov nadzora in vodenja prometa) ter drugih projektov. Vrednost dolgoročno odloženih prihodkov se zmanjšuje skladno z nastankom stroškov (obračunane amortizacije osnovnih sredstev in za zneske drugih vrst stroškov, za katere so bila sredstva prejeta) ter se prenaša v prihodke. Družba je v letu 2015 prenesla v prihodke dolgoročno odložene prihodke v višini 2.367.767 evrov, ki jih je prejela v okviru kohezijskega sklada Evropske unije, projektov TEN T, CROCODILE ter programov EasyWay in TEMPO-CONNECT. V višini 645.840 evrov je družba prenesla v prihodke prejetih dolgoročno odloženih prihodkov iz naslova sofinanciranja občin (MOL), ELES-a in drugih financerjev projektov.

Drugi poslovni prihodki se nanašajo v znesku 107.745 na plačane odpravljene terjatve oz. plačane terjatve za katere je bil v preteklih letih oblikovan popravek vrednosti.

II.4.2.4. Stroški in poslovni odhodki

Pregled stroškov in odhodkov

v EUR (brez centov)	2015	Delež	2014	Indeks
Stroški materiala	9.283.845	4 %	9.363.390	99
Stroški storitev	26.588.563	10 %	25.085.583	106
Stroški dela	35.832.067	14 %	35.658.179	100
Amortizacija	149.570.864	60 %	146.885.064	102
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih OS	125.189	0 %	26.560	471
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	182.658	0 %	319.620	57
Drugi poslovni odhodki	29.333.817	12 %	5.529.137	531
Poslovni odhodki skupaj	250.917.003	100 %	222.867.533	113

Razčlenitev stroškov materiala

v EUR (brez centov)	2015	Delež	2014	Indeks
Stroški materiala	3.476.088	37 %	3.375.705	103
Stroški energije	4.128.627	44 %	4.227.125	98
Stroški nadomestnih delov	445.707	5 %	497.407	90
Odpis drobnega inventarja	1.065.348	12 %	1.096.009	97
Drugi stroški materiala	168.075	2 %	167.144	101
Skupaj	9.283.845	100 %	9.363.390	99

Stroški materiala predstavljajo štiri odstotni delež vseh poslovnih odhodkov in so glede na leto 2014 nižji za en odstotek.

Razčlenitev stroškov storitev

v EUR (brez centov)	2015	Delež	2014	Indeks
Stroški nadzornega inženirja	644.191	2 %	627.200	103
Stroški vzdrževanja osnovnih sredstev	6.505.736	24 %	5.951.137	109
Najemnine	1.121.846	4 %	1.012.230	111
Stroški plačilnega prometa in zavarovalnih premij	2.783.646	10 %	2.568.894	108
Provizija od prodanih vinjet	6.301.440	24 %	6.270.916	100
Stroški drugih storitev	9.231.704	35 %	8.655.207	107
Skupaj	26.588.563	100 %	25.085.583	106

Stroški storitev predstavljajo 11-odstotni delež vseh poslovnih odhodkov. Pomembnejše storitve v letu 2015 so bile provizije od prodanih vinjet (24-odstotni delež), stroški vzdrževanja osnovnih sredstev (24-odstotni delež) ter stroški plačilnega prometa in zavarovalnih premij (10-odstotni delež).

II.4.2.5. Stroški dela

Stroški dela zavzemajo 14-odstotni delež v vseh poslovnih odhodkih DARS d. d. Leta 2015 so bili za 0,5 odstotka višji kot leta 2014.

Vrsta stroškov dela	2015	Delež	2014	Indeks
Stroški plač	26.414.827	74 %	26.222.694	101
Stroški pokojninskih zavarovanj	2.987.171	8 %	2.863.936	104
Stroški drugih socialnih zavarovanj	2.225.916	6 %	2.292.512	97
Drugi stroški dela	4.204.153	12 %	4.279.037	98
Skupaj	35.832.067	100 %	35.658.179	100

Družba med stroški dela izkazuje tudi obračunane premije dodatnega pokojninskega zavarovanja v višini 819.586 evrov.

Na zadnji dan leta 2015 je bilo v družbi zaposlenih 1242 delavcev. V povprečju je bilo leta 2015 v družbi zaposlenih 1200 delavcev (podatek je pridobljen na podlagi delovnih ur).

V letu 2015 je družba izplačevala plače na podlagi Splošne kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti in Podjetniške kolektivne pogodbe DARS d. d.; plače uprave DARS d. d. pa tudi v skladu z Zakonom o prejemkih poslovnih oseb v gospodarskih družbah v večinski lasti RS in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZPPOGD, Ur. l. RS, št. 21/2010).

Povprečna plača v DARS d. d. v letu 2015 (v evrih)

Povprečna bruto plača	Leto 2015	Leto 2014
DARS d. d.	1.827	1.797
Republika Slovenija	1.556	1.540

Število zaposlenih in izobrazbena struktura zaposlenih na dan 31. decembra 2015 sta prikazana v poslovnem delu letnega poročila, v poglavju Upravljanje človeških virov (točka I.15.3).

Skupni obračunani bruto prejemki članov uprave DARS d. d. so v letu 2015 znašali 453.037 evrov. V tabeli so prikazani prejemki uprave DARS d. d. po posameznih članih.

v EUR (brez centov)	Matjaž Knez predsednik uprave	Tine Svolfjšak član uprave do 9. 1. 2015	Franc Skok član uprave	Gašper Marc član uprave od 15. 5. 2015	Marjan Sisinger član uprave/ delavski direktor	Skupaj
Bruto plače	104.917	8.086	96.590	60.694	85.503	355.791
Izplačilo spremenljivega prejemka	22.995	20.680	18.536	0	8.040	70.251
Bonitete	5.091	601	6.546	4.051	6.023	22.312
Povračila stroškov	735	0	1.066	639	901	3.341
Dodatno pokojninsko zavarovanje	0	0	456	304	581	1.341
Skupaj	133.738	29.367	123.194	65.688	101.049	453.037

Zaposlenim na podlagi pogodbe o zaposlitvi, za katere ne velja tarifni del kolektivne pogodbe, so bili v letu 2015 obračunani bruto prejemki v višini 803.610 evrov.

Prejemki članov nadzornega sveta v letu 2015 so prikazani v spodnji tabeli.

v EUR (brez centov)	Prejemek za opravljanje funkcije v nadzornem svetu	Sejnine za delo v nadzornem svetu	Prejemek za opravljanje funkcije v revizijski komisiji	Sejnine za delo v revizijski komisiji	Prejemek za opravljanje funkcije v kadrovski komisiji	Sejnine za delo v kadrovski komisiji	Potni stroški	Bonitete	Skupaj
mag. Robert Ličen	13.596	2.970	0	0	3.399	1.760	96	7	21.827
Andraž Lipolt	8.527	2.255	0	0	2.132	1.760	17	7	14.698
Gregor Osojnik	8.527	2.530	2.132	836	0	0	183	7	14.215
Gregor Lukan	8.527	2.970	3.198	836	0	0	83	7	15.620
Vito Meško	13.000	4.565	0	0	3.044	1.760	0	16	22.384
Rožle Podboršek	13.000	4.565	2.790	660	0	0	75	16	21.105
Marjan Mačkošek	5.850	1.595	0	0	0	0	218	9	7.671
dr. Miha Juhart	3.972	1.595	778	440	1.166	440	162	9	8.562
mag. Tatjana Colnar	3.972	1.595	1.166	440	778	440	110	9	8.510
mag. Igor Pirnat	3.972	1.595	778	440	0	0	288	9	7.082
Andreja Cedilnik	0	0	0	1.520	0	0	60	0	1.580
Mojca Lahajner	0	0	0	440	460	0	32	0	933
Skupaj	82.943	26.235	10.840	5.612	10.978	6.160	1.324	95	144.188

Dругih prejemkov člani nadzornega sveta niso prejeli.

Zahtevki zaposlenih, izhajajoči iz delovnih sporov, ki jim uprava DARS d. d. nasprotuje, so razkriti v pojasnilih postavke dolgoročnih rezervacij.

II.4.2.6. Odpisi vrednosti

v EUR (brez centov)	2015	Delež	2014	Indeks
Amortizacija neopredmetenih dolgoročnih sredstev	4.385.077	3 %	4.408.559	99
Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev	145.185.787	97 %	142.476.505	102
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstvih	125.189	0 %	26.560	471
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	182.658	0 %	319.620	57
Skupaj	149.878.711	100 %	147.231.244	102

Amortizacija neopredmetenih osnovnih sredstev, ki zajema amortizacijo programske opreme in stavbne pravice, je v letu 2015 znašala 4.385.077 evrov. Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist DARS d. d. na zemljiščih v lasti RS, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uvedbo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za obdobje 50 let.

Prevrednotovalni poslovni odhodki od obratnih sredstev vključujejo predvsem popravke vrednosti terjatev do kupcev v višini 46.696 evrov, odpise terjatev v višini 44.892 evrov ter prevrednotenje zalog vinjet z letnico 2015, katerih prodaja je bila zaključena 30. novembra 2015, v višini 89.692 evrov.

II.4.2.7. Drugi poslovni odhodki

V postavko drugi poslovni odhodki v višini 29.333.817 evrov so vključeni:

- dolgoročno vnaprej vračunani stroški iz naslova pričakovanih izgub v zvezi z odškodninskimi zahtevki za tožbe, povezane z gradnjo in obnavljanjem avtocest, v višini 28.715.011 evrov in za tožbe delavcev iz naslova delovnih razmerij v višini 359.153 evrov,
- oblikovane rezervacije v višini 5.776 evrov za izplačila ob upokojitvi za zaposlene, ki v skladu z dogovorom med sindikati in družbo niso vključeni v pokojninski načrt dodatnega kolektivnega prostovoljnega pokojninskega zavarovanja in
- drugi poslovni odhodki v višini 253.877 evrov.

II.4.2.8. Finančni prihodki od posojil, danih drugim

Finančni prihodki od posojil, danih drugim, v višini 2.359.556 evrov izhajajo iz nalaganja kratkoročnih viškov likvidnih sredstev DARS d. d. pri bankah v obliki depozitov ter prevrednotenja finančnih naložb, namenjenih prodaji.

II.4.2.9. Finančni prihodki od poslovnih terjatev do drugih

Finančni prihodki od poslovnih terjatev do drugih v višini 28.259 evrov zajemajo finančne prihodke iz poslovnih terjatev, zaračunane zamudne obresti in pozitivne tečajne razlike.

II.4.2.10. Finančni odhodki od posojil, prejetih od bank

Finančni odhodki v višini 38.344.890 evrov predstavljajo obračunane obresti dolgoročnih kreditov. Povprečna ponderirana obrestna mera dolgoročnih kreditov je na dan 31. decembra 2015 znašala 1,77 odstotka.

II.4.2.11. Finančni odhodki od izdanih obveznic

Finančni odhodki v višini 7.335.306 evrov predstavljajo obračunane obresti iz izdanih dolgoročnih vrednostnih papirjev. Povprečna ponderirana obrestna mera dolgoročnih vrednostnih papirjev je na dan 31. decembra 2015 znašala 4,35 odstotka.

II.4.2.12. Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti

Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti v višini 3.404.123 evrov med drugim vključujejo negativne obresti iz izvedenih finančnih instrumentov (97 odstotkov), ki so razlika med variabilno obrestno mero zavarovanega posojila in fiksno obrestno mero izvedenega instrumenta.

II.4.2.13. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti

Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti v višini 309.137 evrov med drugim vključujejo obračunane zamudne obresti iz naslova nepravočasno poravnanih obveznosti.

II.4.2.14. Drugi prihodki

Drugi prihodki v višini 211.543 evrov predstavljajo odškodnine, prejete po sodbah, zaračunane pogodbene kazni, nagrade za preseganje kvote zaposlenih invalidov, povrnjene stroške postopka DARS d. d. v okviru izvajanja prekrškovnega nadzora nad cestninjenjem in podobno.

II.4.2.15. Drugi odhodki

Drugi odhodki v višini 310.786 evrov vključujejo predvsem odškodnine, plačane po sodbah, povrnjene stroške v revizijskih postopkih po zakonu o javnih naročilih, dane donacije in podobno.

II.4.2.16. Davek od dohodka pravnih oseb

Davek od dohodka pravnih oseb je obračunan po Zakonu o davku od dohodka pravnih oseb (ZDDPO-2). Davek od dohodka za leto 2015 je obračunan po 17-odstotni stopnji na obdavčljivi dobiček, ki ga je ustvarilo podjetje v davčnem obdobju.

v EUR (brez centov)	2015	2014
1 Prihodki	373.067.610	365.358.022
2 Odhodki	300.621.245	280.937.651
3 Celotni dobiček (1 – 2)	72.446.365	84.420.370
4 Zmanjšanje prihodkov	265.812	117.364
5 Povečanje prihodkov	0	0
6 Zmanjšanje odhodkov za oblikovanje rezervacij in prevrednotenje terjatev	174.907	376.662
7 Zmanjšanje odhodkov, drugi nepriznani odhodki	1.663.894	1.459.095
8 Povečanje priznanih odhodkov	68.401	196.744
9 Razlika med davčno priznanimi prihodki in odhodki (1 – 2 – 4 + 5 + 6 + 7 – 8)	73.950.953	85.942.019
10 Davčna osnova (9)	73.950.953	85.942.019
11 Sprememba davčne osnove zaradi spremembe računovodskih usmeritev in popravkov napak	-216.985	-131.276
12 Povečanje davčne osnove za izkoriščene davčne olajšave	3.770	3.362
13 Olajšava za investiranje	1.895.726	1.658.412
14 Olajšava za zaposlovanje invalidov	278.241	301.308
15 Olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju	0	0
16 Olajšava za dodatno pokojninsko zavarovanje	819.586	808.175
17 Olajšava za donacije	100.878	91.120
18 Osnova za davek (10 + 11 + 12 – 13 – 14 – 15 – 16 – 17)	70.643.306	82.955.090
19 Davek od dohodkov pravnih oseb	12.009.362	14.102.365

Celotni dobiček, ugotovljen v izkazu poslovnega izida, zmanjšan za obveznost za davek od dohodka pravnih oseb za obračunsko obdobje ter za odložene davke, predstavlja čisti poslovni izid obračunskega obdobja.

v EUR (brez centov)	2015	2014
Dobiček iz poslovanja	119.551.249	138.448.626
Dobiček iz financiranja	-47.005.641	-51.295.490
Dobiček zunaj rednega delovanja	-99.243	-2.732.765
CELOTNI DOBIČEK	72.446.365	84.420.370
Davek od dobička	-12.009.362	-14.102.365
Odloženi davki	19.691	36.166
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	60.456.694	70.354.171

Terjatve za odloženi davek so pripoznane za zneske davka od dobička, ki bodo povrnjeni v prihodnjih obdobjih. Efektivna davčna stopnja, izračunana kot kvocient med celotnim plačanim davkom in celotnim dobičkom za leto 2015, znaša 16,58 odstotka.

II.5. Poslovna in finančna tveganja

Poslovno in finančno tveganje je predstavljeno v poslovnem delu letnega poročila v poglavju I.10.

II.6. Dogodki po datumu bilance stanja

Pomembnejši poslovni dogodki po datumu sestavitve bilance stanja:

Januar

Nadzorni svet družbe DARS d. d. je odpoklical predsednika uprave mag. Matjaža Kneza in člana uprave družbe g. Franca Skoka, iz razloga hujše kršitve obveznosti.

Z dnem 13. 1. 2016 je Nadzorni svet DARS d. d. za dobo 3 mesecev imenoval za predsednika uprave družbe DARS d. d. dr. Tomaža Vidica.

Marec

Nadzorni svet DARS d. d. je dal v skladu s Statutom DARS d. d. predhodno soglasje k sklenitvi posla za javno naročilo »Vzpostavitev in delovanje večsteznega elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku na avtocestah in hitrih cestah«.

Javno naročilo »Vzpostavitev in delovanje večsteznega elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku na avtocestah in hitrih cestah« je bilo oddano ponudniku konzorciju Telekom Slovenije d. d. in Q-FREE ASA.

April

Nadzorni svet je na 7. seji za predsednika uprave s petletnim mandatom imenoval dr. Tomaža Vidica. Javni razpis za člana uprave se ponovi.

Dogodki, ki so se zgodili po datumu bilance stanja, niso vplivali na računovodske izkaze družbe DARS d. d. za leto 2015.

II.7. Revidiranje letnega poročila za leto 2015

Pogodbeni znesek storitve revidiranja letnega poročila za leto 2015 za družbo DARS d. d. znaša 22.007 evrov (brez DDV). Revizijo je opravila družba Deloitte revizija d. o. o., Ljubljana. V letu 2015 je revizijska družba Deloitte revizija d. o. o. izvedla tudi revizijo poslovanja pripojene hčerinske družbe DELKOM d. o. o., strošek izredne revizije je znašal 6.800 evrov (brez DDV).

II.8. Revizorjevo poročilo

Deloitte.

Deloitte Revizija d.o.o.
Dunajska cesta 165
1000 Ljubljana
Slovenija

tel. + 386 (0)1 3072 800
fax. + 386 (0)1 3072 900
www.deloitte.si

POROČILO NEODVISNEGA REVIZORJA lastnikom družbe Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji d.d.

Poročilo o računovodskih izkazih

Revidirali smo priložene računovodske izkaze družbe Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji d.d., ki vključujejo bilanco stanja na dan 31. decembra 2015, izkaz poslovnega izida, izkaz drugega vseobsegajočega donosa, izkaz gibanja kapitala in izkaz denarnih tokov za tedaj končano leto ter povzetek bistvenih računovodskih usmeritev in druge pojasnjevalne opombe.

Odgovornost posloводства za računovodske izkaze

Posloводство je odgovorno za pripravo in pošteno predstavitev teh računovodskih izkazov v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi in za takšen notranji nadzor, ki je po mnenju posloводства potreben za pripravo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake.

Revizorjeva odgovornost

Naša odgovornost je izraziti mnenje o teh računovodskih izkazih na podlagi revizije. Revizijo smo opravili v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja. Ti standardi zahtevajo od nas izpolnjevanje etičnih zahtev ter načrtovanje in izvedbo revizije za pridobitev sprejemljivega zagotovila, da računovodski izkazi ne vsebujejo pomembno napačne navedbe.

Revizija vključuje izvajanje postopkov za pridobitev revizijskih dokazov o zmeskih in razkritjih v računovodskih izkazih. Izbrani postopki so odvisni od revizorjeve presoje in vključujejo tudi ocenjevanje tveganj napačne navedbe v računovodskih izkazih zaradi prevare ali napake. Pri ocenjevanju teh tveganj prouči revizor notranje kontroliranje, povezano s pripravljanim in poštenim predstavljanjem računovodskih izkazov družbe, da bi določil okolitčinam ustrezne revizijske postopke, ne pa, da bi izrazil mnenje o uspešnosti notranjega kontroliranja družbe. Revizija vključuje tudi ovrednotenje ustreznosti uporabljenih računovodskih usmeritev in utemeljenosti računovodskih ocen posloводства kot tudi ovrednotenje celotne predstavitve računovodskih izkazov.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna podlaga za naše revizijsko mnenje.

Deloitte se nanaša na Deloitte Touche Tohmatsu Limited, pravno osebo, ustanovljeno v skladu s zakonomajo Zbrulnega kraljevstva Velike Britanije in Severne Irske in Irske (UK private company limited by guarantee), in mesto njenih članov, od katerih je vsaka ločena in samostojna pravna oseba. Podoben opis pravne organiziranosti združenja Deloitte Touche Tohmatsu Limited in njenih družb članov je na voljo na www.deloitte.com/tohatsu-druzhba.

Member of Deloitte Touche Tohmatsu Limited

Mnenje

Po našem mnenju računovodski izkazi v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavljajo finančni položaj družbe Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji d.d. na dan 31. decembra 2015 ter njen poslovni izid in denarne tokove za tedaj končano leto v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi.

Poročilo o drugih zakonskih in regulativnih zahtevah:

Poslovodstvo je odgovorno tudi za pripravo poslovnega poročila v skladu z zahtevami Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1). Naša odgovornost je podati oceno o tem, ali je poslovno poročilo skladno z revidiranimi računovodskimi izkazi. Naši postopki v zvezi s tem so opravljeni v skladu z mednarodnim standardom revidiranja 720 in omejeni zgolj na oceno skladnosti poslovnega poročila z revidiranimi računovodskimi izkazi. Po našem mnenju je poslovno poročilo skladno z revidiranimi računovodskimi izkazi.

DELOITTE REVIZIJA d.o.o.

Yuri Sidorovich
Pooblaščen revizor
Predsednik uprave

Ljubljana, 12. april 2016

Deloitte.
DELOITTE REVIZIJA D.O.O.
Ljubljana, Slovenija 3

Priloga 1: Preglednost finančnih odnosov in ločeno izkazovanje poslovanja po dejavnostih

DARS d. d. skladno z Zakonom o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (ZPFOLERD-1, Ur. l. RS, št. 33/2011) ločeno izkazuje poslovanje za posle, ki jih po 4. členu ZDARS-1 opravlja v imenu RS in za njen račun, ter za posle, ki jih opravlja v svojem imenu in za svoj račun, to so gradnja in obnavljanje avtocest, njihovo upravljanje in vzdrževanje ter izvajanje cestninjenja.

Na podlagi 4. člena ZDARS-1 in Pogodbe o izvajanju naročila DARS d. d. opravlja naloge, povezane s prostorskim načrtovanjem in umeščanjem avtocest v prostor ter pridobivanjem nepremičnin za potrebe gradnje avtocest. DARS d. d. opravlja te posle kot posle za tuj račun in za opravljene storitve evidentira terjatve do RS. Sredstva za te posle se v skladu z 10. členom ZDARS-1 zagotavljajo v proračunu RS. Leta 2012 sta RS in DARS d. d. sklenila Pogodbo o izvajanju naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 ter na podlagi le-te letno izvedbeno pogodbo za leto 2015, ki je podrobneje urejala medsebojna razmerja v letu 2015. V izvedbeni pogodbi za leto 2015 so opredeljeni vsebina ter predvidena vrednost opravljenih del, nadomestilo DARS d. d. za opravljene naloge ter dinamika zaračunavanja in plačevanja storitev, zajetih v pogodbo.

DARS d. d. je na podlagi letne izvedbene pogodbe za leto 2015 upravičen do nadomestila, ki je skladno s številom ur dejansko opravljenih nalog. Stroški za opravljene naloge, ki nastanejo v odnosu do tretjih oseb, v celoti bremenijo RS in jih DARS d. d. prefakturira RS.

DARS d. d. kot prihodek od dejavnosti prostorskega načrtovanja in umeščanja avtocest v prostor ter pridobivanja nepremičnin za potrebe gradnje avtocest izkazuje nadomestilo po Pogodbi o izvajanju naročila, ki ga RS priznava DARS d. d. za upravljanje naročila. Družba kot strošek dejavnosti prostorskega načrtovanja in umeščanja avtocest v prostor ter pridobivanja nepremičnin za potrebe gradnje avtocest izkazuje stroške Oddelka za prostorsko načrtovanje, Pravne službe, Službe za finance in računovodstvo, Področja investicij (splošno), Kontrolinga in Mednarodnih odnosov, ki se nanašajo na dejavnosti prostorskega načrtovanja in umeščanja avtocest v prostor ter pridobivanja nepremičnin za potrebe gradnje avtocest.

Leta 2015 je družba iz dejavnosti po 4. členu ZDARS-1 izkazala dobiček v višini 16.766 evrov.

Družba v okviru koncesijske dejavnosti, ki jo opravlja v svojem imenu in za svoj račun, izvaja gradnjo in obnavljanje avtocest, jih upravlja, vzdržuje ter izvaja cestninjenje. Med prihodke koncesijske dejavnosti zajema vse prihodke, razen prihodkov po pogodbi o izvajanju naročila, med stroški pa izkazuje vse stroške, razen stroškov Oddelka za prostorsko načrtovanje, Pravne službe, Službe za finance in računovodstvo, Področja investicij (splošno), Kontrolinga in Mednarodnih odnosov, ki se nanašajo na dejavnosti prostorskega načrtovanja in umeščanja avtocest v prostor ter pridobivanja nepremičnin za potrebe gradnje avtocest.

Posamezne postavke so podrobneje obrazložene v pojasnilih k računovodskim izkazom.

Z vidika pomembnosti posameznih postavk družba ne pripravlja ločene bilance stanja. Opredmetena osnovna sredstva oz. pripadajoči stroški amortizacije so razporejeni med dejavnosti v skladu z zgoraj opisano delitvijo.

Izkaz poslovnega izida po dejavnostih za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2015

v EUR (brez centov)	Pogodba o naročilu	Koncesijska pogodba	Skupaj
1. Čisti prihodki od prodaje	407.016	360.473.078	360.880.094
Prihodki od cestnin	0	349.925.047	349.925.047
Prihodki od zakupnin za počivališča	0	7.071.880	7.071.880
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev	0	908.124	908.124
Prihodki od služnosti za bazne postaje in ostalo	0	856.090	856.090
Prihodki po pogodbi o izvajanju naročila	407.016	0	407.016
Prihodki od zakupa optičnih vlaken	0	771.393	771.393
Drugi prihodki od prodaje	0	940.544	940.544
3. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	0	1.695.339	1.695.339
4. Drugi poslovni prihodki	0	7.892.818	7.892.818
5. Stroški blaga, materiala in storitev	-36.095	-35.836.313	-35.872.408
a) Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala ter str. porab. materiala	-3.882	-9.279.963	-9.283.845
b) Stroški storitev	-32.213	-26.556.349	-26.588.563
6. Stroški dela	-352.343	-35.479.723	-35.832.067
a) Stroški plač	-281.909	-26.132.917	-26.414.827
b) Stroški socialnega in pokojninskega zavarovanja	-52.636	-5.160.451	-5.213.087
c) Drugi stroški dela	-17.797	-4.186.355	-4.204.153
7. Odpisi vrednosti	-653	-149.878.058	-149.878.711
a) Amortizacija	-653	-149.570.211	-149.570.864
b) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopred. sr. in opred. osnovnih sr.	0	-125.189	-125.189
c) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	0	-182.658	-182.658
8. Drugi poslovni odhodki	-1.159	-29.332.658	-29.333.817
9. Finančni prihodki iz deležev	0	0	0
č) Finančni prihodki iz drugih naložb	0	0	0
10. Finančni prihodki iz danih posojil	0	2.359.556	2.359.556
b) Finančni prihodki iz posojil, danim drugim	0	2.359.556	2.359.556
11. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	0	28.259	28.259
a) Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do družb v skupini	0	0	0
b) Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih	0	28.259	28.259
12. Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb	0	0	0
13. Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	0	-49.084.319	-49.084.319
b) Finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank	0	-38.344.890	-38.344.890
c) Finančni odhodki iz izdanih obveznic	0	-7.335.306	-7.335.306
č) Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti	0	-3.404.123	-3.404.123
14. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	0	-309.137	-309.137
b) Finančni odhodki iz obveznosti do dobaviteljev	0	-277.587	-277.587
c) Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti	0	-31.550	-31.550
15. Drugi prihodki	0	211.543	211.543
16. Drugi odhodki	0	-310.786	-310.786
17. Davek iz dobička	0	-12.009.362	-12.009.362
18. Odloženi davki	0	19.691	19.691
19. Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	16.766	60.439.928	60.456.694

DARS

2015